

SPIS TREŚCI:

CZĘŚĆ A. UWARUNKOWANIA

I.	WSTĘP	8
1	PODSTAWY PRAWNE.....	8
2	PRZEDMIOT OPRACOWANIA	8
3	MATERIAŁY WYJŚCIOWE.....	9
II.	UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY JORDANÓW ŚLĄSKI.....	10
1	DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENU.....	10
2	STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY	11
3	STAN ŚRODOWISKA, W TYM STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO.....	12
3.1	STAN ŚRODOWISKA NATURALNEGO	12
3.1.1	Rzeźba terenu i budowa geologiczna	12
3.1.2	Surowce naturalne.....	13
3.1.3	Wody powierzchniowe	13
3.1.4	Wody podziemne.....	14
3.1.5	Retencja wodna.....	15
3.1.6	Warunki klimatyczne.....	15
3.1.7	Gleby.....	16
3.1.8	Lasy.....	16
3.2	WIELKOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW WODNYCH.....	17
3.3	OCHRONA PRZYRODY	17
3.3.1	Flora chroniona.....	17
3.3.2	Fauna chroniona.....	17
3.3.3	Tereny i obiekty chronione.....	20
3.4	STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ.....	20
3.4.1	Warunki naturalne	20
3.4.2	Struktura agrarna i liczba gospodarstw.....	23
3.4.3	Produkcja roślinna	28
3.4.4	Produkcja zwierzęca.....	33
3.4.5	Stan leśnej przestrzeni produkcyjnej	35
3.4.6	Wielkość i jakość zasobów wodnych	35
4	STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.....	36

4.1	CHARAKTERYSTYKA POSZCZEGÓLNYCH WSI I PRZYSIÓLKÓW POD KĄTEM DANYCH HISTORYCZNYCH, UKŁADU PRZESTRZENNEGO ORAZ OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH I STREF OCHRONY	37
4.1.1	Biskupice	37
4.1.2	Dankowice	37
4.1.3	Glinica	38
4.1.4	Janówek	39
4.1.5	Kaniów	39
4.1.6	Jezierzyce Wielkie	40
4.1.7	Jordanów Śląski	40
4.1.8	Mleczna	41
4.1.9	Piotrówek	41
4.1.10	Popowice	42
4.1.11	Pożarzyce I	42
4.1.12	Pożarzyce II	43
4.1.13	Tomice	43
4.1.14	Wilczkowice	44
4.1.15	Winna Góra	44
4.1.16	Karolin	45
4.2	WYKAZ OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH W GMINIE JORDANÓW ŚL.	46
4.3	WYKAZ ZABYTKÓW ARCHEOLOGICZNYCH W GMINIE JORDANÓW ŚL.	54
4.4	STAN DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	57
5	WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONA ICH ZDROWIA	58
5.1	DEMOGRAFIA I ZATRUDNIENIE	58
5.1.1	Sieć osadnicza i demografia	58
5.1.2	Ruch naturalny ludności	60
5.1.3	Zatrudnienie	65
5.1.4	Podsumowanie	69
5.1.5	Bezrobocie	70
5.2	WARUNKI MIESZKANIOWE	72
5.2.1	Zasoby mieszkaniowe	72
5.2.2	Budynki komunalne	76
5.3	EDUKACJA	77
5.3.1	Szkoła podstawowa i gimnazjum	77
5.3.2	Wychowanie przedszkolne	78
5.4	KULTURA	78
5.5	SPORT, REKREACJA I WYPOCZYNEK	79
5.6	OCHRONA ZDROWIA	79
5.7	POMOC SPOŁECZNA	80
5.8	POZAROLNICZA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA	83
6	ZAGROŻENIE BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA	84
7	POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	84
7.1	OGRANICZENIA I ZAGROŻENIA ROZWOJU GMINY	84
7.1.1	Ograniczenia pochodzenia naturalnego	84
7.1.2	Ograniczenia pochodzenia antropogenicznego	85
7.1.3	Główne źródła zagrożeń środowiska przyrodniczego i stanu sanitarnego	85
7.1.4	Obszary szczególnej ochrony środowiska	85
8	STAN PRAWNY GRUNTÓW	85

9	WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH.....	86
10	WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH.....	86
11	WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH	86
12	WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH.....	87
13	STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPIEŃ UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO- ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI	87
13.1	STAN SYSTEMU KOMUNIKACJI	87
13.1.1	Komunikacja drogowa	87
13.1.2	Obsługa komunikacji	88
13.1.3	Komunikacja kolejowa.....	88
13.1.4	Ścieżki rowerowe	88
13.2	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	89
13.2.1	Zaopatrzenie w wodę	89
13.2.2	Gospodarka ściekowa	89
13.2.3	Kanalizacja deszczowa	89
13.2.4	Gospodarka odpadami	89
13.2.5	Zaopatrzenie w gaz	90
13.2.6	Zaopatrzenie w energię elektryczną.....	90
13.2.7	Telekomunikacja	90
13.2.8	Gospodarka cieplna.....	90
14	ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	91
CZĘŚĆ B.... KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO		92
I	STRUKTURA HIERARCHICZNA CELÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY JORDANÓW ŚLĄSKI: MISJA, STRATEGICZNE, GŁÓWNE I UZUPEŁNIAJĄCE CELE ROZWOJU (ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE)	93
1	MISJA.....	94
1.1	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA STANU I TENDENCJI PRZEMIAN WSI I ROLNICTWA W POLSCE I W EUROPIE	94
1.2	WSPÓŁCZESNE STRATEGIE ROZWOJU WSI I ROLNICTWA. WIELOFUNKCYJNOŚĆ OBSZARÓW WIEJSKICH, STAN ISTNIEJĄCY I KIERUNKI ROZWOJU.....	95
1.3	NOWE KONCEPCJE ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH.....	98
1.4	OGÓLNE ZAŁOŻENIA DO KREOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNO – GOSPODARCZEGO OBSZARÓW WIEJSKICH	99

1.5	OKREŚLENIE „MISJI” ROZWOJU GMINY JORDANÓW ŚLĄSKI.....	100
2	STRATEGICZNE CELE ROZWOJU PRZESTRZENNO – GOSPODARCZEGO GMINY JORDANÓW ŚLĄSKI.....	100
3	GŁÓWNE CELE ROZWOJU PRZESTRZENNO – GOSPODARCZEGO GMINY JORDANÓW ŚLĄSKI.....	101
4	UZUPEŁNIAJĄCE CELE ROZWOJU PRZESTRZENNO – GOSPODARCZEGO GMINY JORDANÓW ŚLĄSKI.....	102
II.	KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO ZGODNIE Z WYMOGAMI USTAWY O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM.....	103
1	KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW.....	104
2	KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY	105
2.1	Tereny zurbanizowane	105
2.1.1	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (MN)	105
2.1.2	Tereny zabudowy zagrodowej (MZ).....	106
2.1.3	Tereny zabudowy mieszkaniowo – usługowej (MU)	106
2.1.4	Tereny zabudowy usługowej (U).....	106
2.1.5	Tereny aktywizacji gospodarczej oraz tereny magazynowo – składowe (P)	107
2.2	Tereny niezabudowane	107
2.2.1	Tereny użytkowane rolniczo i lasy	107
3	OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I UZDROWISK ..	108
3.1	OBSZARY I OBIEKTY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO OBJĘTE OCHRONĄ PRAWNĄ.....	108
3.2	ZASADY I KIERUNKI KSZTAŁTOWANIA I OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO NA TERENIE ŚLĘŻAŃSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO I JEGO OTULINY	109
3.3	ZASADY I KIERUNKI KSZTAŁTOWANIA I OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO POZA GRANICAMI ŚLĘŻAŃSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO	110
3.4	LOKALNE WARTOŚCI ZASOBÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKOWE.....	111
4	OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.....	112
4.1	Obszary i obiekty środowiska kulturowego objęte ochroną prawną.....	112
5	KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	114
5.1	KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI	114
5.1.1	Komunikacja drogowa	114

5.1.2	Obsługa komunikacji.....	117
5.1.3	Komunikacja kolejowa	117
5.1.4	Ścieżki rowerowe.....	118
5.2	KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ.....	118
5.2.1	Zaopatrzenie w wodę.....	118
5.2.2	Oczyszczanie ścieków.....	118
5.2.3	Zaopatrzenie w energię elektryczną	119
5.2.4	Zaopatrzenie w gaz	119
5.2.5	Ciepłownictwo.....	120
5.2.6	Telekomunikacja.....	120
5.2.7	Gospodarka odpadami	120
6	OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM	120
7	OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM, ZGODNIE Z USTALENIAMI PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA I USTALENIAMI PROGRAMÓW ZAWIERAJACYCH ZADANIA RZĄDOWE	121
8	OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY ROZMIESZCZENIA OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2000 M ² ORAZ OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ.....	121
9	OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE	122
10	KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ	122
11	OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH	123
12	OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY	123
13	OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIĄZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	123
14	OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENI, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI	123
14.1	TERENY STAREJ ZABUDOWY O WYSOKICH WALORACH ARCHITEKTONICZNYCH, KTÓRE WYMAGAJĄ REWALORYZACJI.....	124
14.2	TERENY ZABYTKOWYCH PARKÓW I CMENTARZY	124

14.3	TERENY ZABYTKOWEJ ZABUDOWY PRZEMYSŁOWEJ	124
14.4	ZABYTKOWE STACJE KOLEJOWE	125
15	GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH.....	125
16	INNE OBSZARY PROBLEMOWE	125
CZĘŚĆ C.....		126
1.	UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH W ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ PLANU STUDIUM.....	127

CZĘŚĆ A
UWARUNKOWANIA

I. WSTĘP

1. PODSTAWY PRAWNE

- Uchwała nr VIII/38/2003 Rady Gminy Jordanów Śląski z dnia 29 września 2003 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jordanów Śląski,
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003 r. nr 80, poz. 717 z późniejszymi zmianami),
- Prawo wodne – Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r (DZ. U. z 2001r. nr 115, poz. 1229 z późniejszymi zmianami),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie zakresu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy z dnia 28 kwietnia 2004 roku (Dz. U. z 2004 r. nr 118, poz. 1232),
- Prawo ochrony środowiska – Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz. U. z 2001 r. nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa o ochronie przyrody z dnia 30 kwietnia 2004 roku (Dz. U. z 2004 nr 92, poz. 880),
- Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku (Dz. U. z 2003 r. nr 162, poz. 1568),
- Ustawa o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz. U. z 2001 r. nr 62, poz. 628 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków z dnia 7 czerwca 2001 roku (Dz. U. z 2001 r. nr 72, poz. 747),
- Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (Dz. U. z 2004 r. nr 92, poz. 880),
- Ustawa o zmianie ustawy Prawo Budowlane oraz o zmianie niektórych ustaw z dnia 27 marca 2003 roku (Dz. U. z 2003 r. nr 80 poz. 718),
- Prawo geologiczne i górnicze – Ustawa z dnia 4 lutego 1994 roku (Dz. U. z 1994 r. nr 27, poz. 96 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r. (Dz. U. z 1995 r. nr 16, poz. 78 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 roku (tj. Dz. U. z 1996 r. nr 13 poz. 74),
- Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie z dnia 2 marca 1999 roku (Dz. U. z 1999 r. nr 43, poz. 430).

2. PRZEDMIOT OPRACOWANIA

Przedmiotem opracowania jest „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jordanów Śląski”. Jego zadaniem jest określenie istniejących uwarunkowań rozwoju oraz zasadniczych celów rozwoju gminy, które w zakresie kierunków i zasad realizacji wynikają z przyjętej polityki przestrzennej.

3. MATERIAŁY WYJŚCIOWE

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Jordanów Śląski, zatwierdzony uchwałą Rady Gminy Jordanów Śląski nr IV/19/94 z dnia 25 listopada 1994 r.,
- Uchwała Wojewódzkiej Rady Narodowej we Wrocławiu nr XXIV/155/88 z dnia 8 czerwca 1988 r. w sprawie utworzenia Ślązańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Wrocł. nr 13 z 1988 r., poz. 185 z późniejszymi zmianami),
- Rozporządzenie Wojewody Wrocławskiego nr 19 z dnia 13 czerwca 1994 r. w sprawie poszerzenia granic Ślązańskiego Parku Krajobrazowego oraz jego otuliny (Dz. Urz. Woj. Wrocł. nr 7 z 1994 r., poz. 40),
- Plan Ochrony Ślązańskiego Parku Krajobrazowego zatwierdzony Rozporządzeniem Wojewody Dolnośląskiego nr 18 z dnia 3 sierpnia 1999 r. (Dz. U. Województwa Dolnośląskiego nr 22 z 1999 r., poz. 982),
- Rozporządzenie Wojewody Dolnośląskiego z dnia 12 grudnia 2003 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne dotyczące paproci serpentynitowych w Masywie Ślęży (Dz. Urz. Woj. Dł. Nr 236 z 2000 r., poz. 3828),
- Wytyczne konserwatorskie do planu zagospodarowania przestrzennego gminy Jordanów Śląski, opracowanie pracownia Archex, Wrocław 1994 r.,
- Atlas Surowcowy Województwa Wrocławskiego, gmina Jordanów Śląski, opracowanie mgr Stanisław Przysług, Przedsiębiorstwo Geologiczne we Wrocławiu, 1989 r., uzupełnione o wyniki wizji terenowej opracowane przez Przedsiębiorstwo Geologiczne PROXIMA S.A., Wrocław 1995 r.,
- Inwentaryzacja Przyrodnicza Gminy Jordanów Śląski, Wrocław 1991,
- Zabezpieczenie przeciwpowodziowe Jordanowa i Dankowic – zbiornik, opracowanie: mgr inż. Władysław Jagiełło, Przedsiębiorstwo Projektowo – Wykonawcze Inżynierii Wodnej INWOD spółka z o.o., Wrocław 1997 r.,
- Roczniki Statystyczne Województwa Dolnośląskiego, opracowania Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego, Wrocław 1996 – 2004,
- Plan Zagospodarowania Województwa Dolnośląskiego zatwierdzony uchwałą Sejmiku Województwa Dolnośląskiego nr XLVIII/873/2002 z dnia 30 sierpnia 2002 r.,
- Raporty o stanie środowiska w Województwie Dolnośląskim w latach 2001 – 2003, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu,
- Materiały i informacje Powiatowego Urzędu Pracy we Wrocławiu zebrane w maju i czerwcu 2004 r.,
- „Mapa sozologiczna” i „Mapa hydrograficzna” arkusze Kobierzyce i Niemcza, w skali 1 : 50 000, opracowanie Przedsiębiorstwo GEOPOL, Poznań 1997 r.
- Mapa pogładowa urządzeń melioracji szczegółowych, gmina Jordanów Śląski, skala 1 : 25 000,
- Materiały i informacje Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jordanowie Śląskim zebrane w maju i czerwcu 2004 r.,
- Wnioski do Studium zebrane w maju i czerwcu 2004 r.

II. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY JORDANÓW ŚLĄSKI

1. DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENU

Gmina Jordanów Śląski wchodzi w skład powiatu wrocławskiego i leży na południe od Wrocławia, w odległości około 23 km od tego miasta. Zajmuje 56,6 km² powierzchni, co jej zapewnia pod tym względem 74 miejsce w województwie dolnośląskim, a to stanowi 0,3 % jego powierzchni.

Graniczy z gminami:

- od północy: Kobierzyce,
- od wschodu: Borów i Kondratowice,
- od południa: Łagiewniki,
- od zachodu: Sobótka.

Gmina liczy 2 956 mieszkańców (wg danych zawartych w „Roczniku statystycznym województwa dolnośląskiego” 2003 tom II. Powiaty i gminy), a gęstość zaludnienia wynosi 52 osoby na km². Na jej obszarze znajduje się 15 miejscowości, w tym 13 wsi sołeckich.

Dominującą funkcję gminy stanowi produkcja rolnicza. Lokalny przemysł koncentruje się w Jordanowie Śląskim.

Wschodnia część gminy objęta jest ochroną prawną Ślężańskiego Parku Krajobrazowego wraz z jego otuliną. Ślężański Park Krajobrazowy, którego część obejmuje zachodnie tereny gminy Jordanów, ma szczególnie istotne znaczenie dla środowiska przyrodniczego, znajduje się w obrębie ekologicznego obszaru węzłowego o znaczeniu krajowym.

Głównym ośrodkiem obsługi gminy jest Jordanów Śląski. Jest to wieś gminna, która pełni funkcje administracyjne i usługowo - handlowe. Pozostałe miejscowości to: Wilczkowice, Popowice, Dankowice, Glinica, Janówek, Winna Góra, Tomice, Karolin, Piotrówek, Mleczna, Jezierzycy Wielkie, Pożarzyce i Biskupice.

Udział użytków rolnych w powierzchni ogólnej gminy wynosi około 96,1%, tj. 4931 ha. Lasy i grunty leśne stanowią 0,7%, tj. 34 ha.

Z uwagi na wyjątkowo korzystne warunki klimatyczno - glebowe gmina posiada szczególne warunki do rozwoju intensywnej produkcji rolnej (produkcja buraka cukrowego i pszenicy). Dodatkowe walory krajobrazowo-przyrodnicze gminy stanowią o potencjalnych możliwościach rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej.

Uzbrojenie terenu gminy Jordanów obejmuje sieć energetyczną i wodociągową. W trakcie realizacji jest sieć kanalizacyjna z oczyszczalnią ścieków w Jordanowie.

2. STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY

Zgodnie z obowiązującą ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ład przestrzenny jest to: „takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno – estetyczne”.

Wszystkie te zależności zostaną omówione w dalszych punktach rozdziału II: „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego”.

Aktualnie pomiędzy poszczególnymi funkcjami oraz kierunkami aktywności gospodarczej w gminie występują duże dysproporcje i konflikty. Przede wszystkim dotyczą one funkcji związanych z działalnością człowieka oraz wymogami środowiska przyrodniczego i kulturowego, dlatego niezbędne jest wprowadzenie działań związanych z ochroną tego środowiska, takich jak np. budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków, uporządkowanie gospodarki odpadami, wprowadzenie systemu zadrzewień śródpolnych, wprowadzenie programu rewaloryzacji zabytkowych obiektów i zespołów na terenie gminy, wprowadzenie w życie ustaleń Planu Ochrony Ślązańskiego Parku Krajobrazowego.

Ochrona ładu przestrzennego dotyczy szczególnie zachowania tożsamości kulturowej gminy, zarówno w aspekcie urbanistycznym, jak i architektury historycznych obiektów, charakterystycznych dla gminy Jordanów.

Aspekt kompozycji i estetyki także wymaga prowadzenia działań zmierzających do uporządkowania polityki przestrzennej w gminie. Uporządkowanie struktury przestrzennej i oraz wprowadzenie jasnych zasad zabudowy terenów wiejskich powinno poprawić estetykę i wizerunek poszczególnych miejscowości.

Szczególne znaczenie przypadnie polityce społeczno – gospodarczej gminy. Aktualnie dominującą funkcją jest tu rolnictwo, co wynika z bardzo korzystnych uwarunkowań przyrodniczych, zwłaszcza glebowych. Taki charakter przestrzeni rolniczej sprawia, że preferowane będą gospodarstwa duże, więc część właścicieli małych gospodarstw będzie zmuszonych do zmiany zawodu. W gminie nie ma rozwiniętego systemu działalności pozarolniczych, ani związanych z usługami, ani z produkcją. Bezrobocie w pierwszym kwartale 2004 roku wynosiło około 16%. Należy także pamiętać o zjawisku ukrytego bezrobocia, bardzo trudnego do oszacowania na terenach wiejskich. Biorąc po uwagę powyższe uwarunkowania władze gminy będą musiały wprowadzić program promujący tworzenie miejsc pracy w sferze pozarolniczej lub około-rolniczej.

3. STAN ŚRODOWISKA, W TYM STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

3.1. STAN ŚRODOWISKA NATURALNEGO

3.1.1. Rzeźba terenu i budowa geologiczna

Gmina Jordanów Śl., wg podziału Polski na jednostki fizyczno-geograficzne (Kondracki 1994 r.), położona jest w obrębie dwóch makroregionów: Niziny Śląskiej i Przedgórze Sudeckiego. Znajduje się na pograniczu mezoregionów: Równiny Wrocławskiej i Masywu Ślęzy i Wzgórz Niemczańsko - Strzebińskich. Głównym ciekim jest Ślęza, lewy dopływ Odry wraz z dopływami: Oleszną, Trawną i Cieniawą.

Większość obszaru gminy znajduje się na obszarze Równiny Wrocławskiej. Jest to obszar prawie bezleśny, wyniesiony średnio 130 - 140 m n.p.m., niemal płaski, odwadniany przez potok Ślęzy i dopływy. Pokrywają ją silnie zdegradowane osady polodowcowe, głównie gliny moreny dennej i piaski wolnodowcowe.

W południowo - zachodniej części gminy znajdują się Wzgórze Łągiewnickie, należące do mezoregionu Wzgórz Niemczańsko - Strzebińskich. Jest to niewysokie pasmo, położone pomiędzy doliną potoku Oleszny a Ślężą, ciągnące się od Łągiewnik do Jordanowa Śląskiego. Najwyższy szczyt to Jańska Góra (253 m n.p.m.). Wzgórze te są na ogół użytkowane rolniczo, lasy występują sporadycznie.

Na zachodzie gmina sięga po Wzgórze Oleszeńskie. Jest to wschodnia część Masywu Ślęzy, ciągnąca się od Przełęcz Słupickiej, przez Sulistrowickie Skały, Przełęcz Sulistrowicką i Gozdnik, skąd obniżają się w kierunku Równiny Wrocławskiej i stopniowo zanikają na terenie gminy Jordanów Śląski (w rejonie wsi Winna Góra).

Geologiczny trzon Przedgórze Sudeckiego tworzą skały przedtrzeciorzędowe, krystaliczne z przewagą serpentynitów, ponadto występują granity, gnejsy, łupki kwarcytowe, kwarcyty, łupki krzemionkowe, fillity. Starsze formacje ukazują się na powierzchni i w obrębie wierzchołków wzgórz i wzniesień w postaci skały litej lub rumoszu skalnego. Utwory krystalicznego podłoża na znacznych obszarach przykryte są późniejszymi osadami, tj. piaskami i iltami trzeciorzędowymi, glinami, piaskami i żwirami plejstoceniowymi oraz pyłami i glinami plejstoceniowymi i holoceniowymi.

Równina Wrocławska zajmuje większość terenu w gminie Jordanów Śląski. Budują ją plejstoceniowe utwory glacialne i fluwioglacialne (lodowcowe i wodnolodowcowe) w postaci piaskowców, żwirów i glin. Dna dolin i obniżień wypełnione są na ogół utworami holoceniowymi, wśród których dominują gliny pylaste i namuły oraz piaski pylaste i gliniaste.

Brak skupisk leśnych lub zadrzewień w partiach wierzchołkowych wzgórz i wzniesień, ukształtowanie terenu, lokalne warunki geologiczno - glebowe oraz rolniczy sposób wykorzystania powodują, że w południowo - zachodniej części gminy występują zagrożenia erozyjne. Skutkiem tego jest erozja powierzchniowa. Podczas nawalnych deszczów występują zmywy powierzchniowe, a w okresach suchych erozja wietrzna.

źródło: „Mapa sozologiczna”, arkusze Kobierzyce i Niemcza, w skali 1 : 50 000, opracowanie Przedsiębiorstwo GEOPOL, Poznań 1997 r.

3.1.2. Surowce naturalne

Gmina Jordanów posiada niewiele surowców naturalnych, głównie serpentynity, piaski, pospółki i żwiry.

Serpentynity zostały stwierdzone w kilku punktach w zachodniej części gminy na zboczach wzgórz tworzących Masyw Ślęzy. Częściowo znajdują się one w granicach lasów chronionych, a częściowo zlokalizowane są w wierzchołkowych partiach niezalesionych wzgórz. Ze względu na dostępność nie są one przewidziane do eksploatacji. Złoże serpentynitu usytuowane na granicy gmin Jordanów Śl. i Łagiewniki (w okolicy Piotrówka), zostało wybilansowane (wg Bilansu zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31 XII 2003r.) Nie przewiduje się eksploatacji tego złoża. Złoże Jordanów Śl w okolicy Jordanowa występuje udokumentowane złoże serpentynitu jest to złoże zaniechane o zasobach 13 665 tys ton (wg wg Bilansu zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31 XII 2003r. Państwowy Instytut Geologiczny – Warszawa 2004 r.)

Spośród występujących na terenie gminy Jordanów Śl. surowców luźnych największe znaczenie mają piaski, pospółki i żwiry, nie eksploatowane na skalę przemysłową. Eksploatacja może rozpocząć się wyłącznie w momencie uzyskania koncesji zgodnie prawem geologicznym i górniczym (Dz. U. z 1994 r. nr 27 ,poz. 96 z późniejszymi zmianami oraz z ustawą o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2004 nr 173 poz. 1807).

W rejonie wsi Piotrówek i Winną Górą w latach 50-tych prowadzono poszukiwania złóż węgla brunatnego. Pomiędzy Winną Górą a Oleszną (gm. Łagiewniki) zlokalizowano złoże o zasobach pozabilansowych (szacunkowo ponad 560 tys. ton). Pokłady te to złoże o miąższości 1,7 m, zalegające na głębokości około 20 m. Złóża te nie nadają się do przemysłowej eksploatacji.

źródła:

- „Mapa sozologiczna” arkusze Kobierzyce i Niemcza, w skali 1 : 50 000, opracowanie Przedsiębiorstwo GEOPOL, Poznań 1997 r.
- Atlas Surowcowy Województwa Wrocławskiego, gmina Jordanów Śląski, opracowanie mgr Stanisław Przysług, Przedsiębiorstwo Geologiczne we Wrocławiu, 1989 r., uzupełnione o wyniki wizji terenowej, opracowane przez Przedsiębiorstwo Geologiczne PROXIMA S.A., Wrocław 1995
- Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31 XII 2003r – Państwowy Instytut Geologiczny – Warszawa 2004 r.
- Dokumentacja Geologiczna złoża serpentynitów i występowania nefrytu Jordanów Śl. w kat. C₂+B, Zakład Projektowy i dokumentacji Geologicznej Wrocław czerwiec 1980, DUW Wydz. Geolog. Materiały Archiwalne.

3.1.3. Wody powierzchniowe

Gmina Jordanów Śląski należy do zlewni rzeki Ślęzy, lewego dopływu Odry (powierzchnia dorzecza 971,7 km²). Obszar gminy odwadniają Ślęza i jej dopływy: Oleszna, Trawna i Cieniawa oraz sieć rowów melioracyjnych. Na terenie gminy występują działy wodne III rzędu, oddzielające dorzecza Olesznej i Cieniawy oraz IV rzędu, rozdzielające dorzecza pomniejszych cieków. Ślęza ma swe źródła wśród Wzgórz Niemczańsko – Strzebińskich i dlatego na zjawiska hydrologiczne, które występują w gminie Jordanów Śląski, wywierają wpływ obszary odległe, o odmiennych cechach środowiskowych. Podsumowując można stwierdzić, że na terenie gminy sieć

hydrologiczna, mimo, że nie jest bogata, to jest zróżnicowana, ponieważ obejmuje cieki o odmiennych cechach.

Cieki na terenie gminy Jordanów Śl. zachowały w przewadze cechy naturalne, mimo że znajdują się pod wpływem gospodarki człowieka. Część z nich zmodyfikowana została pracami melioracyjnymi i regulacją koryt. Na niektórych odcinkach dolin rzecznych wykonane zostały obwałowania przeciwpowodziowe, zwłaszcza wzdłuż biegu Ślęzy.

Wody powierzchniowe są zanieczyszczone skażeniami pochodzącymi głównie z terenów uprawnych (wymywanie i splukiwanie nawozów).

źródła:

- „Mapa hydrologiczna”, arkusze Kobierzyce i Niemcza, w skali 1 : 50 000, opracowanie Przedsiębiorstwo GEOPOL, Poznań 1997
- Raporty o stanie środowiska w Województwie Dolnośląskim w 2003 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Wrocław 2004

3.1.4. Wody podziemne

Obszar gminy należy do przedsudeckiego regionu hydrogeologicznego, podregionu średzko - otmuchowskiego (XXV2) i podregionu podsudeckiego (XXV3). Granica między nimi przebiega przez Pustków Wilczkowski (poza granicą opracowania), Glinice, Mleczną i Oleszną (poza granicą opracowania).

W podregionie średzko - otmuchowskim pierwszy poziom wodonośny występuje zwykle w utworach trzecio-, rzadziej w czwartorzędowych.

W utworach czwartorzędowych znajduje się głównie w dolinach rzecznych, najczęściej na głębokości około 30 m. Wydajność ujęć wynosi zazwyczaj 30 - 70 m³h⁻¹.

W utworach trzeciorzędowych występują zwykle od 2 do 4 warstw wodonośnych na głębokościach od kilku do 150 m. Wydajność ujęć wynosi 10 - 70 m³h⁻¹.

W podregionie podsudeckim wody szczelinowe zlokalizowane są w skałach krystalicznych (paleozik-prekambr) na głębokości do 50 m. Wydajności ujęć są bardzo zróżnicowane, nie przekraczają jednak 80 m³h⁻¹. W dolinach rzek wody porowe znajdują się w utworach czwartorzędowych na różnych głębokościach. Wydajność ujęć wynosi 5 - 20 m³h⁻¹.

Na większości obszaru gminy wody pierwszego poziomu wodonośnego są całkowicie odizolowane od powierzchni, a częściowo odizolowane są jedynie w rejonie Mlecznej.

Na większości analizowanego terenu występują wody dobrej jakości i nie wymagają uzdatniania. Częściowego uzdatniania wymagają wody podziemne w pasie Piotrówek, Glinice, Pustków Wilczkowski (poza granicą opracowania).

Pierwsze zwierciadło wód podziemnych znajduje się na głębokości do 5 m w obniżeniach terenu i do 20 m na pozostałym terenie.

źródło: „Mapa hydrologiczna” i „Mapa sozologiczna”, arkusze Kobierzyce i Niemcza, w skali 1 : 50 000, opracowanie Przedsiębiorstwo GEOPOL, Poznań 1997 r.

3.1.5. Retencja wodna

Na terenie gminy Jordanów Śląski jest niewiele zbiorników wodnych. Większość z nich to niewielkie stawy. Znajdują się głównie w okolicy Piotrówka.

W Jordanowie, na wschód od rzeki Ślęzy, powyżej terenów osiedleńczych zrealizowano duży zbiornik retencyjny. Przylega on do koryta rzeki na odcinku od km 47 + 190 do km 48 + 100. Zbiornik powstał w wyniku zamknięcia obwałowaniem przewężającej się części doliny od strony północnej, rozbudowy obwałowania rzeki Ślęzy od strony zachodniej oraz podniesienia terenu od strony południowej. Ciasza zbiornika została ukształtowana sztucznie przez wykop ze spadkiem dna w kierunku spustu wody.

Podstawowe parametry zbiornika to:

- normalny poziom spiętrzenia NPP 149,60 m n.p.m.,
- pojemność użytkowa przy NPP 128 000 m³,
- powierzchnia zalewu przy NPP 11,63 ha,
- średnia głębokość 1,10 m,
- rzędna korony ogroblowania 151,60 m n.p.m.,
- szerokość korony grobli 3,0 m,
- nachylenie skarpy odwodnej grobli 1:3,
- nachylenie skarpy odpowietrznej 1:2,5,
- rzędne zwierciadła wody w zbiorniku przy przepływie $Q_{m\ zb} = 11,3 \text{ m}^3/\text{s}$ 150,50 ÷ 150,70 m n.p.m.,
- rzędne zwierciadła wody w zbiorniku przy przepływie $Q_{k\ zb} = 21,5 \text{ m}^3/\text{s}$ 150,67 ÷ 150,91 m n.p.m.

źródło: Zabezpieczenie przeciwpowodziowe Jordanowa i Dankowic – zbiornik, opracowanie mgr inż. Władysław Jagiełło, Przedsiębiorstwo Projektowo – Wykonawcze Inżynierii Wodnej INWOD spółka z o.o., Wrocław 1997 r.

3.1.6. Warunki klimatyczne

Zgodnie z podziałem klimatycznym kraju wg Okołowicza, gmina Jordanów Śląski należy do przedgórze znajdującego się w sudeckim regionie klimatycznym. Średnia roczna temperatura ma wartość 6.0°C – 8.0°C, przy czym najmniejsze wartości odnoszą się do rejonu Wzgórz Oleszeńskich i okolic Ślęzy. Średnia roczna temperatura ma wartość od 18°C – do 16°C. Okres wegetacyjny trwa 220 - 250 dni.

Źródłem zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy Jordanów jest głównie istniejąca zabudowa mieszkaniowa i zagrodowa, powodująca szczególnie w sezonie jesienno-zimowym silne natężenie pyłów, sadzy, związków węgla i siarki.

źródła:

- „Mapa sozologiczna”, arkusze Kobierzyce i Niemcza, w skali 1 : 50 000, opracowanie Przedsiębiorstwo GEOPOL, Poznań 1997
- Raporty o stanie środowiska w Województwie Dolnośląskim w 2003 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Wrocław 2004

3.1.7. Gleby

Na terenie gminy dominują gleby brunatne właściwe oraz występujące na przemian płaty gleb płowych, czarnych ziem i gleb brunatnych właściwych. Gleby typu czarne ziemie występują w części południowo - wschodniej. W części północnej gleby typu czarne występują rzadziej. Dna dolin cieków, wzdłuż potoków, wyścielają mady rzeczne.

Gleby gminy Jordanów Śląski wytworzone są w większości na glinach lodowcowych i piaskach oraz glinach lessopodobnych i utworach pyłowych. Tworzą kompleks pszenno - żytni, a wytworzone na madach kompleks zbożowo - pastewny. Szczególnie chronione z punktu widzenia rolnictwa gleby I - III klasy bonitacyjnej stanowią około 87,2% użytków rolnych.

źródło: „Mapa sozologiczna”, arkusze Kobierzyce i Niemcza, w skali 1 : 50 000, opracowanie Przedsiębiorstwo GEOPOL, Poznań 1997

3.1.8. Lasy

Zgodnie z geobotanicznym podziałem Śląska obszar gminy należy do:

- prowincji Niżowo - Wyżynnej,
 - dział Bałtycki,
 - poddział Pas Kotlin Podgórskich,
 - kraina Kotlina Śląska,
 - okręg Nizina Śląska,
 - podokręg Równina Chojnowsko - Legnicko - Wrocławska.

Południowo - zachodnia część gminy należy do prowincji Górskiej, podprowincja Hercyńsko - Sudecka, dział Sudecki, okręg Pogórze i Przedgórze Sudeckie, podokręg Ślązański.

Zdecydowaną część obszaru gminy zajmują pola uprawne.

Lasy gminy Jordanów znajdują się w V krainie przyrodniczo - leśnej, w dzielnicy Przedgórze Sudeckiego. Powierzchnia lasów i gruntów leśnych w gminie wynosi 0,7%.

Lasy zajmują niewielką część powierzchni gminy i występują w okolicach Winnej Góry, Karolina i Jordanowa Śląskiego. Są to przede wszystkim lasy świeże Quercus - Carpinetu, medioeuropaeum lub grądy środkowoeuropejskie formy niżowej Galio - Carpinetum.

Drzewostan w obu tych zbiorowiskach budują: dęby szypułkowe Quercus robur i bezszypułkowe Quercus sessilis, lipa drobnolistna Tilia cordata, grab zwyczajny Carpinus betulus i niewielka domieszka świerka pospolitego Picea abies. Warstwa krzewów jest zazwyczaj dobrze rozwinięta i składa się przede wszystkim z głogu jednoszyjkowego i dwuszyjkowego, śliwy, tarniny, trzmieliny i kilku gatunków róż.

źródło: „Mapa sozologiczna”, arkusze Kobierzyce i Niemcza, w skali 1 : 50 000, opracowanie Przedsiębiorstwo GEOPOL, Poznań 1997

3.2. WIELKOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW WODNYCH

Wielkość i jakość zasobów wodnych na terenie gminy została omówiona w rozdziale 3.1.3, 3.1.4 oraz 3.1.5.

3.3. OCHRONA PRZYRODY

3.3.1. Flora chroniona

Na terenie gminy występuje 12 gatunków prawnie chronionych. Wśród nich stwierdzono 5 gatunków podlegających całkowitej ochronie:

- Bluszcz pospolity - *Hedera helix*,
- Centuria pospolita - *Centaurium erythraea*,
- Goździk pyszny - *Dianthus superbus*,
- Kalina koralowa - *Viburnum opulus*,
- Konwalia majowa - *Convallaria majalis*,
- Kruszyna pospolita - *Frangula alnus*,
- Marzanka wonna - *Gallium odoratum*,
- Paprotka zwyczajna - *Polypodium vulgare*,
- Buławnik mieczolistny - *Cephalanthera longifolia*,
- Kruszczyk szerokolistny - *Epipactis helleborine*,
- Wawrzynek wilczełyko - *Daphne mezereum*,
- Zimowit jesienny - *Colchicum autumnale*.

Najbogatszy w gatunki chronione obszar położony jest na zachód i północny zachód od wsi Karolin.

źródło: Inwentaryzacja Przyrodnicza Gminy Jordanów Śląski, Wrocław 1991 r.

3.3.2. Fauna chroniona

Bezkręgowce

Na obszarze gminy Jordanów Śląski stwierdzono występowanie trzech gatunków chronionych:

Carabus. granulatus C. hortensis

Carabus. granulatus C. nemoralis

Papilio machaon

Z wyżej wymienionych gatunków tylko trzeci (P. machaon) uchodzi za rzadki.

Z punktu widzenia fauny chronionych owadów gminna Jordanów jest mało interesująca i nie ma podstaw do podejmowania wyjątkowych działań w celu wyznaczenie terenów i miejsc występowania bezkręgowców.

Ichtiofauna

Wody na terenie gminy są silnie zanieczyszczone. Wąskie i wolne potoki są obciążone sporym ładunkiem ścieków bytowo-gospodarczych. Brak oczyszczalni, z wyjątkiem jednej w Jordanowie, niekorzystnie wpływa na stan ichtiofauny. Dodatkowo negatywnym czynnikiem są wody Ślęzy, które wpływają na teren gminy już mocno zanieczyszczone.

Odłowy przeprowadzono na 5 stanowiskach na 3 ciekach. W pozostałych korytach woda nie występowała lub była zanieczyszczona. Na dwóch stanowiskach w Biskupicach (rz. Cieniawka) i Piotrówku (rz. Oleszna) nie złowiono żadnych ryb. Na stanowisku w Glinicy jedynym występującym gatunkiem był ciernik, który jest bardzo odporny na zanieczyszczenia antropogeniczne. Na stanowiskach w rzece Ślęzy stwierdzono obecność 9 gatunków ryb, typowych dla rzek nizinnych: szczupak, płoć, kleń, lin, kiełb, karaś, śliz, piskorz, ciernik.

Poza kielbem i ślizem, które dominują w tych rzekach, wszystkie pozostałe gatunki były reprezentowane tylko przez pojedyncze okazy. W żadnym stanowisku nie złowiono strzebli potokowej.

Szczątkową ichtiofaunę Ślęzy i dolnego biegu Olesznej tworzą wytrzymałe gatunki, które są w stanie zaadaptować się nawet w najbrudniejszych wodach. W obecnej sytuacji degradacja jest w zaawansowanym stanie i nie ma szans na rozwój innych gatunków.

Stan ichtiofauny na terenie gminy może się poprawić jedynie w przypadku zmniejszenia ilości odprowadzanych ścieków. Nieuniknione jest utworzenie systemu urządzeń oczyszczających na terenie gminy. Ponadto należy zmniejszyć zanieczyszczenie wód wpływających od strony południowej, z gminy Łagiewniki.

Płazy i gady

Herpetofauna gminy Jordanów Śląski, podobnie jak sąsiedniej gminy Łagiewniki, należy do najuboższych w województwie dolnośląskim. Spowodowane jest to faktem, iż jest to głównie gmina rolnicza. Występują tu śladowe są ilości lasów i zadrzewień śródpolnych. Na rozwój herpetofauny niekorzystnie wpływa również brak naturalnych zbiorników wodnych, terenów podmokłych i stopni wodnych na rzekach.

Na terenie gminy stwierdzono występowanie następujących gatunków herpetofauny: traszka zwyczajna – *Triturus vulgaris*, żaba wodna – *Rana esculenta*, ropucha zwyczajna – *Bufo bufo*, kumak nizinny – *Bombina bombina*, jaszczurka zwinka – *Lacerta agilis*, jaszczurka żyworodna – *Lacerta vivipara*.

Ptaki

W gminie Jordanów Śląski stwierdzono 57 lęgowych gatunków ptaków, podlegających ochronie. 51 spośród nich należy do pospolitych i licznych w odpowiednich środowiskach, w tym między innymi: myszołów - *Buteo buteo*, czajka - *Vanellus vanellus*, puszczyk - *Strix aluco*, dzięcioł duży - *Dendrocopus martius*, pliszka żółta - *Motacilla flava*, wilga - *Oriolus oriolus*, makolągwa - *Acanthis cannabina*, potrzęsacz - *Miliaria calandr*.

Pozostałe 5 - to gatunki rzadkie:

- jastrząb - *Accipiter gentilis*,
- krogulec - *Accipiter nisus*,
- pustułka - *Falco tinnunculus*,
- dudek - *Upupa epops*,
- dzierlatka - *Galerida cristata*.

Jeden gatunek, bocian biały, należy do bardzo rzadkich, o stałych miejscach gniazdowania.

Gmina Jordanów jest terenem o bardzo ubogiej awifaunie, na co wpływ ma jej niewielka powierzchnia, rolniczy charakter, śladowe ilości lasów, zadrzewień śródpolnych, zbiorników wodnych i zieleni urządzonej. Konsekwencją tego stanu jest niewielka liczba lęgowych gatunków ptaków, nieliczne występowanie pospolitych na sąsiednich terenach gatunków, jak również mała liczba gatunków rzadkich i bardzo rzadkich (dwa bocianie gniazda w całej gminie). W efekcie brak jest jakichkolwiek propozycji form ochrony.

Jedynym perspektywicznym miejscem, gdzie możliwy jest rozwój awifauny, jest niedawno ukończony zbiornik na północ od Jordanowa.

Ssaki

Na terenie gminy przeprowadzono badania w 5 stanowiskach, w tym w 2 kościołach i 3 budynkach mieszkalnych. Nie stwierdzono występowania rozrodczych kolonii nietoperzy. Jest to gmina o krajobrazie rolniczym, wylesionym i pozbawionym naturalnych zbiorników wodnych, co tłumaczy brak stwierdzeń na tym terenie.

Występujące na terenie gminy ssaki, z wyłączeniem nietoperzy, podzielono na dwie podstawowe grupy, które obejmują gatunki podobne pod względem liczebności osobników i sposobu ich rozmieszczenia.

1. Ssaki owadożerne, pospolite, w charakterystycznych dla siebie środowiskach, wykryte najczęściej metodą odłowów i bezpośredniej obserwacji w terenie:
kret, jeż, ryjówka, rzęsorek.
2. Ssaki drapieżne, spotykane w niewielkiej liczbie lub pojedynczo na całym terenie gminy albo przynajmniej w kilku stanowiskach. Z uwagi na zmienne kryjówki dokładna lokalizacja stanowisk tych gatunków jest rzadko możliwa; są to: kuna domowa, gronostaj, łasica łaskawa.

3.3.3. Tereny i obiekty chronione

Na terenie gminy znajduje się część **Ślązańskiego Parku Krajobrazowego**, utworzonego Uchwałą nr XXIV/153/88 Wojewódzkiej Rady Narodowej z dnia 8 czerwca 1988 r. (Dz. Urz. Woj. Wrocław. nr 13 z 1988 r., poz. 185 z późniejszymi zmianami) i powiększonego na mocy Rozporządzenia nr 19 Woj. Wrocław. z dnia 13 czerwca 1994 r. (Dz. Urz. Woj. Wrocław. nr 7 z 1994 r., poz. 40). Wraz z otuliną obejmuje Masywy Góry Ślęży i Góry Raduni, pasma Wzgórz Oleszeńskich i Wzgórz Kiełczyńskich, a także Jańską Górę. Całkowita powierzchnia obszaru chronionego wynosi obecnie 15 640 ha, w tym park zajmuje 8 190 ha, a otulina 7 450 ha.

Głównym celem powołania parku było:

- zachowanie unikatowych i cennych elementów przyrodniczych, kulturowych oraz krajobrazowych,
- ochrona cennych zabytków architektonicznych, historycznych i archeologicznych,
- zapewnienie harmonijnego z ochroną krajobrazu rozwoju turystyki i rekreacji,
- wykorzystanie naturalnych wartości dla celów naukowych i dydaktycznych.

Na terenie Parku Krajobrazowego w granicach gminy na mocy Rozporządzenia Woj. Dolnośląskiego z dnia 12 grudnia 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Doln. nr 236 z 2000 r., poz. 3828) został utworzony **Użytek Ekologiczny**, który ma na celu ochronę stanowiska paproci serpentynitowych w Masywie Ślęży.

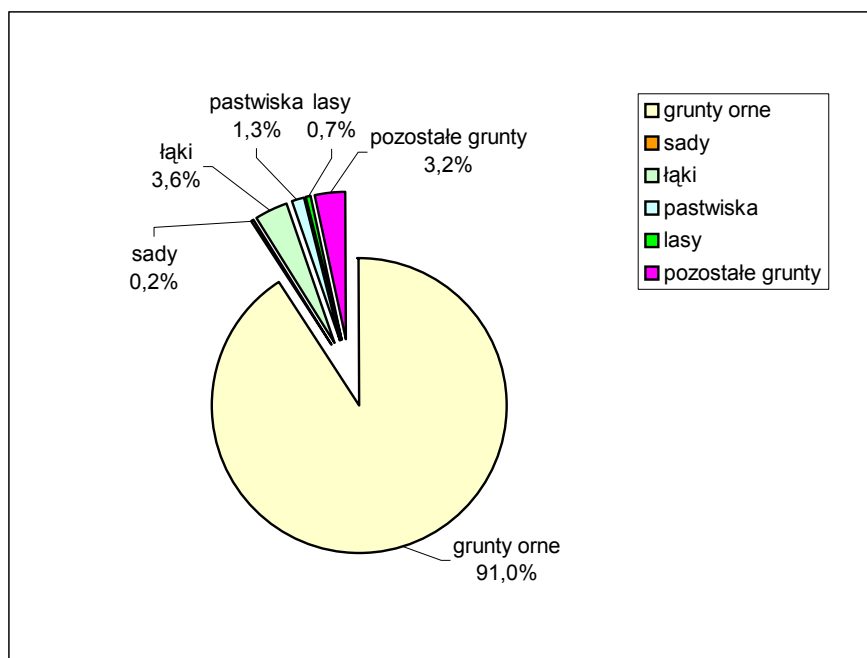
W granicach opracowania występują następujące **pomniki przyrody** ożywionej: w Piotrówku jesion wyniosły, lipa szerokolistna i buk zwyczajny, w Winnej Górze dąb szypułkowy, w Tomicach dąb szypułkowy, a w Karolinie dwa dęby szypułkowe.

3.4. STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

3.4.1. Warunki naturalne

Gmina Jordanów Śląski jest gminą rolniczą, zajmującą powierzchnię 5660 ha, z czego 5131 ha (90,1 %) stanowią grunty rolne. W gruntach rolnych użytki rolne stanowią 96,1%, lasy i grunty leśne to 0,7%. Strukturę użytków rolnych przedstawia wykres 1. Dla porównania średnio w powiecie wrocławskim użytki rolne zajmują 80,4%%, a lasy i grunty leśne 11,6%. Wśród wszystkich gmin powiatu wrocławskiego gmina Jordanów Śląski i gmina Kobierzyce mają największy udział użytków rolnych w powierzchni ogólnej gminy, tj. 96,1%.

Wykres 1. Struktura użytków rolnych w Jordanowie, dane z NSP 2002 r.

źródło: Opracowanie własne: Podstawowe informacje ze spisów powszechnych, Gmina Wiejska Jordanów Śl. WUS 2004

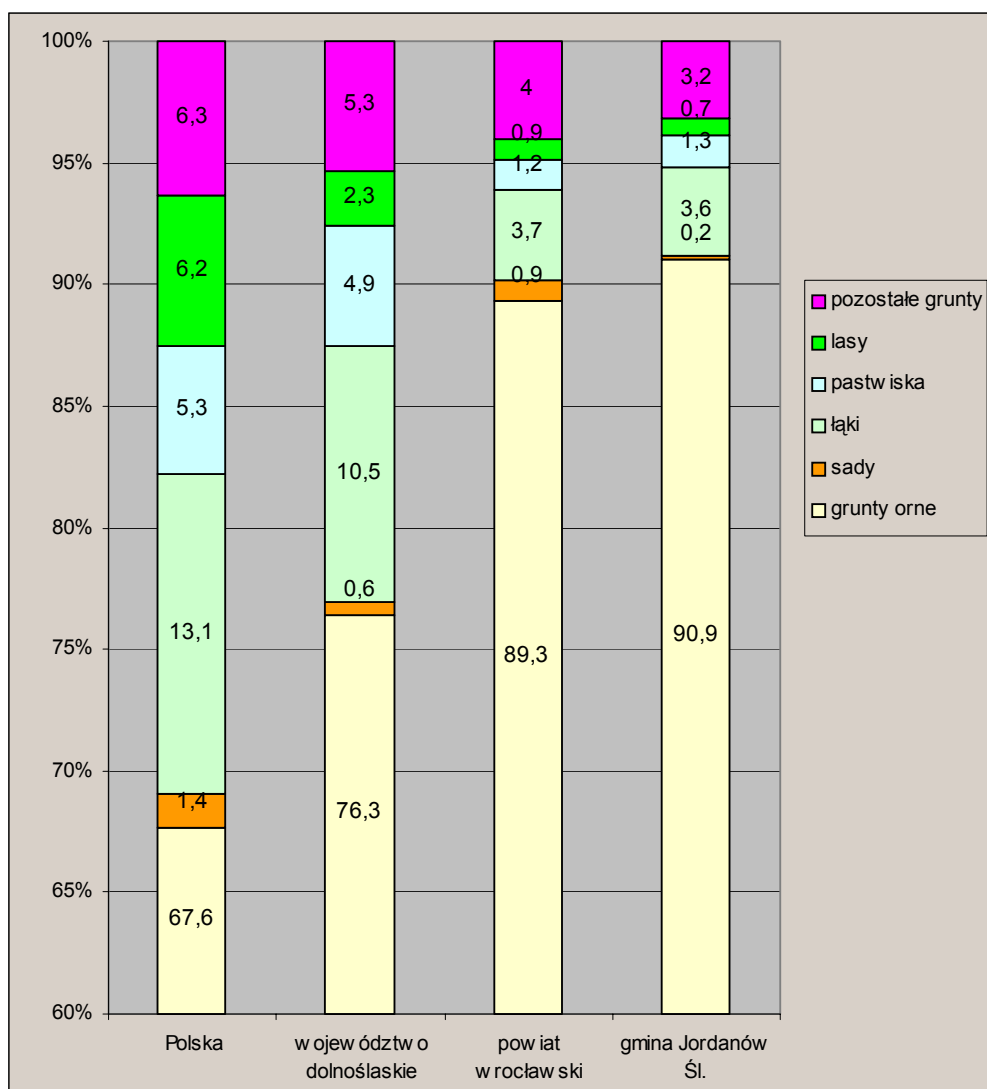
Wśród użytków rolnych grunty orne zajmują prawie 91,0%, łąki 3,2 % pastwiska 1,3%, zaś sady 0,2%. Lasy stanowią zaledwie 0,7%, a 3,2% przypada na pozostałe grunty.

Tabela 1. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych wg NSP 2002 r.

	Powierzchnia ogółem	Użytki rolne					Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
		razem	grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
W hektarach								
Polska	19324783	16899297	13066504	270955	2531284	1030554	1201192	1224294
	100,0%	87,4	67,6	1,4	13,1	5,3	6,2	6,3
województwo dolnośląskie	1125097	1039461	858388	6903	118505	55664	25478	60158
	100,0%	92,4	76,3	0,6	10,5	4,9	2,3	5,3
powiat wrocławski	75884	72147	67799	656	2799	893	678	3059
	100,0%	95,1	89,3	0,9	3,7	1,2	0,9	4,0
gmina Jordanów Śl.	5131	4931	4666	12	185	67	34	166
	100,0%	96,1	90,9	0,2	3,6	1,3	0,7	3,2

źródło: Wydawnictwa GUS 2004 i 2003. Dane NSP 2002 r.

Wykres 2. Struktura użytków rolnych, dane z NSP 2002 r.

źródło: Wydawnictwa GUS 2004 i 2003. Dane NSP 2002 r.

Powierzchnię oraz strukturę użytkowania gruntów w gminie, w porównaniu do powiatu wrocławskiego, województwa dolnośląskiego i kraju, ilustruje tabela 1 i wykres 2. W gospodarstwach rolnych gminy Jordanów Śląski dominują użytki rolne (96,1%) i grunty orne (90,9%). Jest to największy odsetek na tle porównywanych jednostek terytorialnych, wskazujący na wyraźny rolniczy charakter gminy. O specjalizacji gminy w produkcji roślinnej świadczy zaledwie 1,3% pastwisk i 3,6% łąk w gminie. W pozostałych kategoriach struktury użytkowania gruntów gmina osiąga najniższe wskaźniki. W porównaniu do w/w jednostek terytorialnych gmina posiada najniższy udział sadów oraz, co jest bardzo niekorzystne, lasów.

Na terenie gminy Jordanów Śląski przeważają gleby dobre i bardzo dobre. Daje to duże możliwości i stwarza dobre warunki do uzyskiwania wysokich efektów w produkcji rolniczej.

Podsumowując, warunki naturalne jednoznacznie predysponują gminę Jordanów Śląski do rozwoju intensywnej produkcji roślinnej. Kierunek produkcji zwierzęcej należy traktować jako uzupełniający.

3.4.2. Struktura agrarna i liczba gospodarstw

Liczba gospodarstw rolnych w gminie Jordanów Śląski według wielkości w latach 1994 - 1996 oraz w roku 2002 została pokazana w tabeli 2.

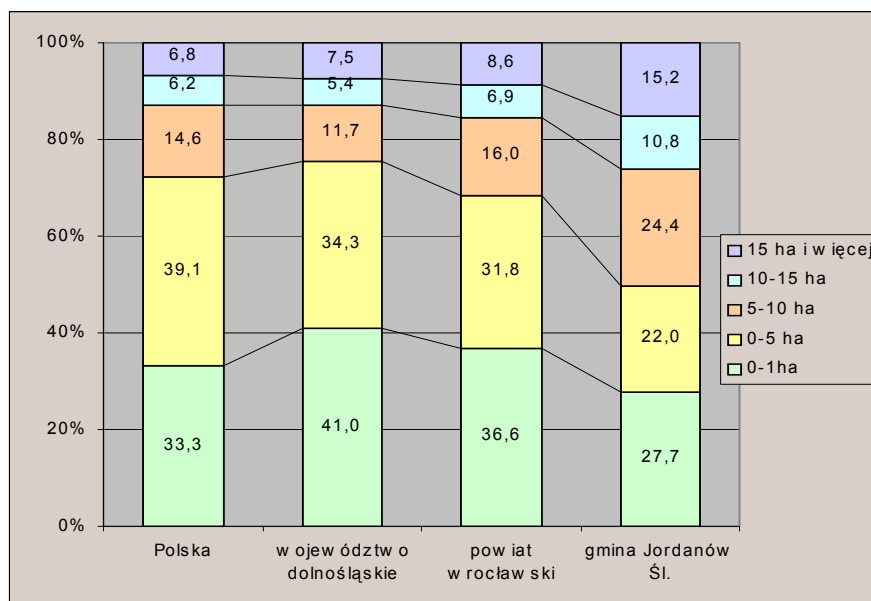
Zarówno na tle regionu, jak i kraju, wskaźniki dotyczące wielkości gospodarstw w gminie Jordanów są korzystniejsze. Dane porównawcze w tym zakresie przedstawia tabela 3 i wykres 3. W porównaniu do powiatu wrocławskiego, województwa dolnośląskiego i kraju, gmina ma najniższy odsetek gospodarstw małych do 1 ha oraz od 1 do 5 ha. W kategorii gospodarstw o powierzchni od 5 do 10 ha odsetek jest zdecydowanie wyższy niż w jednostkach porównywalnych, podobnie jak w kategoriach gospodarstw o powierzchni od 10 – 15 ha i powyżej 15 ha.

Tabela 2. Struktura wielkości gospodarstw rolnych gminy Jordanów Śl. na tle powiatu, województwa dolnośląskiego i Polski, dane z NSP 2002 r.

	Polska		Województwo dolnośląskie		Powiat wrocławski		Gmina Jordanów Śl.	
	w ha	w %	w ha	w %	w ha	w %	w ha	w %
ogółem	2933228	100	141336	100	8644	100	501	100,0
0-1	977087	33,3	57993	41,0	3166	36,6	139	27,7
0-5	1146890	39,1	48519	34,3	2748	31,8	110	21,9
5-10	426869	14,6	16571	11,7	1385	16,0	122	24,3
10-15	182685	6,2	7594	5,4	600	6,9	54	10,6
15-więcej	199697	6,8	10659	7,5	745	8,6	76	15,1

źródło: Wydawnictwa GUS 2004 i 2003. Dane NSP 2002 r.

Wykres 3. Struktura wielkości gospodarstw rolnych gminy Jordanów Śl. na tle powiatu, województwa dolnośląskiego i Polski, dane z NSP 2002 r.

źródło: Wydawnictwa GUS 2003. Dane NSP 2002 r.

Tabela 3. Grupy obszarowe gospodarstw rolnych wg siedziby gospodarstwa w gminie Jordanów Śl., w tym gospodarstwa indywidualne, dane z NSP 2002 r.

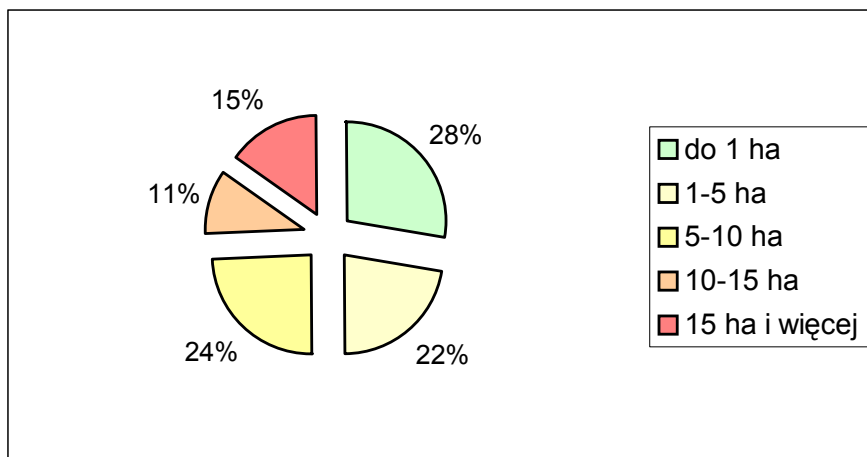
	gospodarstwa	powierzchnia w ha			zasiewy	
		ogółem	w tym		gospodarstwa	powierzchnia w ha
			użytki rolne	las i grunty leśne		
Ogółem	501	5131	4931	34	471	4579
do 1 ha	139	64	50	1	115	39
1-5	110	296	274	2	104	246
5-10	122	968	924	10	122	864
10-15	54	672	648	4	54	610
15 ha i więcej	76	3131	3036	17	76	2820
W tym gospodarstwa indywidualne						
Ogółem	498	4751	4575	32	468	4236
do 1 ha	139	64	50	1	115	39
1-5	110	296	274	2	104	246
5-10	121	962	919	10	121	859
10-15	54	672	648	4	54	610
15 ha i więcej	74	2757	2685	16	74	2482

źródło: Wydawnictwa GUS 2004 i 2003. Dane NSP 2002 r.

Porównanie gospodarstw według grup obszarowych w gminie Jordanów zestawiono w tabeli 3. Średnio na jedno gospodarstwo przypada 10,2 ha

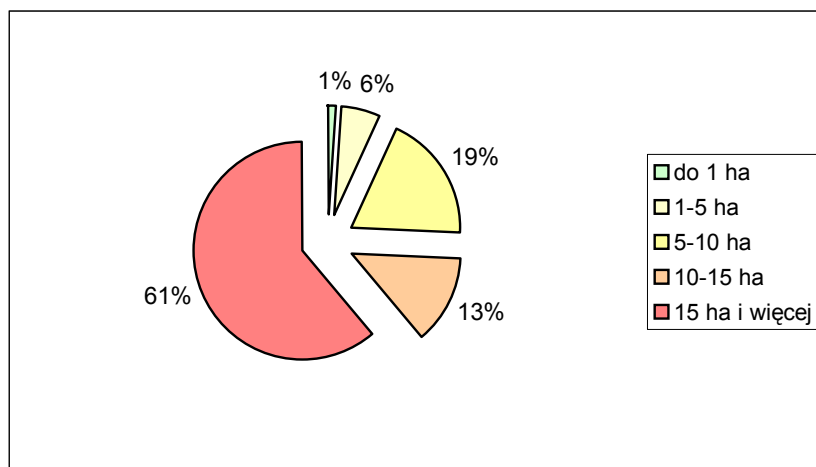
powierzchni. Najwięcej jest gospodarstw, w tym działek siedliskowych, o powierzchni do 1 ha (139 gospodarstw) oraz od 5 do 10 ha (122 gospodarstwa), co daje łącznie 50 % liczby gospodarstw w gminie (wykres 4).

Wykres 4. Struktura gospodarstw rolnych gminy Jordanów Śl. wg wielkości, dane z NSP 2002 r.

źródło: Opracowanie własne: Podstawowe informacje ze spisów powszechnych, gmina wiejska Jordanów Śl. WUS 2004

Wykres 5. Struktura powierzchni gospodarstw rolnych gminy Jordanów Śl. wg wielkości, dane z NSP 2002 r.

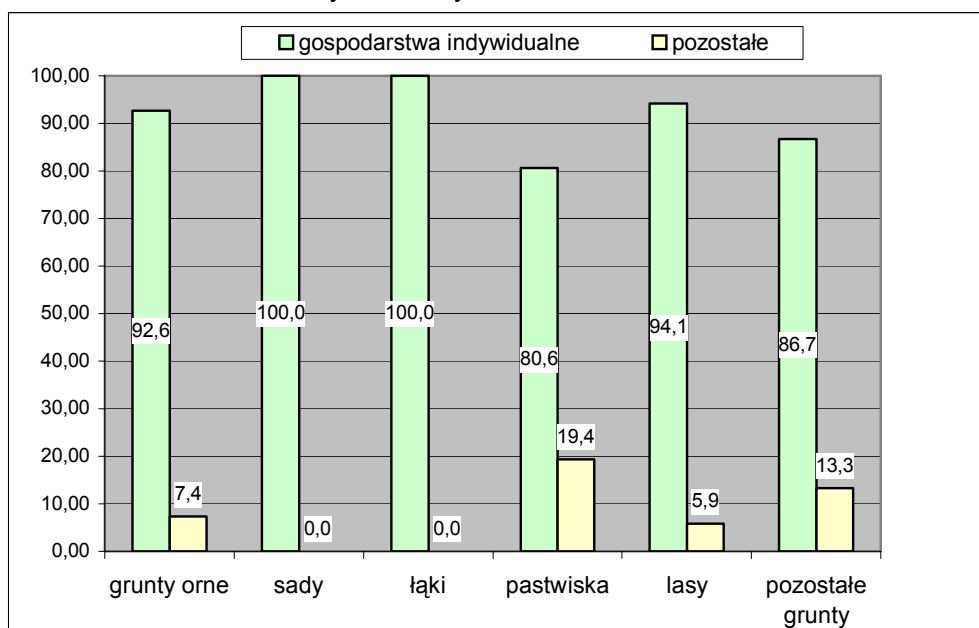
źródło: Opracowanie własne: Podstawowe informacje ze spisów powszechnych, gmina wiejska Jordanów Śl. WUS 2004

Porównując dwa wykresy 4 i 5 można zauważyć interesujące zależności. 28% gospodarstw o powierzchni do 1 ha uprawia ok. 1% użytków rolnych będących we władaniu gospodarstw rolnych. Kolejne 22% gospodarstw o powierzchni od 1 do 5 ha zajmuje 6,0% powierzchni gospodarstw. Ponad 61 % powierzchni gospodarstw to gospodarstwa powyżej 15 ha powierzchni, a gospodarstwa do 1 ha zajmują ok. 1%. Te zestawienia potwierdzają korzystną

strukturę agrarną gminy. Ponadto ilość i wielkość największych gospodarstw korzystnie świadczy o rozwoju rolnictwa w gminie.

Na podstawie tabeli 3 w wykresie 6 porównano ilości gospodarstw indywidualnych i pozostałych. W gminie zdecydowanie dominują gospodarstwa indywidualne. Jest ich 99,6%. 100% areалу sadów i łąk jest w gestii gospodarstw indywidualnych, a tylko 19,4 % pastwisk należy do pozostałych gospodarstw. Blisko 92,6% gruntów ornych i 96,7% gruntów pozostaje we władaniu właścicieli gospodarstw indywidualnych.

Wykres 6. Struktura własności użytków rolnych dane z NSP 2002 r.

źródło: Opracowanie własne: Podstawowe informacje ze spisów powszechnych, gmina wiejska Jordanów Śl. WUS 2004

Tabela 4 przedstawia zestawienie informacji na temat prowadzenia przez gospodarstwa rolne działalności rolniczej i pozarolniczej w porównaniu do sytuacji w powiecie wrocławskim i województwie dolnośląskim. W gminie Jordanów 87,1 % gospodarstw prowadzi działalność rolniczą. Jest to największy odsetek na tle powiatu wrocławskiego i województwa dolnośląskiego. Natomiast 12,9% gospodarstw nie prowadzi działalności rolniczej. W tej kategorii pozycja gminy też wygląda korzystnie.

Tabela 4. Gospodarstwa rolne wg rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej w porównaniu do powiatu wrocławskiego i woj. dolnośląskiego dane z 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Gospodarstwa		Ogółem	Gospodarstwa	
		prowadzące działalność rolniczą	nie prowadzące działalności rolniczej		prowadzące działalność rolniczą	nie prowadzące działalności rolniczej
	w liczbach bezwzględnych			w odsetkach		
województwo dolnośląskie	141336	99747	41589	100,0	70,6	29,4
powiat wrocławski	8644	7377	1267	100,0	85,3	14,7
gmina Jordanów	501	483	18	100,0	87,1	12,9

źródło: Wydawnictwa GUS 2004 i 2003. Dane NSP 2002 r.

Wiodącym kierunkiem działalności rolniczej w gminie jest produkcja roślinna. Jest to wynikiem bardzo dobrych warunków glebowych i korzystnej struktury agrarnej. W strukturze zasiewów dominują zboża, duże znaczenie mają także uprawy przemysłowe. W województwie dolnośląskim gmina jest liczącym się producentem zbóż, buraków cukrowych, rzepaku i ziemniaków. Kierunek hodowlany jest mniej rozwinięty i ma mniejsze znaczenie.

Większość gospodarstw prowadzi wyłącznie działalność rolniczą (89,4%), niewiele prowadzi działalność rolniczą i pozarolniczą 6,5% i tylko 0,4% działalność pozarolniczą. 3,6% gospodarstw nie prowadzi żadnej działalności.

Jeszcze wiele gospodarstw nastawionych jest na produkcję wielokierunkową, bez wyraźnie określonej specjalizacji. Nie sprzyja to unowocześnieniu produkcji, obniżeniu kosztów, poprawie jakości oraz zwiększeniu konkurencyjności produkcji. W zdecydowanej większości gospodarstw uprawia się zboża i prowadzi chów zwierząt gospodarskich. Gospodarstwa większe z reguły są nastawione na produkcję specjalistyczną.

Tabela 5. Gospodarstwa rolne wg rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej, NSR 2002 r.

	gospodarstwa	
		w %
ogółem	501	100%
Gospodarstwa prowadzące działalność	wyłącznie rolniczą	448 89.4
	wyłącznie pozarolniczą	2 0.4
	rolniczą i pozarolniczą	33 6.5
Nie prowadzące działalności rolniczej i pozarolniczej	18	3.6

źródło: Wydawnictwa GUS 2004 i 2003. Dane NSP 2002 r.

3.4.3. Produkcja roślinna

Tabela 6. Powierzchnia zasiewów i struktura według rodzaju upraw w gminie Jordanów Śląski na tle powiatu, województwa dolnośląskiego i kraju w 2002 r.

	Gmina Jordanów Śl.		Powiat wrocławski		Województwo dolnośląskie		Polska	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
ogółem	4579	100	64386	100	707186	100	10764289	100
zboża ogółem	3781	82,6	49195	76,4	556045	78,6	8293690	77,1
W tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	2596	56,7	38593	59,9	460960	65,2	6574000	61,0
strączkowe jadalne na ziarno	0	0,0	351	0,5	1949	0,3	45415	0,4
ziemniaki	203	4,4	4020	6,2	35735	5,1	803385	7,5
przemysłowe	468	10,2	8481	13,2	84653	12	757497	7
pastewne	16	0,3	798	1,2	16757	2,4	562136	5,2
pozostałe	111	2,4	1542	2,4	12047	1,7	302166	2,8

źródło: Wydawnictwa GUS 2004 i 2003. Dane NSP, 2002 r.

Ogólna powierzchnia zasiewów w gminie wynosi 4579 ha, co stanowi 80,9% powierzchni ogólnej gminy, w tym 4236 ha zasiewów znajduje się w gospodarstwach indywidualnych.

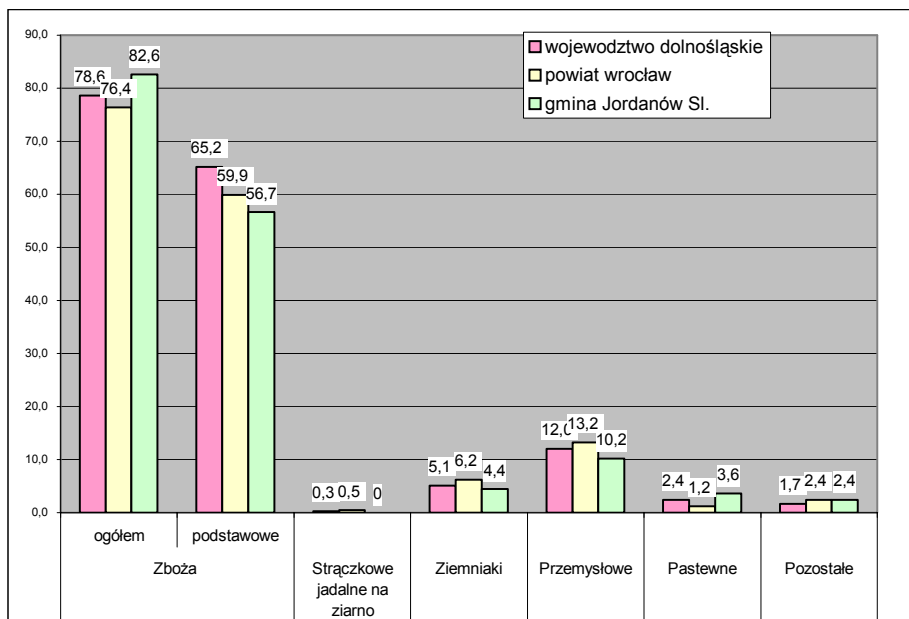
Powierzchnia zasiewu zbożami podstawowymi z mieszankami zbożowymi wynosi 2 596 ha (w 2002 r.), tj. 56,7%. Największy wzrost areалу zanotowano w uprawach buraków cukrowych, z 915 ha w 1996 r. do 1676 ha, czyli o 54,4%. W tym czasie powierzchnia zasiewów ziemniaków powiększyła się z 647 ha (w 1996 r.) do 1037 ha (2002 r.). Oznacza to rozszerzenie powierzchni upraw o 38%.

Tabela 6 przedstawia powierzchnię zasiewów i strukturę według rodzaju upraw na tle powiatu, województwa dolnośląskiego i kraju.

W strukturze zasiewów największy odsetek zajmują uprawy zbożowe. Zajmują one 82,6 % ogólnej powierzchni zasiewów. Odsetek ten przewyższa średnią dla Polski, województwa dolnośląskiego i powiatu wrocławskiego. Odwrotnie, w gminie Jordanów Śl. zanotowano najmniejszy udział powierzchni zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi na tle powiatu, województwa i kraju (wykres 7).

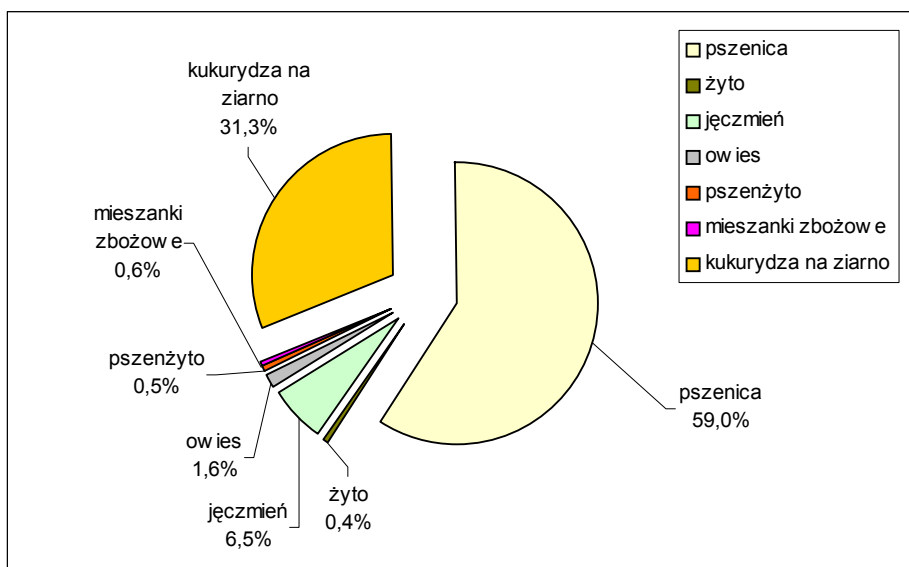
Następną pozycję w strukturze zasiewów zajmują rośliny przemysłowe (10,2%). Jest to nieco więcej, niż w Polsce (7%) i mniej, niż w województwie dolnośląskim (12%) oraz powiecie wrocławskim (13,2%). Uprawa ziemniaków stanowi 4,4 % ogólnych zasiewów, co stawia gminę Jordanów Śl. na najdalszym miejscu na tle porównywanych jednostek (wykres 7).

Wykres 7. Powierzchnia zasiewów i struktura według rodzaju upraw w gminie Jordanów Śląski na tle powiatu, województwa dolnośląskiego i kraju w 2002 r.

Źródło: Wydawnictwa GUS 2004 i 2003. Dane NSP 2002 r.

Wykres 8. Struktura powierzchni zasiewów zbóż ogółem w gminie Jordanów Śl. w 2002 r.

źródło: Opracowanie własne: Podstawowe informacje ze spisów powszechnych, gmina wiejska Jordanowie Śl. WUS 2004

Wykres 8 przedstawia strukturę powierzchni zasiewów zbóż ogółem (dane z NSP 2002 r.) W gminie wśród upraw zbożowych dominuje uprawa pszenicy. Stanowi ona 48,7% upraw zbożowych, tj. 2231 ha. Drugie miejsce zajmuje

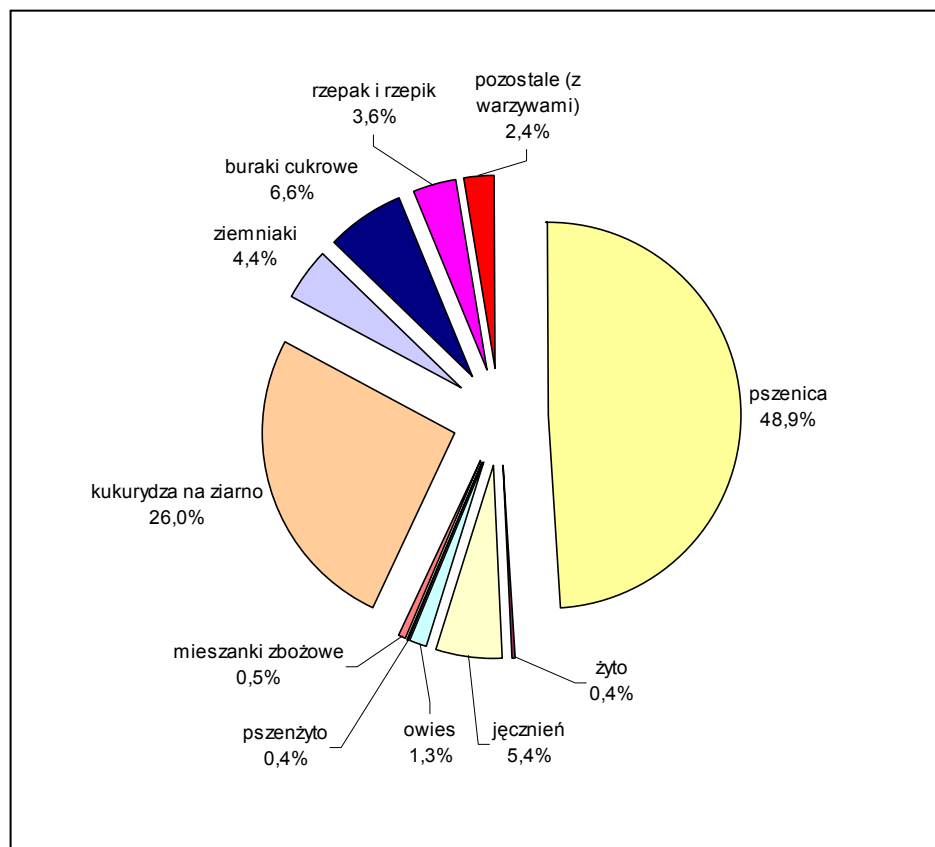
uprawa kukurydzy na ziarno (25,9% - 1185 ha). Pozostałe zboża i mieszanki stanowią 25,4%.

W porównaniu do roku 1997 (dane z Powszechnego Spisu Rolnego w 1996 r.) powierzchnia upraw zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wzrosła z 2568 ha do 2596 w 2002 r. Natomiast powierzchnia zasiewów pszenicy wzrosła z 2153 ha w 1997 r. do 2231 ha w roku 2002.

Rośliny przemysłowe uprawiane w gminie to przede wszystkim buraki cukrowe 1676 ha, co stanowi 13,4% powierzchni zasiewów ogółem (w 1997 r. 915 ha) oraz rzepak i rzepik - 582 ha, czyli 4,6% (w 1997 r. - 256 ha).

Wykres 9 przedstawia strukturę gospodarstwa w gminie w 2002 r, zajmujących się uprawą głównych ziemiopłodów. Najwięcej - 42%, zajmuje się uprawą zbóż, na drugim miejscu znajdują się gospodarstwa uprawiające ziemniaki - 33%. Przeszło 16% gospodarstw uprawia warzywa, a kolejna grupa - buraki cukrowe (6%), rośliny pastewne (2%) oraz rzepak i rzepik (1%).

Wykres 9. Struktura powierzchni zasiewów głównych ziemiopłodów

źródło: Opracowanie własne: Podstawowe informacje ze spisów powszechnych, gmina wiejska Jordanów Śl. WUS 2004

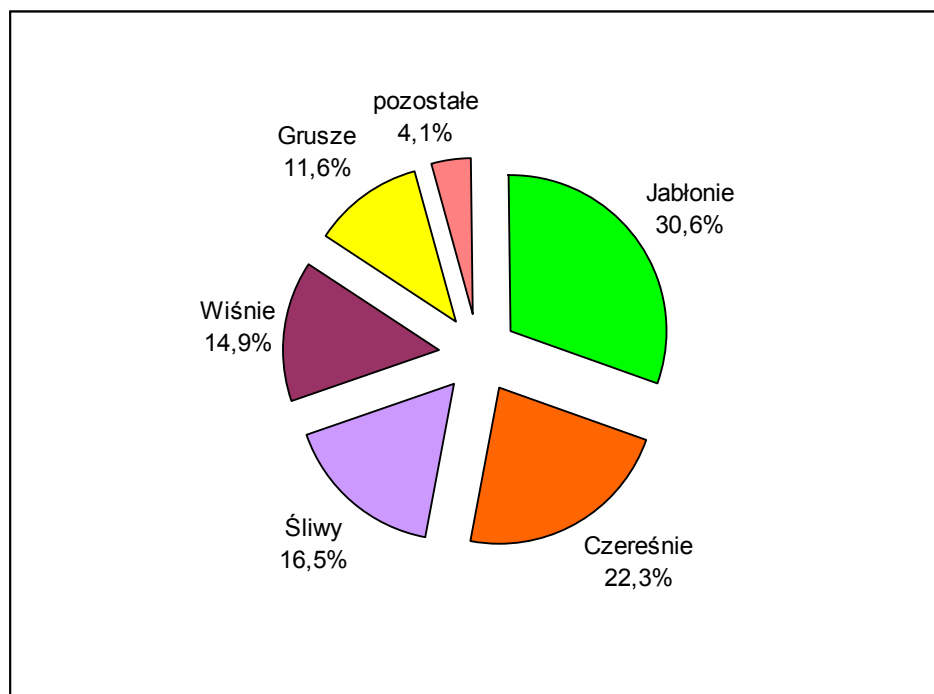
Tabela 7. Powierzchnia upraw drzew owocowych w gminie Jordanów Śl. 2002 r.

		Ogółem	
		w ha	w %
1.	Jabłonie	3,7	30,4
2.	Czereśnie	2,7	22,1
3.	Śliwy	2,0	16,6
4.	Wiśnie	1,8	15,3
5.	Grusze	1,4	11,4
6.	pozostałe	0,5	4,2
	ogółem	12,1	100,0

Źródło: Podstawowe informacje ze spisów powszechnych, gmina wiejska Jordanów Śl. WUS 2004

Wykres 10 oraz tabela 7 przedstawiają powierzchnię i strukturę upraw drzew owocowych. W gminie zaledwie 0.4% powierzchni zajmują sady, tj. 54 ha., jednak na zaledwie 39,2 ha prowadzi się uprawy drzew owocowych. Przeważają jabłonie 51,6% (20,2 ha) i wiśnie 24,6% co stanowi (9,7 ha) powierzchni upraw. W pozostałych sadach uprawiane są głównie śliwy, czereśnie i grusze.

Wykres 10. Struktura upraw drzew owocowych w Jordanowie Śl. w 2002 r.

źródło: Opracowanie własne: Podstawowe informacje ze spisów powszechnych, gmina wiejska Jordanów Śląski WUS 2004

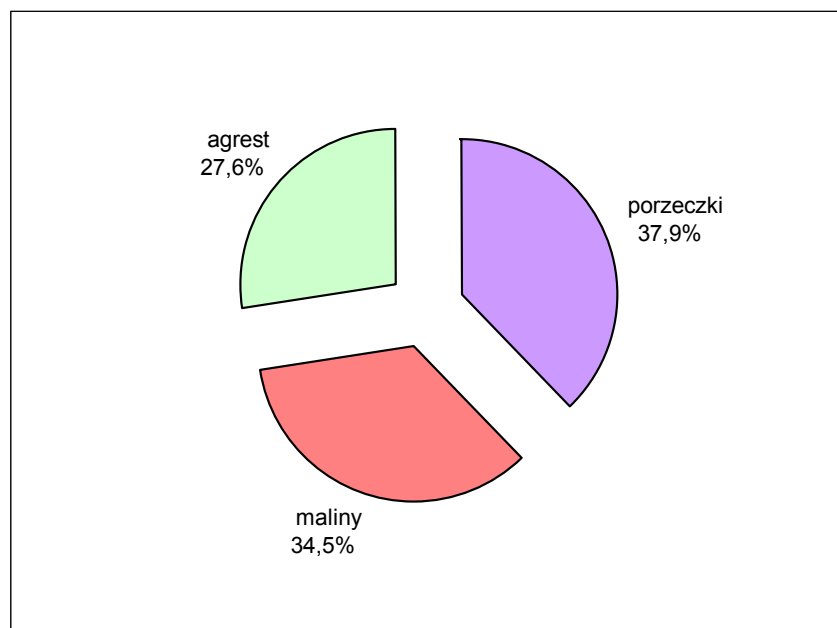
Wykres 11 i tabela 8 ukazują powierzchnię i strukturę upraw krzewów owocowych i plantacji jagodowych w gminie Jordanów Śl. w 2002 r. Zajmują one zaledwie 0,3 ha, ale należy pamiętać, że uprawy tego typu są pracochłonne. Najwięcej - 37,9% (0,1 ha) zajmują plantacje porzeczek, a kolejne to plantacje malin i agrestu.

Tabela 8. Powierzchnia upraw krzewów owocowych i plantacji jagodowych w gm. Jordanów Śl. wg NSP z 2002 r.

		Ogółem	
		ha	%
1.	ogółem	0,3	100,0
2.	porzeczki	0,1	37,9
3.	maliny	0,1	34,5
4.	agrest	0,1	27,6
5.	pozostałe	-	0,3

źródło: Opracowanie własne: Podstawowe informacje ze spisów powszechnych, gmina wiejska Jordanów Śl. WUS 2004

Wykres 11. Struktura upraw krzewów owocowych i plantacji jagodowych w Jordanowie Śl. w 2002 r.

Źródło: Opracowanie własne: Podstawowe informacje ze spisów powszechnych, gmina wiejska Jordanów Śl. WUS 2004

Struktura zasiewów w dużym stopniu odzwierciedla wysoką jakość przestrzeni rolniczej i warunki glebowo – klimatyczne gminy, a przemiany w strukturze zasiewów są wynikiem coraz bardziej intensywnej produkcji rolnej. Wiodącym kierunkiem działalności rolniczej jest produkcja roślinna. W strukturze zasiewów dominują zboża. Wśród gmin powiatu wrocławskiego, gmina Jordanów Śląski przeznacza 81,0% gruntów ornych pod zasiewy zbóż, co stanowi największy wskaźnik w powiecie. Gmina Jordanów Śl. posiada znaczny udział w dolnośląskiej produkcji zbóż i kukurydzy, buraków cukrowych, rzepaku i ziemniaków. Coraz większe znaczenie odgrywa też uprawa warzyw i owoców.

3.4.4. Produkcja zwierzęca

Drugim w gminie Jordanów Śląski kierunkiem działalności rolniczej jest produkcja zwierzęca. Dominuje w niej hodowla bydła i trzody chlewnej. Jest tu także zlokalizowana ferma stusi. Według danych uzyskanych spisie powszechnym w gminie Jordanów Śl. pogłowie bydła w 2002 roku wynosiło 839 sztuk, a pogłowie trzody chlewnej liczyło 1935 sztuk. Nastąpił zdecydowany spadek pogłowia, który jest przejawem przemian gospodarczych w kraju, zmniejszenia opłacalności drobnej hodowli oraz postępującego procesu intensyfikacji produkcji roślinnej w gminie z uwagi na bardzo korzystne warunki glebowe w gminie.

Pogłowie podstawowych zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych w gminie istotnie odbiega od przeciętnej obsady w kraju, jedynie pogłowie bydła ogółem przekracza wartości dotyczące hodowli w powiecie i województwie. Podstawowe wskaźniki w tym zakresie na tle powiatu wrocławskiego, województwa dolnośląskiego i kraju w 1996 i 2002 r. ilustruje tabela 9.

Tabela 9. Zwierzęta gospodarskie w szt. na 100 ha w gminie Jordanów Śląski na tle powiatu wrocławskiego, województwa dolnośląskiego i kraju w 1996 i 2002 roku

Lp.	pozycja	Gmina Jordanów		Powiat wrocławski		Województwo dolnośląskie		Polska	
		1996	2002	1996	2002	1996	2002	1996	2002
1.	Bydło ogółem	20,5	17,0	20	9,2	22	13,6	38	32,7
2.	Krowy	8,4	7,9	8	4,3	9	6,1	18	17
3.	Trzoda chlewna ogółem	82,1	39,2	60	58,1	60	53,5	96	110,2
4.	Trzoda chlewna - lochy	7,5	3,5	5	5,1	6	5,6	9	11,4
5.	Konie	-	0,4	1	0,8	1	0,9	3	1,9
6.	Owce	0,1	0,1	3	0,4	2	1,4	3	2

źródło: Opracowanie własne na podstawie wydawnictw GUS 2004 i 2003r. oraz Powszechnego Spisu Rolnego w 1996 roku.

Powyższe zmiany potwierdzają przemiany zachodzące w charakterze gospodarki rolnej w gminie Jordanów Śląski. Oprócz powiększenia się powierzchni gospodarstw, zaznacza się dalsza specjalizacja produkcji rolnej ze względu na warunki naturalne gminy. Następuje rozwój produkcji roślinnej, związku z czym produkcja zwierzęca jest kierunkiem uzupełniającym o mniejszym znaczeniu.

Tabela 10 przedstawia liczbę podstawowych zwierząt gospodarskich w porównaniu do powiatu, województwa i kraju według spisu rolnego w 2002 roku. W gminie Jordanów Śląski hoduje się 12,7% bydła powiatu wrocławskiego, 4,6% trzody chlewnej i zaledwie 1,4% drobiu ogółem. Dane zawarte w powyższej tabeli świadczą, że w gminie jest hodowana niewielka część zwierząt gospodarskich powiatu wrocławskiego, jedynie hodowla bydła ma większe znaczenie.

Tabela 10. Zwierzęta gospodarskie w sztukach w gminie Jordanów Śląski na tle powiatu, województwa i Polski w 2002 r.

Wyszczególnienie	Bydło		Trzoda chlewna		Drób ogółem
	ogółem	w tym krowy	ogółem	w tym lochy	
W sztukach					
Polska	5532728	2873165	18628910	1918393	198783484
Województwo dolnośląskie	141316	63580	556049	58105	10758323
Powiat wrocławski	6608	3108	41953	3649	569054
Gmina Jordanów Śl.	839	388	1935	174	8109
% w powiecie	12,7	12,5	4,6	4,8	1,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Rocznika Statystycznego GUS z roku 2003 oraz Powszechnego Spisu Rolnego w 2002 roku

Według najnowszych danych spisowych w gminie Jordanów 131 gospodarstw zajmuje się hodowlą bydła, co daje średnio 6,4 sztuki na gospodarstwo. Natomiast hodowlą trzody chlewnej zajmuje się 145 gospodarstw, średnio z 13,4 sztukami na gospodarstwo.

Tabela 11 zestawia liczbę hodowanych zwierząt i gospodarstw rolnych je utrzymujących wg danych NSP z 2002 r. Najpowszechniej, w 36,5% gospodarstw hoduje się drób, w około jednej czwartej bydło (26,1%) i w około jednej trzeciej gospodarstw trzodę chlewną (28,9%). Pozostałe zwierzęta są hodowane w niewielkich ilościach, najczęściej są to króliki (7,2%), poza tym kozy w 1,6% i pszczoły w 0,6% gospodarstw.

Tabela 11. Zwierzęta gospodarskie w sztukach ogółem i w gosp. indywidualnych w gminie Jordanów Śl. oraz udział gospodarstw zajmujących się ich hodowlą w 2002 r.

	Zwierzęta w sztukach		gospodarstwa
	ogółem	W tym w gosp. indywidualnych	% gospodarstw rolnych ogółem
bydło	839	839	26,1
w tym krowy	388	388	24,4
trzoda chlewna	1935	1935	28,9
w tym lochy	174	174	15,2
kozy	29	29	1,6
króliki (samice)	175	175	7,2
pnie pszczele	16	16	0,6
drób ogółem	8109	8109	36,5
obsada zwierząt gospodarskich w sztukach przeliczeniowych na 100 ha użytków rolnych	20	21	x

źródło: Wydawnictwa GUS 2004 i 2003. Dane NSP 2002 r.

W gminie Jordanów Śląski wg najnowszych danych spisowych jest 1187 budynków i budowli średnio 2,8 na gospodarstwo. W prawie co drugim gospodarstwie znajduje się obora i stodoła. W gminie jest 148 kurników i 137 chlewni. 41 gospodarstw posiada przechowalnie owoców, warzyw i ziemniaków o średniej pojemności 823 ton.

3.4.5. Stan leśnej przestrzeni produkcyjnej

Lasy gminy Jordanów Śląski położone są w V krainie przyrodniczo-leśnej, w dzielnicy Przedgórze Sudeckiego. Powierzchnia lasów i gruntów leśnych zajmuje łącznie ponad 0,7% ogólnego obszaru gminy (34 ha).

Większe tereny leśne występują w południowej - zachodniej części gminy. Związane jest to z rzeźbą terenu – porastają one zbocza wzniesień Jańskiej Góry.

Lasy gminy Jordanów Śląski zaliczone są do lasów ochronnych :

- wodochronne – w zlewni Ślęzy, zlewni Olesznej,
- uszkodzone przez przemysł – w południowej części gminy,
- chroniące środowisko i glebochronne, stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody.

Występuje tu w przewadze siedlisko lasu świeżego o drzewostanie, w którym dominuje dąb, świerk, a w domieszce sosna, buk, jesion, olsza, osika i jawor. Podszyt i runo są stosunkowo silnie rozwinięte. Ze względu na wiek, skład gatunkowy oraz ukształtowania terenu lasy te są atrakcyjne pod względem przydatności dla rekreacji i turystyki. Ograniczeniami w penetracji kompleksów leśnych jest rzeźba terenu (stromo zbocza, brak ścieżek) oraz strefy ostoi zwierzyny, a w rejonie użytku ekologicznego ochrona stanowiska paproci serpentynitowych w Masywie Ślęzy.

Nieliczne i niewielkie siedliska lasu wilgotnego występują w obniżeniach terenu, wzdłuż cieków. W skład drzewostanu wchodzi: dąb, jesion, olsza, topola i świerk, a w domieszkach buk, wiąz, jawor, brzoza, osika i wierzba. Runo i podszyt są silnie rozwinięte. Penetracja np. turystyczna tych lasów jest utrudniona i praktycznie możliwa tylko po drogach i duktach leśnych.

Lasy państwowe na terenie gminy Jordanów Śląski znajdują się pod administracją Nadleśnictwa Henryków i Nadleśnictwa Miękinia, prowadzących gospodarkę leśną w oparciu o plany urządzenia lasu.

We władaniu Nadleśnictwa Miękinia jest w sumie przeszło 161 ha lasów i użytków rolnych, najwięcej na terenie obrębu Winna Góra, następnie w obrębie Janówek oraz Piotrówek. Nadleśnictwo zaproponowało zalesienie 1,74 ha w obrębie Winna Góra.

We władaniu Nadleśnictwa Henryków jest w sumie 1,40 ha lasów i użytków rolnych.

3.4.6. Wielkość i jakość zasobów wodnych

Stan zasobów wodnych wód powierzchniowych i podziemnych opisano szczegółowo w rozdziale 3.1.3 i 3.1.4 oraz 13.2.1.

4. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Gmina Jordanów Śląski posiada wiele zabytkowych układów urbanistycznych, założeń podworskich, folwarcznych i parkowych oraz zabytkowych alei, cmentarzy i obiektów, objętych strefami ochrony konserwatorskiej. Obszar gminy jest bardzo atrakcyjny pod względem archeologicznym. Już w pierwszej połowie naszego wieku badacze niemieccy odkryli tutaj ślady kultury sprzed 2000 lat p.n.e. Prace badawcze na podstawie odkrywek grodziska i starych cmentarzy pozwoliły na określenie kultury jordanowskiej w ramach kultury wstęgowej.

Gmina objęta jest następującymi strefami ochrony konserwatorskiej:

- **Strefa „A”** ścisłej ochrony konserwatorskiej obszaru bardzo ważnego pod względem historycznym i kulturowym. Obejmuje obszary, na których elementy dawnego układu przestrzennego zachowały się w stanie nienaruszonym lub jedynie nieznacznie zniekształconym. W strefie tej zakłada się pierwszeństwo wymagań konserwatorskich nad wszelką prowadzoną współcześnie działalnością inwestycyjną, gospodarczą i usługową. Wszelkie zmiany i zamierzenia inwestycyjne na tym obszarze powinny być uzgadniane z wojewódzkim konserwatorem zabytków.
- **Strefa „B”** ochrony konserwatorskiej, obejmującej obszary o zachowanych w dobrym stanie elementach dawnego układu w zakresie rozplanowania i proporcji. Obowiązuje w tej strefie wymóg uzgadniania wszelkich działań z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Wszelkie działania zmierzają do zachowania zasadniczych elementów historycznego rozplanowania.
- **Strefa „K”** – ochrony krajobrazu kulturowego, która obejmuje tereny krajobrazu związane z zespołami zabytkowymi. Wszelkie zmiany powinny nawiązywać do układu historycznego i prowadzić do zachowania i utrwalenia historycznych form rozplanowania wsi. Ochrona konserwatorska na tym terenie polega na takim kształtowaniu ewentualnej zabudowy, aby jej skala nie była konkurencyjna w stosunku do istniejącej sylwety miejscowości.
- **Strefa „E”** ochrony ekspozycji – kierunki i osie widokowe. Obejmuje tereny, które stanowią zabezpieczenie odpowiedniej ekspozycji zabytków bądź zespołów zabytkowych.
- **Strefa „W”** ochrony archeologicznej obejmuje zabytki archeologiczne, wyeksponowane w terenie. Grodziska są wyłączone spod działalności inwestycyjnej, natomiast pozostałe stanowiska archeologiczne mogą być wyłączone spod lokalizacji inwestycji, jeżeli decydują o tym względy naukowe i konserwatorskie. Uzyskanie zgody na lokalizację inwestycji jest poprzedzone badaniami wykopaliskowymi.
- **Strefa „OW”** obserwacji archeologicznej obejmuje tereny o wczesnej metryce historycznej. Wszelkie inwestycje i prace ziemne na obszarze strefy należy uzgadniać z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Układ przestrzenny wsi należących do gminy Jordanów jest zróżnicowany. Występuje tu zabudowa przydrożna, ulicowa, folwarczna i owalnicowa.

Od początku osadnictwa we wszystkich miejscowościach dominowała działalność rolnicza i związane z nią drobne rzemiosło. Obecnie funkcją ta, pomimo że jest wiodącą, ustępuje miejsca działalności przemysłowej, głównie dzięki dobrej dostępności komunikacyjnej obszaru.

4.1. CHARAKTERYSTYKA POSZCZEGÓLNYCH WSI I PRZYSIÓLKÓW POD KĄTEM DANYCH HISTORYCZNYCH, UKŁADU PRZESTRZENNEGO ORAZ OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH I STREF OCHRONY

4.1.1. Biskupice

Wieś położona jest na wschód od drogi głównej na Kłodzko. Pierwsze wzmianki pochodzą z 1350 r. Istniał tu kiedyś majątek rycerski.

Układ przestrzenny wsi:

Jest to typowa wieś przyfolwarczna. Centrum zajmuje dworek z zabudowaniami folwarcznymi. Od strony południowej teren ogranicza mur, który kiedyś wyznaczał granicę dawnych ogrodów, obecnie bardzo zniszczonych i przekształconych. Zabudowa wsi składa się z kilku gospodarstw na północ od cieku przedzielającego wieś i jednocześnie wyznaczającego północną granicę folwarku. Reszta zabudowy rozlokowana jest wzdłuż drogi do Pustkowa Wilczkowskiego i ma charakter zróżnicowany, o różnej wielkości działek.

Na terenie wsi wyznaczono:

- **strefę „B”** ochrony konserwatorskiej, obejmującą całą wieś z folwarkiem,
- **strefę „E”** ochrony ekspozycji, obejmującą widoki wsi od strony północnej i południowej z drogi Popowice – Biskupice - Pustków Wilczkowski,
- **strefę „OW”** obserwacji archeologicznej dla całej wsi,
- **strefę „K”** ochrony krajobrazu kulturowego, obejmującą zespół wsi Biskupice - Popowice.

4.1.2. Dankowice

Wieś położona jest na wschód od głównej trasy na Kłodzko i przylega do miejscowości Jordanów Śląski. Pierwsze wzmianki o tej miejscowości pochodzą z 1346 r. Gospodarka przez wieki opierała się na hodowli bydła i owiec oraz uprawie buraków cukrowych.

Układ przestrzenny wsi:

Jest to wieś przydrożna na linii północny zachód i południowy wschód. W centrum wsi po południowej stronie drogi znajdują się pozostałości rozległego założenia pałacowo - folwarcznego na planie wydłużonego prostokąta.

Większość zabudowań, rozlokowanych po obu stronach szerokiej ulicy, to obejścia gospodarskie na działkach siedliskowych o zbliżonej wielkości, zabudowane trój- i czworobocznie, z wewnętrznymi podwórzami. Północno - zachodnia część wsi łączy się zabudową z miejscowością Jordanów i granica pomiędzy nimi zaciera się.

Na terenie wsi wyznaczono:

- **strefę „B”** ochrony konserwatorskiej, która obejmuje centralną część wsi z zespołem dworsko - folwarcznym i zabudową gospodarską po północnej stronie drogi,
- **strefę „E”** ochrony ekspozycji, obejmującą widok wsi od strony południowo - zachodniej z drogi Jezierzycy - Jordanów,
- **strefę „OW”** obserwacji archeologicznej,
- **strefę „K”** ochrony krajobrazu kulturowego, która obejmuje zespół wsi Jordanów - Dankowice,
- Ochroną objęty jest również teren byłego mauzoleum na wzgórzu na północ od wsi.

4.1.3. Glinica

Wieś położona jest na zachód od głównej drogi na Kłodzko. Pierwsze wzmianki o miejscowości pochodzą z 1189 r. W XIX wieku funkcjonowała tutaj szkoła, wiatrak, kościół katolicki, gorzelnia i karczma. Duże znaczenia miała hodowla owiec i bydła.

Układ przestrzenny wsi:

Jest to wieś w układzie owalnicy na linii wschód - zachód. Północno-zachodnia część owalnicy jest nieco już zatarta. Zabudowa wsi to przede wszystkim kilka zespołów gospodarskich typu Bauernhof, uzupełnionych małymi obejściami chłopskimi. Działki siedliskowe mają zabudowę czworoboczną, z czytelną linią pozostałości po stodołach, która tworzy granicę wsi. Dominantą wsi jest kościół znajdujący się w części centralnej.

Strefy ochrony konserwatorskiej:

- **strefa „A”** ochrony konserwatorskiej obejmuje zespół kościoła wpisanego do rejestru zabytków wraz z najbliższym otoczeniem,
- **strefa „B”** ochrony konserwatorskiej obejmuje całość zabudowań w granicach działek siedliskowych,
- **strefa „E”** ochrony ekspozycji obejmuje widoki wsi od strony południowo - zachodniej z drogi Tomice - Glinica i od strony północnej z drogi Jordanów - Świątniki, gdzie obowiązuje całkowity zakaz zabudowy aż do granicy strefy „B”,
- wieś obejmuje wielkoobszarowa **strefa „K”** ochrony krajobrazu kulturowego,
- **strefa „OW”** obserwacji archeologicznej.

4.1.4. Janówek

Wieś jest położona w południowo-zachodniej części gminy. Pierwsze wzmianki o tej miejscowości pochodzą z roku 1414. W przeszłości był tu folwark, dwa młyny wodne, wiatrak, browar i gorzelnia oraz w pewnym oddaleniu wieża Bismarcka.

Układ przestrzenny wsi:

Jest to niewielka wieś przydrożna, w części północnej przekształca się w układ wielodrożny. Na południu znajduje się założenie dworskie z niewielkim parkiem oraz czworobokiem zabudowań folwarcznych. Reszta zabudowań to luźno rozmieszczone obejścia gospodarcze na nieregularnych działkach gospodarczych. W części zachodniej pojawia się zabudowa jednorodzinna. Całość wsi jest wkomponowana w ukształtowanie terenu.

Strefy ochrony konserwatorskiej:

- **Strefa „B”** ochrony konserwatorskiej obejmuje folwark wraz z południową częścią wsi.
- **Strefa „W”** ochrony archeologicznej obejmuje wzgórze Jańska Góra.
- **Strefa „OW”** obserwacji archeologicznej dla miejscowości.

Wieś leży na obszarze Ślążańskiego Parku Krajobrazowego.

4.1.5. Kaniów

Jest to przysiółek wsi Janówek, położony na wschód od niej. Pierwsze wzmianki pochodzą z końca XVIII w.

Układ przestrzenny:

Przysiółek ten położony jest przy drodze na Jordanów. Jego zabudowa to składające się na czworobok budynki folwarczne po północnej i południowej stronie drogi, a także kilka niewielkich gospodarstw.

Strefy ochrony konserwatorskiej:

- Całość przysiółka obejmuje **strefa ochrony konserwatorskiej „B”**.
- Wyznaczona została strefa ochrony konserwatorskiej „OW” obserwacji archeologicznej.
- Cały teren obejmuje wielkoobszarowa **strefa „K”** ochrony krajobrazu.
- Ochroną objęty jest również cmentarz znajdujący się na wschód od przysiółka.

4.1.6. Jezierzycze Wielkie

Wieś położona jest w południowo-wschodniej części gminy. Pierwsze wzmianki przypadają na rok 1783. Kiedyś istotne znaczenie miała tu hodowla bydła i trzody chlewnej.

Układ przestrzenny wsi:

Jest to wieś przydrożna, która w połowie XIX wieku została przekształcona w długą ulicówkę z obustronną zabudową. Zabudowę tworzą gospodarstwa o różnej wielkości działek siedliskowych. Centrum to duże gospodarstwa Bauernhof, uzupełnione skromnymi obejściami gospodarskimi.

Strefy ochrony konserwatorskiej i zabytki:

- **Strefa „B”** ochrony konserwatorskiej obejmuje całą historyczną zabudowę wsi w granicach działek siedliskowych.
- **Strefa „K”** ochrony krajobrazu kulturowego obejmuje całą wieś oraz tereny do niej przyległe.
- **Strefa „OW”** obserwacji archeologicznej dla całej wsi.
- Oś widokowa została wyznaczona z drogi na Jezierzycze Małe.
- Ochroną objęty jest cmentarz położony na południowy wschód od wsi.

4.1.7. Jordanów Śląski

Miejscowość położona jest w centralnej części gminy, w bezpośrednim sąsiedztwie drogi nr 8. Pierwsza wzmianka o Jordanowie Śl. pochodzi z 1282 r. Od dawna było to miejsce skupiające handel, przemysł i rzemiosło. W miejscowości funkcjonowały: cegielnia, browar, gorzelnia, mleczarnia, młyn wodny, wiatrak, szkoła i kościół ewangelicki. Gospodarka opierała się głównie na hodowli bydła mlecznego i trzody chlewnej oraz uprawie buraków cukrowych i ziemniaków.

Układ przestrzenny:

Jest to miejscowość o dużych rozmiarach i układzie wielodrożnicowym. Wokół kościoła i folwarku znajduje się najstarsza część wsi. W drugiej połowie XIX w. zaczęła powstawać zabudowa o charakterze przydrożnym, na południe wzdłuż drogi do Łagiewnik. Gdy przeprowadzono przez miejscowość linię kolejową, zabudowa zaczęła się kształtować zgodnie z jej kierunkiem. Na początku XX wieku powstała kolonia mieszkalna w południowo-zachodniej części, łącząc się ze wsią Dankowice.

Obecnie na wzgórzu w północno-wschodniej części wsi rozwija się zabudowa jednorodzinna, wpisując się w ukształtowanie terenu.

Na północy miejscowości, na rzece Ślęza, wybudowano zbiornik retencyjny.

Zabudowa Jordanowa jest zróżnicowana, składa się z dużych obejść gospodarskich typu Bauernhof na nieregularnych działkach siedliskowych. Występuje tutaj również zabudowa typu miejskiego, willowego, osiedli pracowniczych i małego przemysłu.

Strefy ochrony konserwatorskiej:

- **Strefa „A”** ochrony konserwatorskiej obejmuje najstarszą część wsi z kościołem, plebanią, folwarkiem oraz zabudową przydrożną po zachodniej stronie drogi.
- **Strefa „B”** ochrony konserwatorskiej obejmuje całą zabudowę historyczną miejscowości.
- **Strefa „E”** ochrony ekspozycji obejmuje widok z drogi Jordanów - Łagiewniki od południa i zachodu.
- **Strefa „K”** ochrony krajobrazu kulturowego obejmuje tereny przyległe oraz wieś Dankowice.
- **Strefa „OW”** obserwacji archeologicznej dla całej miejscowości.
- Chronionym obszarem jest także cmentarz po zachodniej stronie oraz wzniesienie ze szczątkami architektury cmentarnej na północy wsi.

4.1.8. Mleczna

Wieś położona jest w południowo - wschodniej części gminy. Pierwsze wzmianki o niej pochodzą z 1351 r. Następnie miejscowość ta funkcjonowała jako wieś czynszowa we władaniu kapituły kościoła św. Krzyża we Wrocławiu.

Układ przestrzenny:

Jest to mała wieś przydrożna z zespołem folwarcznym. Zabudowa ukształtowała się po obu stronach wiejskiej ulicy. Składa się na nią kilka dużych gospodarstw, uzupełnionych małymi obejściami gospodarskimi. W południowo - wschodniej części wsi znajdują się pozostałości zespołu folwarcznego i budynki czworaków po przeciwnej stronie drogi.

Strefy ochrony konserwatorskiej:

- **Strefa „B”** ochrony konserwatorskiej obejmuje całą zabudowę wsi w granicach działek siedliskowych.
- **Strefa „OW”** obserwacji archeologicznej dla miejscowości.
- **Strefa „E”** ochrony ekspozycji, w której obowiązuje zakaz zabudowy wsi od strony północnej i południowej z drogi Jordanów - Łagiewniki.
- **Strefa „K”** ochrony krajobrazu kulturowego obejmuje całą wieś z przyległymi terenami.

4.1.9. Piotrówek

Pierwsze wzmianki pochodzą z około 1783 r. Wieś położona jest w południowo - zachodniej części gminy. Tworzy ją majątek szlachecki z pałacem i wieś folwarczna. Istniał tu młyn wodny i młyn napędzany siłą końskich mięśni, browar, gorzelnia.

Układ przestrzenny:

Jest to wieś folwarczna. Zabudowa składa się z zespołu pałacowo - folwarcznego wraz z założeniem parkowo - ogrodowym w części południowej oraz z kompleksu zabudowy przydrożnej wzdłuż drogi na Olesznę, na południe od folwarku. Piotrówek charakteryzuje się rozrzuconą zabudową, interesująco wpisaną w morfologię terenu.

Strefy ochrony konserwatorskiej:

- **Strefa „A”** ochrony konserwatorskiej obejmuje zespół pałacowo-parkowy ze śladami założenia ogrodowego.
- **Strefa „B”** ochrony konserwatorskiej zawiera całość historycznej zabudowy wsi z kaplicą grobową.
- **Strefą „E”** ochrony ekspozycji, w której obowiązuje zakaz zabudowy, objęto widoki z drogi do Tomic od północy i do Karolina od zachodu.
- **Strefa „OW”** obserwacji archeologicznej dla miejscowości.

Wieś położona w granicach Śląskiego Parku Krajobrazowego.

4.1.10. Popowice

Wieś podzielona była kiedyś na różnych właścicieli. Majątek posiadał tu również zakon krzyżowców. W XIX wieku było tu wolne sołectwo i 9 domów, które zamieszkiwały 92 osoby.

Układ przestrzenny:

Jest to niewielka wieś złożona z kilku zabudowań typu Bauernhof, usytuowanych naprzeciw siebie po obu stronach drogi. Kompozycja przestrzenna zabudowy opiera się na zamkniętych czworobokach budynków gospodarskich, które połączone są murem. Zewnętrzny obrys wsi wyznaczony jest przez linię stodoł.

Strefy ochrony konserwatorskiej:

- **Strefa „B”** ochrony konserwatorskiej obejmuje całość historycznej zabudowy wsi wraz z willą położoną na południe od drogi, poza zabudową wsi.
- **Strefa „E”** ochrony ekspozycji obejmuje widoki wsi od strony północnej, wschodniej i zachodniej. Wyznaczona została oś widokowa, wzdłuż drogi na Masyw Ślęży.
- **Strefa „OW”** obserwacji archeologicznej dla miejscowości.
- **Strefa „K”** ochrony krajobrazu kulturowego obejmuje zespół wsi Biskupice - Popowice.

4.1.11. Pożarzyce I

W XIX w. we wsi znajdował się pałac, 32 domy, młyn wodny. Zajmowano się tu głównie hodowlą merynosów i uprawą buraków cukrowych.

Układ przestrzenny:

Jest to niewielka wieś o charakterze przydrożnym. Posiadająca kilka obejść mieszkalno - gospodarczych, rozplanowanych luźno na niewielkich działkach siedliskowych.

Strefy ochrony konserwatorskiej:

- **Strefa „B”** ochrony konserwatorskiej obejmuje całość zabudowań miejscowości w granicach działek.
- **Strefa „E”** ochrony ekspozycji wyznaczona została od południa z drogi na Białobrzezie.
- **Strefa „OW”** obserwacji archeologicznej została wyznaczona dla całej miejscowości.

4.1.12. Pożarzyce II

Układ przestrzenny:

Obecnie wieś jest traktowana jako przysiółek Pożarzyć I, położony na północ od niej. Znajduje się tutaj założenie dworsko - folwarczne wraz z parkiem oraz kilka domów mieszkalnych. Zabudowa folwarczna została uformowana w czworobok.

Strefy ochrony konserwatorskiej:

- **strefa „B”** ochrony konserwatorskiej obejmuje całą wieś oraz teren parku,
- **strefa „E”** ochrony ekspozycji obejmuje widok na wieś z drogi Pożarzyce - Jezierzyce,
- **strefa „OW”** obserwacji archeologicznej została wyznaczona dla całej miejscowości.

4.1.13. Tomice

Pierwsza wzmianka o tej miejscowości pochodzi z 1350 r. W XIX w. funkcjonował tutaj młyn wodny, tartak oraz gorzelnia. Uprawiano głównie buraki cukrowe i hodowano bydło.

Układ przestrzenny:

Jest to niewielka wieś o przydrożnej zabudowie. Kompozycja przestrzenna zabudowań na północy i na południu opiera się na czworobokach dużych obejść gospodarczych oraz zabudowie mieszkalno - gospodarczej, swobodnie zlokalizowanej po obu stronach drogi na niewielkich działkach siedliskowych. Na południu od wsi znajduje się mały zespół dworsko - folwarczny o kształcie czworoboku z pozostałościami założenia parkowego.

Strefy ochrony konserwatorskiej:

- **strefa „B”** ochrony konserwatorskiej obejmującą całość historycznej zabudowy wsi,
- **strefa „E”** ochrony ekspozycji obejmuje widoki od południa z drogi na Piotrówek, od północy z drogi na Glinnicę i od zachodu z drogi na Winną Górę,
- **strefa „OW”** obserwacji archeologicznej została wyznaczona dla całej miejscowości.

Wieś położona w granicach otuliny Ślązańskiego Parku Krajobrazowego.

4.1.14. Wilczkowice

Pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z 1286 r. W 1296 r. książę Henryk nadał klasztorowi klarysek z Wrocławia swój majątek z całym sołectwem i patronatem nad kościołem. Po kasacji zakonów w 1810 r. miejscowość przeszła na własność skarbu państwa. Wtedy we wsi znajdowało się 60 budynków mieszkalnych, 2 wolne sołectwa, kościół, szkoła katolicka oraz hodowla owiec. W I poł. XIX w. podstawowe gałęzie produkcji to: hodowla bydła i uprawa buraków cukrowych.

Układ przestrzenny:

Jest to rozległa wieś przydrożna z zabudową o charakterze luźnym. We wschodniej części wsi znajduje się kościół z cmentarzem i krzyżem pokutnym.

Strefy ochrony konserwatorskiej:

- **Strefa „B”** ochrony konserwatorskiej obejmuje kościół w obrysie muru cmentarnego.
- **Strefą „E”** ochrony ekspozycji objęto widok wsi od strony zachodniej z drogi na Nasławice i z drogi Jordanów – Pustków Wilczkowski od strony północnej i południowej.
- Wieś leży na terenie wielkoobszarowej **strefy „K”** ochrony krajobrazu kulturowego.
- **Strefa „OW”** obserwacji archeologicznej obejmuje całą miejscowość.

4.1.15. Winna Góra

Pierwsza wzmianka o tej miejscowości przypada na 1371 r. W końcu XVIII w. została podzielona na kilka posiadłości. W 1898 r. Winna Góra stanowi jeden organ administracyjny z Karolinem. Podstawowe gałęzie gospodarki w tym czasie to hodowla bydła oraz cegielnia. W I poł. XX w. pozyskuje się tutaj również drewno z okolicznych lasów.

Układ przestrzenny:

Jest to niewielka miejscowość o charakterze przydrożnym. Zabudowa składa się z kilku zabudowań gospodarskich oraz małych obejść chłopskich po obu stronach drogi. W centralnej części znajdują się ślady założenia folwarcznego.

Strefy ochrony konserwatorskiej:

- **Strefa „B”** ochrony konserwatorskiej obejmuje wszystkie zabudowania wsi w granicach działek siedliskowych.
- **Strefą „E”** ochrony ekspozycji objęto widok wsi od strony wschodniej z drogi na Tomice.
- **Strefa „OW”** obserwacji archeologicznej obejmuje całą miejscowość.

Miejscowość jest położona w granicach Ślązańskiego Parku Krajobrazowego.

4.1.16. Karolin

Pierwsze wzmianki o miejscowości pochodzą z 1375 r. Znajduje się tam pałac z folwarkiem. Kiedyś funkcjonował tu młyn wodny, browar, gorzelnia oraz cegielnia. Prowadzona była również hodowla bydła i merynosów. Na początku XX wieku zaczyna dominować uprawa buraków cukrowych, Inu, jęczmienia i roślin na nasiona. Jeszcze w 1937 r. Karolin i Winna Góra stanowią jedną posiadłość, która obejmuje 151 ha lasów, 14 ha pastwisk, 9 ha łąk oraz 1 ha ogrodu.

Układ przestrzenny:

Jest to wieś folwarczna. W centralnej części znajduje się zespół pałacowo - folwarczny z niewielkim parkiem po stronie zachodniej. Zabudowa folwarku opiera się na planie prostokątnego majdanu, który został wybrukowany. Na północny wschód od tego założenia zlokalizowane są dwa domy mieszkalne dla pracowników. Na południu znajduje się nieduża uliczka z kilkoma domami. Pozostała zabudowa mieszkaniowa znajduje się na zachód od folwarku przy polnej drodze.

Strefy ochrony konserwatorskiej:

- **Strefa „B”** ochrony konserwatorskiej obejmująca obszar wsi, za wyjątkiem obszaru zespołu pałacowo – folwarcznego z parkiem, który wpisano do rejestru zabytków i tworzy strefę „A”.
- Wyznaczono **strefę „E”** ochrony ekspozycji z drogi na Piotrówek od strony wschodniej.
- Wyznaczono strefę ochrony konserwatorskiej „OW” obserwacji archeologicznej dla miejscowości.

Wieś jest położona w otulinie Ślązańskiego Parku Krajobrazowego.

4.2. WYKAZ OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH W GMINIE JORDANÓW ŚL.

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Wiek	Rejestr Zabytków	Karta ewid.
1	BISKUPICE	Zespół dworski:	Nr 12 (d. 10)			
a	Biskupice	Dwór	Nr 12 (d. 10)	XVIII		Biała
b	Biskupice	Obora I	Nr 12	k.XIX		
c	Biskupice	Obora II	Nr 12	1858		
d	Biskupice	Czworak	Nr 15	p.XX		
2	BISKUPICE	Zespół budynków miesz.-gosp.:	Nr 1 (d. 2)			
a	Biskupice	Bud. miesz.-gosp.	Nr 1 (d.2)	1 poł. XIX		
b	Biskupice	Bud. gosp.	Nr 1 (d. 2)	XIX / XX		
3	BISKUPICE	Dom mieszkalny	Nr 6	XIX / XX		
a	Biskupice	Obora I	Nr 6	XIX / XX		
b	Biskupice	Obora II	Nr 6	XIX / XX		
c	Biskupice	Bud. gosp.	Nr 6	XIX / XX		
4	BISKUPICE	Zespół budynków miesz.-gosp.:				
a	Biskupice	Dom miesz.	Nr 7	k.XIX		
b	Biskupice	Bud. miesz.-gosp.	Nr 9	XIX / XX		
c	Biskupice	Dom miesz.	Nr 8a	XIX / XX		
d	Biskupice	Stodoła		k.XIX		
5	BISKUPICE	Dom miesz.-gosp.	Nr 11 (d. 8)	1834		
1	DANKOWICE	Mauzoleum nn	na wsch. od Jordanowa	2 poł. XIX		Karta
2	DANKOWICE	Zespół dworski:				
a		Dwór	Nr 9	XVIII, k.XIX	497/W z dnia 1.07.81	Biała
b	Dankowice	Oficyna dworska	Nr 8	p. XIX, XX		
	Dankowice	Bud. gospodarczy	przy nr 8	XIX		
d	Dankowice	Dom mieszkalny	Nr 10 a	2 poł. XIX		
e	Dankowice	Bud. gospodarczy ob. dom miesz.	Nr 10	K.XIX		
F	Dankowice	Bud. inwentarski	przy nr 10	k.XIX		
g	Dankowice	Stodoła I	przy nr 10	XIX/XX		
h	Dankowice	Stodoła II	przy nr 10	k.XIX		
i	Dankowice	Bud. inwentarski II, ob. dom miesz.		k.XIX		
j	Dankowice	Park dworski		XVIII, k.XIX		
3	DANKOWICE	Dom mieszkalny	Nr 2	XIX		
4	DANKOWICE	Dom mieszkalny	Nr 17	p.XX		
a	Dankowice	Obora	przy nr 17	p.XX		
b	Dankowice	Stodoła	przy nr 17	P.XX		
5	DANKO WICE	Dom mieszkalny	Nr 18	p.XX		
a	Dankowice	Bud. inwentarski	Nr 18	P.XX		

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jordanów Śląski

1	GLINICA	Kościół św. Antoniego i Macieja		1739	700/W z dnia 12.12.94	Biała
a	Glinica	Cmentarz katolicki		XV	700/W z dnia 12.12.94	Karta
b	Glinica	Brama i mur cmentarny		XVIII	700/W z dnia 12.12.94	
2	GLINICA	D. plebania		k.XIX		
3	GLINICA	Dom mieszk.-gosp. z murem ogrodzeniowym	Nr 1	2 poł. XIX		
4	GLINICA	Dom mieszk.	Nr 2	XIX/XX		
a	Glinica	Bud. mieszk.-gosp.	Nr 2	XIX/XX		
5	GLINICA	Dom mieszkalny	Nr 3	k.XIX		
a	Glinica	Stodoła	przy nr 3	k.XIX		
b	Glinica	Bud. gospodarczy	przy nr 3	k.XIX		
6	GLINICA	Dom mieszkalny	Nr 4	XIX/XX		
a	Glinica	Stodoła	przy nr 4	XIX/XX		
b	Glinica	Bud. gospodarczy	przy nr 4	XIX/XX		
7	GLINICA	Dom mieszkalny	Nr 5	ok. 1920		
8	GLINICA	Dom mieszkalny	Nr 6	k.XIX		
a	Glinica	Stodoła	przy nr 6	k.XIX		
b	Glinica	Bud. gosp.	przy nr 6	k.XIX		
9	GLINICA	Dom mieszkalny	Nr 10	XIX/XX		
10	GLINICA	Dom mieszkalny	Nr 11	XIX/XX		
11	GLINICA	Dom mieszk.	Nr 15	k. XIX		
a	Glinica	Obora	Nr 15	XIX/XX		
b	Glinica	Stodoła	Nr 15	XIX/XX		
c	Glinica	Bud. produkcyjny	przy nr 15	XIX/XX		
12	GLINICA	Dom mieszk.	Nr 17	1849, ok. 1920		
a	Glinica	Obora	Nr 17	k.XIX		
b	Glinica	Stodoła	Nr 17	k.XIX		
13	GLINICA	Dom mieszkalny	Nr 18	k.XIX		
a	Glinica	Obora I	przy nr 18	k.XIX		
b	Glinica	Obora II	przy nr 18	k.XIX		
c	Glinica	Stodoła	przy nr 18	k. XIX		
14	GLINICA	Dom mieszk.-gosp.	Nr 24	k.XIX, ok. 1910		
a	Glinica	Stodoła	przy nr 24	p.XX		
1	JANOWEK	Cmentarz polny właścicieli dóbr		2 poło XIX		Karta
2	JANOWEK	Zespół dworski:				
a	Janówek	Dwór	Nr 17	1 poł. XVI, P.XX		
b	Janówek	Obora	przy nr 17	p.XX		
3	JANOWEK	Zespół młyna:				
a	Janówek	Dom mieszkalny	Nr 1	XIX!XX		
b	Janówek	Bud. gospodarczy	przy nr 1	p.XX		
4	JANOWEK – KANIÓW	Dom mieszkalny	Nr 20	XVII, 1853		
a	Janówek – Kaniów	Bud. gospodarczy	przy nr 20	k.XIX		

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jordanów Śląski

1	JEZIERZYCE WIELKIE	Cmentarz poewangelicki	na pd.-wsch. od wsi	2 pol. XIX		Karta
2	JEZIERZYCE WIELKIE	Zespół dworski:				
a	Jezierzyce Wielkie	Dworek	Nr 11	2 pol. XVI, 1732, pol. XIX		
b	Jezierzyce Wielkie	Oficina mieszk.-gospodarcza	Nr 11 a	k.XIX		
c	Jezierzyce Wielkie	Kuźnia	Nr 11	k.XIX		
d	Jezierzyce Wielkie	Obora I	Nr 11	k.XIX		
e	Jezierzyce Wielkie	Obora II	Nr 11	k.XIX		
f	Jezierzyce Wielkie	Stainia	Nr 11	k.XIX		
g	Jezierzyce Wielkie	Spichlerz	Nr 11	k.XIX		
h	Jezierzyce Wielkie	Stodoła I		k.XIX		
i	Jezierzyce Wielkie	Stodoła II		k.XIX		
j	Jezierzyce Wielkie	Bud. gospodarczy I		k.XIX		
k	Jezierzyce Wielkie	Bud. gospodarczy II		k.XIX		
3	JEZIERZYCE WIELKIE	Dom mieszkalny	Nr 7	k.XIX		
4	JEZIERZYCE WIELKIE	Dom mieszkalny	Nr 8	XIX / XX		
5	JEZIERZYCE WIELKIE	Dom mieszkalny	Nr 9	ok. 1870		
6	JEZIERZYCE WIELKIE	Dom mieszkalny:	Nr 12	k.XIX		
a	Jezierzyce Wielkie	Obora	przy nr 12	k.XIX		
b	Jezierzyce Wielkie	Stodoła	przy nr 12	k.XIX		
c	Jezierzyce Wielkie	Bud. gospodarczy	przy nr 12	k.XIX		
7	JEZIERZYCE WIELKIE	Dom mieszkalny:	Nr 20	XIX / XX		
a	Jezierzyce Wielkie	Obora	przy nr 20	XIX / XX		
b	Jezierzyce Wielkie	Stodoła	przy nr 20	XIX / XX		
c	Jezierzyce Wielkie	Bud. gospodarczy I	przy nr 20	XIX / XX		
d	Jezierzyce Wielkie	Bud. gospodarczy II	przy nr 20	XIX / XX		
8	JEZIERZYCE WIELKIE	Dom mieszkalny	Nr 23	p.XX		
9	JEZIERZYCE WIELKIE	Dom mieszkalny:	Nr 27	1 poło XIX		

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jordanów Śląski

a	Jezierzyce Wielkie	Obora I	Nr 27	k.XIX		
b	Jezierzyce Wielkie	Stodoła	Nr 27 i 28	1886		
10	JEZIERZYCE WIELKIE	Dom mieszkalny	Nr 28	ok. 1880		
11	JEZIERZYCE WIELKIE	Dom mieszkalny	Nr 32	ok. 1880		
12	JEZIERZYCE WIELKIE	Dom mieszkalny	Nr 34	1 poło XIX		
1	JORDANÓW	Kościół par. św. Stanisława BM		XV, XIX / XX		Zielona
a	Jordanów	D. cmentarz kat.		XV		Karta
2	JORDANÓW	Cmentarz parafialny	na zach. od wsi	2 poł. XIX		Karta
a	Jordanów	Kaplica przedpogrzebowa	cmentarz	ok. 1910		
3	JORDANÓW	Zespół stacja PKP:	ul. Pocztowa 7			
a	Jordanów	Stacja kolejowa	ul. Pocztowa 7	1928		
b	Jordanów	Wieża ciśnień	ul. Pocztowa 7	p.XX		Biała
c	Jordanów	Magazynek dróżnika	ul. Pocztowa 7	p.XX		
d	Jordanów	WC	ul. Pocztowa 7	p.XX		
4	JORDANÓW	Zespół fabryczki:				
a	Jordanów	Dom mieszkalny	ul. Kolejowa 13	k. XIX		
b	Jordanów	Bud. gosp. - hala	ul. Kolejowa 13	XIX / XX		
c	Jordanów	Bud. pomocniczy	ul. Kolejowa 13	XIX / XX		
d	Jordanów	Stróżówka	ul. Kolejowa 13	XIX / XX		
5	JORDANÓW	Dom mieszkalny ob. przedszkole	ul. Łąkowa 11	ok. 1920		
6	JORDANÓW	Dom mieszkalny	ul. Łąkowa 13	p.XX		
a	Jordanów	Bud. gospodarczy	ul. Łąkowa 13	p.XX		
b	Jordanów	Stodoła	ul. Łąkowa 13	p.XX		
7	JORDANÓW	Willa	ul. Pocztowa 2	ok. 1920		
8	JORDANÓW	Willa, ob. biblioteka	ul. Pocztowa 3	1910		
9	JORDANÓW	Willa, ob. Ośrodek Zdrowia	ul. Pocztowa 4	ok. 1910		
10	JORDANÓW	Pocztą	ul. Pocztowa 5	ok. 1910		
11	JORDANÓW	Willa	ul. Pocztowa 6	1924		
12	JORDANÓW	Dom mieszkalny	ul. Szkolna 1	XIX / XX		
13	JORDANÓW	Dom mieszkalny ob. biura GS	ul. Szkolna 2	XIX / XX		
14	JORDANÓW	Dom mieszkalny	ul. Szkolna 3	p.XX		
15	JORDANÓW	Zespół folwarczny:	ul. Szkolna 14			
a	Jordanów	Obora I	ul. Szkolna 14	k. XIX		
b	Jordanów	Obora II	ul. Szkolna 14	k.XIX		
c	Jordanów	Spichlerz	ul. Szkolna 14	k.XIX		
16	JORDANÓW	Dom mieszkalny:	ul. Wrocławska 2	k.XIX		
a	Jordanów	Bud. mieszk.-gosp.	ul. Wrocławska 2	k.XIX		
17	JORDANÓW	Dom mieszkalny:	ul. Wrocławska 4	XIX/XX		
a	Jordanów	Stodoła	ul. Wrocławska 4	XIX/XX		
18	JORDANÓW	Dom mieszkalny:	ul. Wrocławska 5	k.XIX		
a	Jordanów	Stodoła	ul. Wrocławska 5	k.XIX		

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jordanów Śląski

b	Jordanów	Bud. inwentarski	ul. Wrocławska 5	k.XIX		
19	JORDANÓW	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska 6	XIX / XX		
20	JORDANÓW	Dom mieszkalny:	ul. Wrocławska 7	XIX / XX		
a	Jordanów	Stodoła	ul. Wrocławska 7	XIX / XX		
b	Jordanów	Obora	ul. Wrocławska 7	XIX / XX		
21	JORDANÓW	Dom mieszkalny:	ul. Wrocławska 10	XIX / XX		
a	Jordanów	Stodoła	ul. Wrocławska 10	XIX / XX		
b	Jordanów	Obora	ul. Wrocławska 10	XIX / XX		
22	JORDANÓW	Dom mieszkalny:	ul. Wrocławska 11	pol. XIX		
a	Jordanów	Bud. gosp.	ul. Wrocławska 11	poło XIX		
b	Jordanów	Stodoła	ul. Wrocławska 11	pol. XIX		
c	Jordanów	Kuźnia	ul. Wrocławska 11	poło XIX		
23	JORDANÓW	Dom mieszkalny:	ul. Wrocławska 12	XIX / XX		
a	Jordanów	Stodoła	ul. Wrocławska 12	XIX / XX		
b	Jordanów	Bud. gospodarczy	ul. Wrocławska 12	XIX / XX		
c	Jordanów	Spichlerz	ul. Wrocławska 12	XIX / XX		
24	JORDANÓW	Zespół mieszk.- Gospodarczy:				
a	Jordanów	Dom mieszkalny I	ul. Wrocławska 15	ok. 1860		
b	Jordanów	Stodoła	ul. Wrocławska 15	ok. 1860		
c	Jordanów	Bud. inwentarski I	ul. Wrocławska 15	ok. 1860		
d	Jordanów	Dom mieszk. II	ul. Wrocławska 16	ok. 1860		
e	Jordanów	Bud. inwentarski II	ul. Wrocławska 16	ok. 1860		
25	JORDANÓW	Zespół młyna:	ul. Wrocławska 18			
a	Jordanów	Dom mieszk.	ul. Wrocławska 18	XIX / XX		
b	Jordanów	Młyn gospodarczy parowy, ob. elektr.	ul. Wrocławska 18	XIX / XX		
c	Jordanów	Bud. gospodarczy	ul. Wrocławska 18	XIX / XX		
d	Jordanów	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska 19	XIX / XX		
e	Jordanów	Bud. gospodarczy	ul. Wrocławska 19	XIX / XX		
f	Jordanów	Stodoła	ul. Wrocławska 19	XIX / XX		
26	JORDANÓW	Dom mieszkalny:	ul. Wrocławska 23 a	k. XIX		
a	Jordanów	Bud. gospodarczy	ul. Wrocławska 23/23 a	XIX / XX		
b	Jordanów	Obora	ul. Wrocławska 3/23 a	XIX / XX		
c	Jordanów	Stodoła	ul. Wrocławska 23/23 a	XIX / XX		
27	JORDANÓW	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska 24	p.XX		
28	JORDANÓW	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska 25	XIX / XX		
29	JORDANÓW	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska 26/26 a	ok. 1905		
30	JORDANÓW	Dom mieszkalny:	ul. Wrocławska 30	XIX / XX		
a	Jordanów	Stodoła	ul. Wrocławska 30	XIX / XX		
b	Jordanów	Obora	ul. Wrocławska 30	XIX / XX		
31	JORDANÓW	Dom mieszkalny:	ul. Wrocławska 31	XIX / XX		
a	Jordanów	Bud. inwentarski	ul. Wrocławska 31	XIX / XX		
32	JORDANÓW	Dom mieszkalny:	ul. Wrocławska 34	k.XIX		
a	Jordanów	Bud. inwentarski	ul. Wrocławska 34	XIX / XX		
33	JORDANÓW	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska 35	p.XX		
34	JORDANÓW	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska 36	ok. 1910		

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jordanów Śląski

35	JORDANÓW	Dom mieszkalny:	ul. Wrocławska 37	ok. 1910		
a	Jordanów	Bud. inwentarski	ul. Wrocławska 37	ok. 1910		
36	JORDANÓW	Oficyna	ul. Wrocławska 39	k.XIX		
37	JORDANÓW	Plebania, ob. szkoła	ul. Wrocławska 46	2 poł. XIX		
a	Jordanów	Bud. mieszk.-gosp.	ul. Wrocławska 45 a	k. XIX		
38	JORDANÓW	Dom mieszkalny:	ul. Wrocławska 50	XVIII, XIX / XX		Zielona
a	Jordanów	Bud. inwentarski	ul. Wrocławska 50	XVIII, XIX/XX		
b	Jordanów	Bud. gospodarczy	ul. Wrocławska 50	XVIII, XIX / XX		
39	JORDANÓW	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska 51	p.XX		
40	JORDANÓW	Willa, ob. punkt weterynaryjny	ul. Wrocławska 54	ok. 1920		
41	JORDANÓW	Zespół mleczarni:	ul. Wrocławska 54			
a	Jordanów	Bud. biurowy	ul. Wrocławska 54	1910		
b	Jordanów	Mleczarnia -topialnia	ul. Wrocławska 54	1910		
c	Jordanów	Mleczarnia -serownia	ul. Wrocławska 54	ok. 1910		
42	JORDANÓW	Willa, ob. Urząd Gminy	ul. Wrocławska 55	1924		
1	MLECZNA	Zespół dworsko- folwarczny:				
a	Mleczna	Dwór	Nr 15	XIX		
b	Mleczna	Bud. inwentarski	przy nr 15			
c	Mleczna	Stodoła I	przy nr 15			
d	Mleczna	Stodoła II	przy nr 15			
e	Mleczna	Obora	przy nr 15			
f	Mleczna	Czworak	przy nr 15			
2	MLECZNA	Dom mieszkalny	Nr 14	2 poł. XIX		
1	PIOTRÓWEK	Zespół pałacowo- folwarczny:			707/W z dnia 26.04.95	
a	Piotrówek	Pałac	Nr 27	1866, 1898	618/W z dnia 8.11.88	Biała
b	Piotrówek	Park pałacowy		XIX	707/W z dnia 26.04.95	
c	Piotrówek	Kaplica grobowa rodziny von Richthofen ob.kaplica pomocnicza	park pałacowy	1903		Karta
d	Piotrówek	Czworak	Nr 1	ok. 1880		
e	Piotrówek	Oficyna mieszk.-gosp.	Nr 14	k. XIX		
f	Piotrówek	Bud. mieszk.-gosp.	Nr 18	k.XIX		
g	Piotrówek	Oficyna mieszalna	Nr 26	k. XIX		
h	Piotrówek	Obora	przy nr 26	XIX / XX		
l	Piotrówek	Stodoła I	naprzeciw pałacu	k.XIX		
j	Piotrówek	Stodoła II	naprzeciw pałacu	k. XIX		
k	Piotrówek	Dom mieszkalny (folwark)	Nr 24	1894		
l	Piotrówek	Stajnia i obora (folwark)	przy nr 24	ok. 1900		
ł	Piotrówek	Stodoła I z częścią mieszk. (folwark)	przy nr 24	ok. 1900		
m	Piotrówek	Stodoła II (folwark)	przy nr 24	1893		

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jordanów Śląski

n	Piotrówek	Bramy wjazdowe (folwark)		k.XIX		
2	PIOTRÓWEK	Dom Ludowy, ob. miesz.	Nr 4	ok. 1910		
3	PIOTRÓWEK	Dom mieszkalny	Nr 7	ok. 1870		
4	PIOTRÓWEK	Dom mieszkalny	Nr 21	XIX / XX		
5	PIOTRÓWEK	Dom mieszkalny	Nr 23	k. XIX		
6	PIOTRÓWEK	Stodoła	naprzeciw remizy strażackiej	k. XIX		
1	POPOWICE	Dom mieszkalny:	ul. Kościuszki 4	XIX / XX		
a	Popowice	Stodoła	ul. Kościuszki 4	XIX / XX		
b	Popowice	Bud. inwentarski	ul. Kościuszki 4	XIX / XX		
c	Popowice	Bud. gospodarczy	ul. Kościuszki 4	XIX / XX		
2	POPOWICE	Dom mieszkalny:	ul. Kościuszki 8	p.XX		
a	Popowice	Stodoła	ul. Kościuszki 8	p.XX		
b	Popowice	Bud. gosp.	ul. Kościuszki 8	p.XX		
c	Popowice	Bud. gosp.-miesz.	ul. Kościuszki 8	p.XX		
3	POPOWICE	Dom mieszkalny:	ul. Kościuszki 9	1836		Zielona
a	Popowice	Stodoła I	ul. Kościuszki 9	k.XIX		
b	Popowice	Stodoła II	ul. Kościuszki 9	k.XIX		
c	Popowice	Obora I	ul. Kościuszki 9	k.XIX		
d	Popowice	Obora II	ul. Kościuszki 9	k.XIX		
4	POPOWICE	Dom mieszkalny:	ul. Kościuszki 10a	1902		
a	Popowice	Obora I z garażem	ul. Kościuszki 10a	k.XIX		
b	Popowice	Obora II	ul. Kościuszki 10a	k.XIX		
c	Popowice	Stodoła	ul. Kościuszki 10a	k.XIX		
5	POPOWICE	Willa	Nr 13	p.XX		
1	TOMICE	Zespół dworski:				
a	Tomice	Dwór, ob. dom mieszkalny	Nr 2	XVIII, XIX / XX		Zielona
b	Tomice	Bud. gospodarczy I	przy nr 2	2 poł. XIX		
c	Tomice	Bud. gospodarczy II	przy nr 2	2 poł. XIX		
d	Tomice	Stodoła	przy nr 2	2 poł. XIX		
e	Tomice	Park naturalistyczny		ok. 1830, k.XIX		
2	TOMICE	Dom mieszk.-gosp.:	Nr 7	ok. 1870		
a	Tomice	Bud. gospodarczy	przy nr 7	k.XIX		
b	Tomice	Stodoła	przy nr 7	k.XIX		
3	TOMICE	Zespół budynków mieszk.-gospod.:				
a	Tomice	Bud. mieszk.-gosp.	Nr 10	1859		
b	Tomice	Bud. gospodarczy	przy nr 10	poło XIX		
c	Tomice	Bud. mieszk.-gosp., ob. gosp.	przy nr 10	poło XIX		
d	Tomice	Obora	przy nr 10	1864		
e	Tomice	Stodoła	przy nr 10	1852		
4	TOMICE	Dom mieszkalny	Nr 11	ok. 1850		
a	Tomice	Obora	przy nr 11	1853		
b	Tomice	Wozownia	przy nr 11	2 poł. XIX, p.XX		

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jordanów Śląski

1	WILCZKOWICE	Kościół fil. św. Kazimierza		1296, XVI, 1878	808 z dnia 7.12.60	Biała Zielona
a	Wilczkowice	Cmentarz poewangelicki		XIII		Karta
b	Wilczkowice	Mur cmentarny		XV, XIX		
2	WILCZKOWICE	Dom mieszk.-gosp.	Nr 10	poł. XIX		
3	WILCZKOWICE	Dom mieszk.-gosp.	Nr 14	XIX/XX		
4	WILCZKOWICE	Dom mieszk.-gosp.	Nr22	k.XIX		
5	WILCZKOWICE	Dom mieszk.-gosp.	Nr 25	p.XX		
6	WILCZKOWICE	Dom mieszk.	Nr 33	k.XIX		
7	WILCZKOWICE	Dom mieszk.	Nr 35	1850		
1	WINNA GÓRA	Dom mieszkalny	Nr 1	1873		
a	Winna Góra	Stodoła	przy nr 1	k.XIX		
b	Winna Góra	Obora	przy nr 1	k.XIX		
c	Winna Góra	Bud. Gospodarczy I	przy nr 1	k.XIX		
d	Winna Góra	Bud. gospodarczy II	przy nr 1	k.XIX		
e	Winna Góra	Bud. gospodarczy III	przy nr 1	k.XIX		
2	Winna Góra	Dom mieszkalny	Nr 4	XIX		
a	Winna Góra	Bud. gospodarczy	przy nr 4	k. XIX		
b	Winna Góra	Obora	przy nr 4	k.XIX		
c	Winna Góra	Stodoła	przy nr 4	k.XIX		
3	WINNA GÓRA	Dom mieszk.-gosp.	Nr 5	ok. 1870		
a	Winna Góra	Obora I	przy nr 5	ok. 1870		
b	Winna Góra	Obora II	przy nr 5	ok. 1870		
c	Winna Góra	Stodoła	przy nr 5	ok. 1870		
1	KAROLIN	Zespół pałacowy:			500/W z dnia 29.07.81	Ankieta A WRSP
a	Karolin	Pałac		k. XVIII, 1830	500/W z dnia 29.07.81	Zielona
b	Karolin	Dom mieszkalny	Nr 1	k. XIX		
c	Karolin	Spichlerz, ob.oficyna	Nr 3	k. XVIII, XIX/XX	500/W z dnia 29.07.81	Zielona
d	Karolin	Bud. administracyjne ze stajnią	Nr 4	1886	500/W z dnia 29.07.81	
e	Karolin	Stajnia, ob. mieszkania	Nr 4b	1886		
f	Karolin	Dom mieszkalny	Nr 6/6 a	p.XX		
g	Karolin	Obora		ok. 1870, XX	500/W z dnia 29.07.81	
h	Karolin	Stajnia		1886		
i	Karolin	Stodoła		1867, XX		
j	Karolin	Park pałacowy		2 poł. XVII, k. XIX	500/W z dnia 29.07.81	
2	KAROLIN	Dom mieszkalny	Nr 2	p.XX		
3	KAROLIN	Dom mieszkalny	Nr 7	1910		

źródło: Wypis z wojewódzkiej ewidencji zabytków

4.3. WYKAZ ZABYTEKÓW ARCHEOLOGICZNYCH W GMINIE JORDANÓW ŚL.

BISKUPICE				
Nr zabytku	Rodzaj zbytku	Dokumentacja archiwalna	Chronologia	Nr ewidencji konserwatorskiej
1.1.	cmentarzysko szkieletowe	IZA PSOZ o/Wr	I okres epoki brązu	1/145/84-27
	śląd osadnictwa			
	okres wpływów rzymskich			
1.2.	śląd osadnictwa	IZA PSOZ o/Wr	pradzieje	2/146/84-27
	śląd osadnictwa		III okres epoki brązu-halsztacki	
	śląd osadnictwa		okres późnolateński wędrowek ludów	
1.5.	osada	IZA PSOZ o/Wr	pradzieje	5/149/84-27
	śląd osadnictwa		III okres epoki brązu-halsztacki	
1.6.	osada	IZA PSOZ o/Wr	pradzieje	6/150/84-27
1.7.	śląd osadnictwa	IZA PSOZ o/Wr	pradzieje	7/151/84-27
1.8.	śląd osadnictwa	IZA PSOZ o/Wr	Okres wpływów rzymskich	8/152/84-27
DANKOWICE				
Nr zabytku	Rodzaj zbytku	Dokumentacja archiwalna	Chronologia	Nr ewidencji konserwatorskiej
2.1.	osada	APWr.,akta	neolit	1/31/85-27
	śląd osadnictwa	WSPŚL.,sygn.753,s.405,	IV okres epoki brązu	
	śląd osadnictwa	409-410, 413-414,420-421,427-440,441,442,447,460,463;	okres wpływów rzymskich	
KANIÓW				
4.1.	osada	APWr.,akta	neolit	1/6/85-26
	osada	WSPŚL.,sygn.754,	I okres epoki brązu	
	osada	s.625-632, 644, 645-646,	epoka brązu	
	osada	647	okres wędrowek ludów	
	osada	MA Wr., mapa 3015, stan. 1	wczesne średniowiecze	
4.2.	osada	APWr.,akta	neolit	2/7/85-26
	osada	WSPŚL.,sygn.754, s.632, 640-641, MA Wr., mapa 3015, stan. 2	okres wędrowek ludów	
4.3.	śląd osadnictwa	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.754, s.642, MA Wr., mapa 3015, stan. 3	neolit	3/8/85-26
4.4.	cmentarzysko ciałopalne	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.754, s.643, MA Wr., mapa 3016, stan.bez nr	III okres epoki brązu	4/9/85-26
4.5.	osada	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.754, s.651-666, 668, 669 MA Wr., mapa 3016, stan 1	neolit	5/10/85-26
	osada		epoka brązu	
	osada		okres wędrowki ludów	
	cmentarzysko ciałopalne		okres epoki brązu-halsztacki	
4.6.	osada	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.754, s.664, 667, MA Wr., mapa 3016, stan II	okres wędrowek ludów-późnolateńskich	6/11/85-26
	cmentarzysko ciałopalne		V okres epoki brązu	

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jordanów Śląski

4.7.	cmentarzysko szkieletowe	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.754, s.668, 670-676, 618	neolit	7/12/85-26
JORDANÓW ŚLĄSKI				
Nr zabytku	Rodzaj zbytku	Dokumentacja archiwalna	Chronologia	Nr ewidencji konserwatorskiej
6.1.	śląd osadnictwa	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.742	neolit s.330-346	1/1/085-27
	osada	MA Wr.,mapa 3016, stan 1	III okres epoki brązu-okres halsztacki	
	cmentarzysko szkieletowe	IAiE PAN Wr., mapa, stan.31	okres wpływów rzymskich	
	cmentarzysko szkieletowe		okres wpływów rzymskich	
6.2.	cmentarzysko szkieletowe	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.753 s.448-451 (Dankowice, stan.8) MA Wr.,mapa 3016, Dankowice stan. 8	późne średniowiecze ?	2/2/85-27
6.3.	cmentarzysko ciałopalne	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.742 s.697-710 MA Wr.,mapa 3016, stan.III	III – V okres epoki brązu	3/3/85-27
6.4.	osada	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.742	neolit	4/4/85-27
PIOTRÓWEK				
Nr zabytku	Rodzaj zbytku	Dokumentacja archiwalna	Chronologia	Nr ewidencji konserwatorskiej
8.1.	cmentarzysko ciałopalne	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.755 s.30-35 MA Wr.,mapa 3015, stan.1	III okres epoki brązu	1/18/85-26
8.2.	śląd osadnictwa	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.755 s.51	neolit	2/19/85-26
	osada	s.43	neolit	
	osada	MA Wr.,mapa 3015, stan.bez nr	okres wpływów rzymskich	
8.3.	gródek stożkowaty	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.755 s.44 MA Wr.,mapa 3015, stan.3	późne średniowiecze	3/20/85-26
8.4.	osada	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.755 s.40-50 MA Wr.	epoka brązu	4/21/85-26
POPOWICE				
Nr zabytku	Rodzaj zbytku	Dokumentacja archiwalna	Chronologia	Nr ewidencji konserwatorskiej
9.1.	śląd osadnictwa	IAiE PAN Wr., mapa, stan.1	neolit	1/31/85-27
	osada		III okres epoki brązu-halsztacki	
	śląd osadnictwa		okres lateński	
9.2.	śląd osadnictwa	IAiE PAN Wr., mapa, stan.2	neolit	2/32/85-27
	osada		III okres epoki brązu-halsztacki	
	osada		okres wpływów rzymskich	
	śląd osadnictwa		wczesne średniowiecze	

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jordanów Śląski

POŻARZYCE I				
Nr zabytku	Rodzaj zbytku	Dokumentacja archiwalna	Chronologia	Nr ewidencji konserwatorskiej
10a.1.	osada	IZA PSOZ o/Wr	okres halsztacki	1/9/86-27
	osada		okres wpływów rzymskich	
	osada		X – XII w.	
10a.2.	osada	IZA PSOZ o/Wr	okres wpływów rzymskich	2/10/86-27
10a.3.	osada	IZA PSOZ o/Wr	V okres epoki brązu-halsztacki	3/11/86-27
10a.4.	osada	IZA PSOZ o/Wr	IV-V okres epoki brązu	4/12/86-27
	osada		X-XII w.	
	osada		późne średniowiecze	
10a.5.	osada	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.755 s.110 MA Wr.,mapa 3016, stan.5	wczesne średniowiecze	5/13/86-27
	osada		późne średniowiecze	
10a.6.	osada	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.755 s.109 MA Wr.,mapa 3016, stan.1	epoka brązu	6/14/86-27
10a.7.	osada	APWr.,akta WSPŚL.,sygn.755 s.109 MA Wr.,mapa 3016, stan.3	okres późnoateński	7/15/86-27
10a.8.	osada	IAiE PAN Wr., mapa, stan.G	V okres epoki brązu-halsztacki	8/16/86-27
	osada		wczesny okres wpływów rzymskich	
	śląd osadnictwa		wczesne średniowiecze	
10a.9.	osada	IAiE PAN Wr., mapa, stan.H	neolit	9/17/86-27
TOMICE				
Nr zabytku	Rodzaj zbytku	Dokumentacja archiwalna	Chronologia	Nr ewidencji konserwatorskiej
11.1.	osada	MA Wr.,mapa 3015, stan.bez nr	neolit	1/25/85-26
	osada	IZA PSOZ o/Wr	I okres epoki brązu	
	osada		III okres epoki brązu-halsztacki	
	osada		XII w.	
WILCZKOWICE				
Nr zabytku	Rodzaj zbytku	Dokumentacja archiwalna	Chronologia	Nr ewidencji konserwatorskiej
12.1.	osada	IZA PSOZ o/Wr	neolit	1/24/84-26
	cmentarzysko ciołopalne		epoka brązu	
	osada		późny okres wpływów rzymskich	
12.2.	osada	IZA PSOZ o/Wr	pradzieje	2/25/84-26
12.3.	osada	IZA PSOZ o/Wr	późne średniowiecze	3/26/84-26

źródło: Wypis z wojewódzkiej ewidencji zabytków

4.4. STAN DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

W gminie Jordanów Śląski pojęcie dóbr kultury współczesnej dotyczy niewielkiej ilości rozwiązań urbanistyczno – architektonicznych. Ciekawym współczesnym rozwiązaniem urbanistycznym jest osiedle domów jednorodzinnych w Jordanowie, szczególnie ze względu na dobre wpisanie w teren układu komunikacji wewnętrznej, warunkującej podział terenu na działki budowlane. Wielkość działek, ograniczona ze względu na ówczesne normy, ujemnie wpływa na całe założenie przestrzenne osiedla.

Współczesne obiekty kubaturowe obejmują budynki usługowe, w tym nową szkołę w Jordanowie, która charakteryzuje się tzw. typowymi polskimi rozwiązaniami z lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych o niskich standardach użytkowo – estetycznych. Podobnie przedstawia się architektura kilku pawilonów handlowo – usługowych.

Obiekty mieszkalne, budowane do końca lat osiemdziesiątych, podobnie jak usługowe, odznaczają się niskimi walorami funkcjonalno – estetycznymi. Budynki mieszkalne budowane po 1990 roku charakteryzują się często ciekawymi rozwiązaniami architektonicznymi, jednak nie zawsze związane są one z architekturą regionalną, a niekiedy nawet przypominają koncepcje zapożyczone z innych kontynentów.

5. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONA ICH ZDROWIA

5.1. DEMOGRAFIA I ZATRUDNIENIE

5.1.1. Sieć osadnicza i demografia

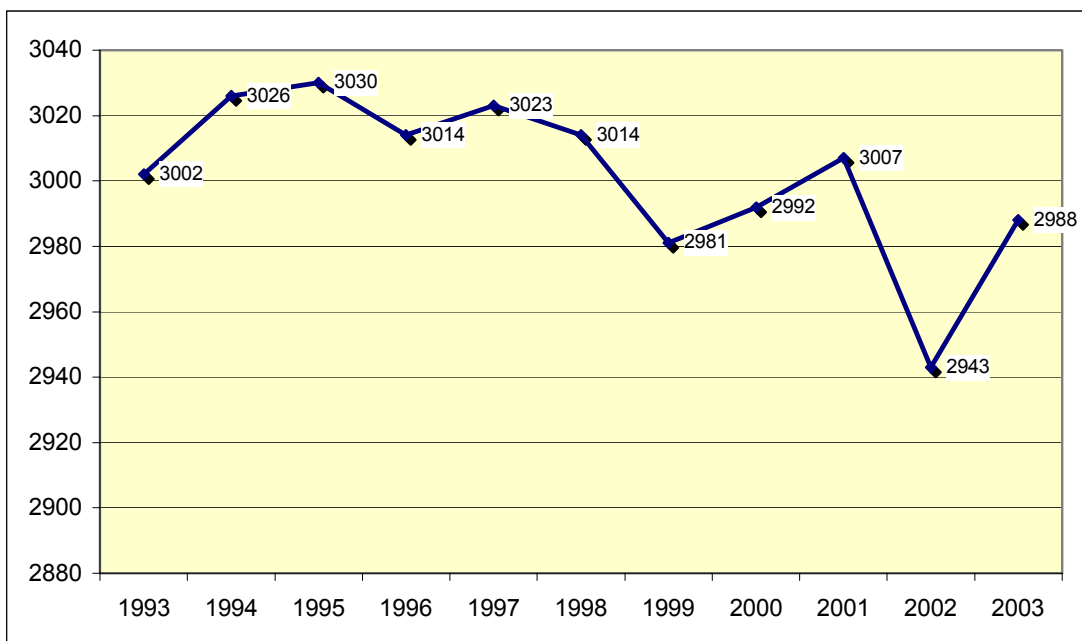
Gmina Jordanów Śląski zajmuje 56,6 km² powierzchni, co daje gminie pod tym względem 74 miejsce w województwie dolnośląskim. Jest to 0,3% powierzchni województwa.

Na terenie znajduje się 15 wsi zgrupowanych w 13 sołectwach. Gmina liczy 2 956 mieszkańców (wg danych zawartych w „Roczniku statystycznym województwa dolnośląskiego” 2003 tom II. Powiaty i gminy).

W 2002 roku (wg danych j. w.) gęstość zaludnienia dla gminy Jordanów Śląski wynosiła 52 osób na km² i była dużo niższa od średniej dla województwa dolnośląskiego (148 osób na km²), od średniej krajowej (122.3 osób na km²), i nieco wyższa od przeciętnej dla terenów wiejskich w Polsce (50 osób na km²).

Zmiany liczby mieszkańców gminy w latach 1993 - 2003 przedstawia wykres 12. Od 1993 r. po okresowych nieznacznych wzrostach w roku 1995 i 1997 oraz w 2001, liczba mieszkańców wykazuje stały spadek. W ostatnich latach wahania liczby ludności są znaczniejsze, jednak nadal można zauważyć tendencję spadkową.

Wykres 12. Liczba ludności w gminie Jordanów Śl. w latach 1993-2003.

źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy w Jordanów Śl., 2004.

Tabela 12. Zmiany liczby ludności w poszczególnych miejscowościach na terenie gminy Jordanów Śl. w latach 2002-2004.

	2002	2003	2004
Jordanów Śl.	1058	1058	1073
Popowice	94	94	96
Biskupice	75	75	75
Jezierzyce	194	196	194
Pożarzyce I i II	112	112	110
Mleczna	138	138	139
Dankowice	262	261	261
Glinica	182	182	185
Janówek	161	131	159
Piotrówek	130	129	130
Karolin	96	96	91
Winna Góra	54	54	51
Tomice	121	121	119
Wilczkowice	313	311	315
	2990	2988	2998

źródło: Opracowania własne na podstawie danych z UG w Jordanowie Śl.

Najludniejszą miejscowością jest wieś gminna Jordanów Śląski. Obecnie posiada 1073 mieszkańców (wg danych Urzędu Gminy). Pozostałe wsie są znacznie mniej liczne. Tabela 12 zawiera zestawienie liczby ludności w poszczególnych miejscowościach w ciągu ostatnich trzech lat.

Strukturę wiekową ludności na tle struktury wiekowej powiatu i województwa dolnośląskiego przedstawia tabela 13. Porównując wskaźniki procentowe dla poszczególnych przedziałów wiekowych w gminie Jordanów Śl., można zauważyć nieznacznie wyższy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym: 7 -12 lat, 13 - 15 lat, 16 -18 lat . Grupy te stanowią kolejno: 9,00%, 5,00% i 6,46%, gdy w województwie dolnośląskim wynoszą: 7,31%, 4,29% i 5,15%. Podobne wskaźniki dotyczą przedziału wiekowego 40 – 44 lat.

Gmina Jordanów Śl. cechuje się zdecydowanie najwyższym odsetkiem ludności w wieku poprodukcyjnym w porównaniu do powiatu wrocławskiego oraz województwa dolnośląskiego. Grupy wiekowe: 65 – 69 lat, 70 – 79 lat i 90 - 99 lat stanowią kolejno 4,7%, 7,61% i 0,27% ludności. W tych kategoriach wskaźniki te różnią się nawet o jeden punkt procentowy na niekorzyść gminy Jordanów Śl. Zjawisko „starzenia się „ ludności jest wynikiem występującej w przeszłości stałej i bardzo intensywnej migracji ze wsi. Obecnie proces ten uległ zahamowaniu z uwagi na trudności w znalezieniu pracy w mieście.

Tabela 13. Struktura wiekowa ludności dla woj. dolnośląskiego, powiatu wrocławskiego i gminy Jordanów Śląski w 2002 r.

	Woj. Dolnośląskie	%	Powiat wrocławski	%	Gmina Jordanów Śl.	%
ogółem	2907212		95973		2956	
0-2	76005	2,61	2829	2,95	83	2,80
3-6	114084	3,92	4392	4,58	117	3,96
7-12	212577	7,31	8141	8,48	266	9,00
13-15	124733	4,29	4736	4,93	148	5,00
16-18	149700	5,15	5300	5,52	191	6,46
19-24	303181	10,43	9690	10,10	267	9,03
25-29	222940	7,67	7214	7,52	198	6,70
30-34	177335	6,10	6085	6,34	202	6,83
35-39	176374	6,07	6100	6,36	184	6,22
40-44	228601	7,86	7777	8,10	265	8,96
45-49	258694	8,90	8091	8,43	248	8,39
50-59	367348	12,64	10965	11,43	272	9,20
60-64	120186	4,13	3277	3,41	92	3,11
65-69	123433	4,25	3510	3,66	139	4,70
70-79	196321	6,75	5935	6,18	225	7,61
80-89	49233	1,69	1696	1,77	51	1,73
90-99	6076	0,21	227	0,24	8	0,27
100lat i więcej	121	0,00	3	0,00	0	0,00
nieustalonym	270	0,01	5	0,01	0	0,00

źródło: Publikacje GUS

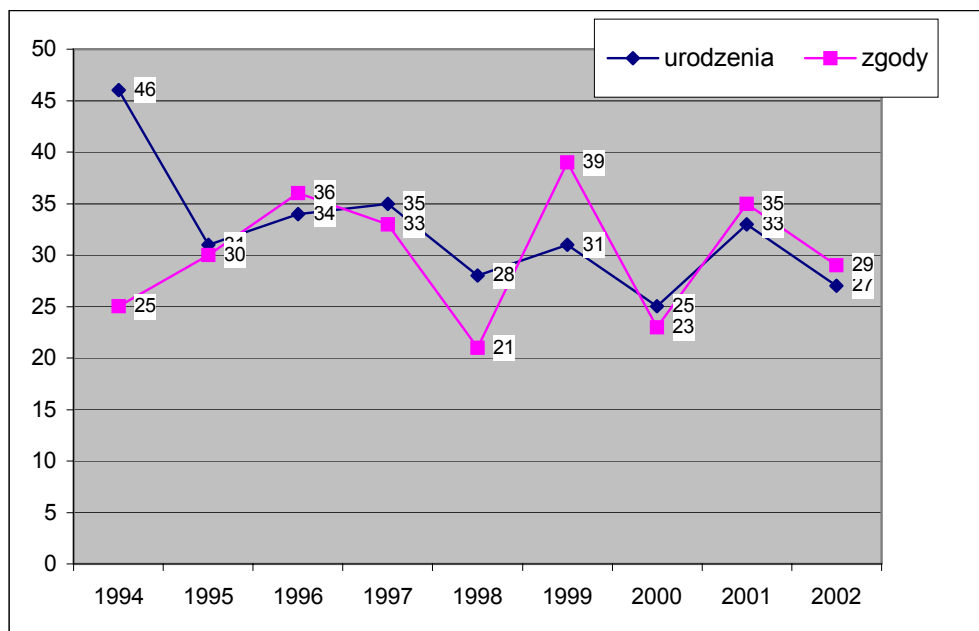
Wg danych zawartych w „Roczniku Statystycznym Województwa Dolnośląskiego 2003 r.” w Jordanowie Śl. w 2002 r. na 100 mężczyzn przypadają 100,3 kobiety. Wartość ta dla powiatu wrocławskiego wynosi 103,1, w województwie dolnośląskim 104,4, natomiast średnio w Polsce na 100 mężczyzn przypada 106,5 kobiet.

5.1.2. Ruch naturalny ludności

Przyrost naturalny

Na liczbę urodzeń wpływa dzietność kobiet, która jest wypadkową wzorców kulturowych, zasobności społeczeństwa, ponadto ilości zawieranych małżeństw i polityki społecznej państwa. Powszechnie znana jest zależność, która polega na tym, że im bogatsze jest społeczeństwo, tym mniejsza liczba urodzeń. Natomiast liczbę zgonów kształtuje struktura wiekowa i jakość życia, tj. ochrona zdrowia, opieka społeczna, poziom życia. Przyrost naturalny wynika z relacji pomiędzy tymi wartościami.

Wykres 13. Urodzenia i zgony w latach 1994-2002

źródło: Roczniki statystyczne woj. dolnośląskiego

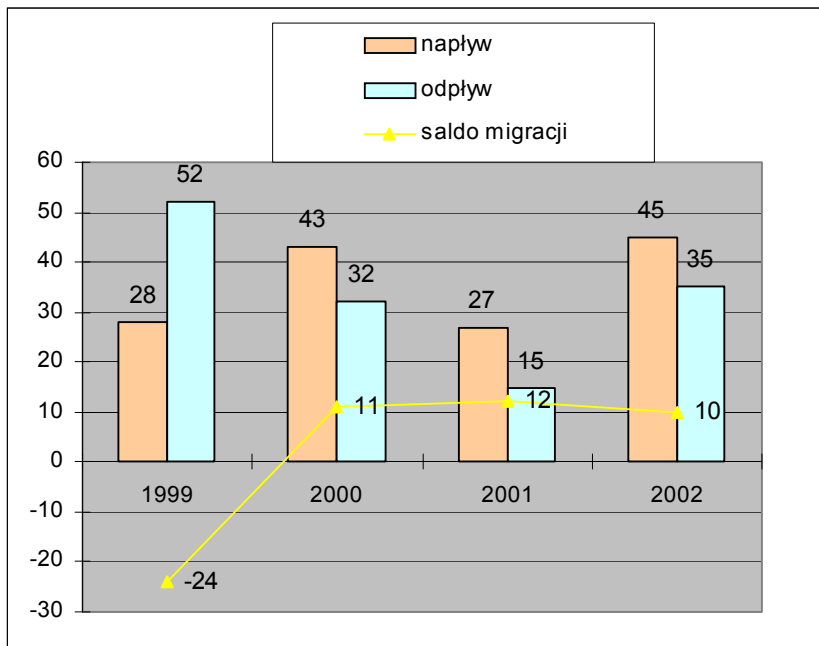
Wśród czynników w istotnym stopniu określających dynamikę procesów demograficznych na obszarze gminy, ważną rolę odgrywa przyrost naturalny ludności. Podlegał on w latach 1994 - 2002 wahaniom, generalnie utrzymując w analizowanym okresie wartości dodatnie (za wyjątkiem 1996, 1999 r. i 2001 oraz 2002 r.). Liczbę urodzeń i zgonów w latach 1994 - 2002 przedstawia wykres 13. Obie linie wykresów wyraźnie zbliżają się do siebie, a wahania wartości obu wskaźników maleją, co oznacza pewną tendencję spadku przyrostu naturalnego.

Migracje

Migracje w gminie Jordanów Śląski w latach 1999 - 2002 obrazuje wykres 14. Liczba osób napływających (zameldowanych) przewyższa liczbę osób odpływających (wymeldowujących się) z wyjątkiem roku 1999. Jednak liczby te są nieznaczne: 10 - 12 osób.

W województwie dolnośląskim saldo migracji na 1000 ludności wynosi - 0,7, w powiecie wrocławskim wartość ta to 12,0, a dla gminy Jordanów Śląski osiąga wskaźnik 3,4. Powiat wrocławski i wszystkie jego gminy (z wyjątkiem miasta Siechnice) jako jeden z nielicznych w województwie dolnośląskim notuje dodatnie saldo migracyjne.

Wykres 14. Napływ, odpływ ludności i saldo migracji w Jordanowie w latach 1999-2002 r.

źródło: Rocznik statystyczny województwa dolnośląskiego 2003 r., tom II.

Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym

W gminie Jordanów Śląski struktura wiekowa ludności w aspekcie produkcyjnym, podobnie jak w całym kraju, wykazuje pewne zmiany. Zmniejsza się grupa osób w wieku przedprodukcyjnym, rośnie w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. W gminie proces ten nie jest jeszcze tak zaawansowany jak w skali województwa.

Tabela 14. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie Jordanów Śląski, powiecie wrocławskim i województwie dolnośląskim w 2002 r.

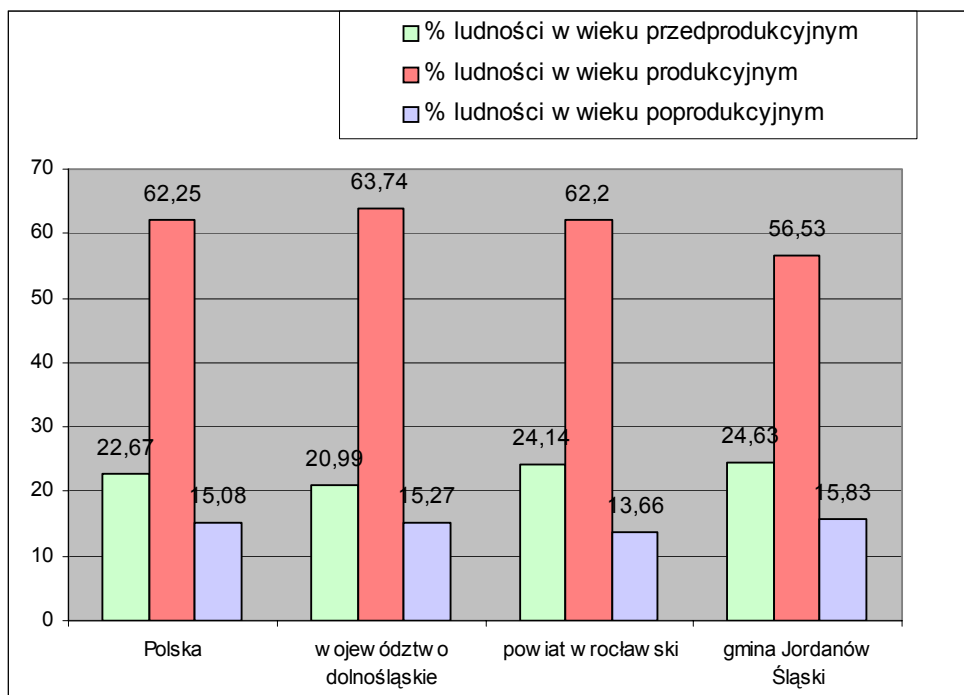
	Polska	Województwo dolnośląskie	Powiat wrocławski	Gmina Jordanów
Liczba ludności ogółem	38219 tys.	2904694	96786	2943
Udział ludności w wieku	%	%	%	%
• przedprodukcyjnym	22,67	20,99	24,14	24,63
• produkcyjnym	62,25	63,74	62,2	59,53
• poprodukcyjnym	15,08	15,27	13,66	15,83
Ludność nieprodukcyjna na 1000 produkcyjnej	60,7	56,9	60,8	68,0

źródło: GUS Wrocław 2003

Z uwagi na silne zjawiska migracyjne oraz, co za tym idzie, proces starzenia się mieszkańców wsi, w gminie można zauważyć znaczny odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym na tle powiatu wrocławskiego i województwa dolnośląskiego. Wyróżnia się również udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, podobnie jak na innych terenach wiejskich, jest on

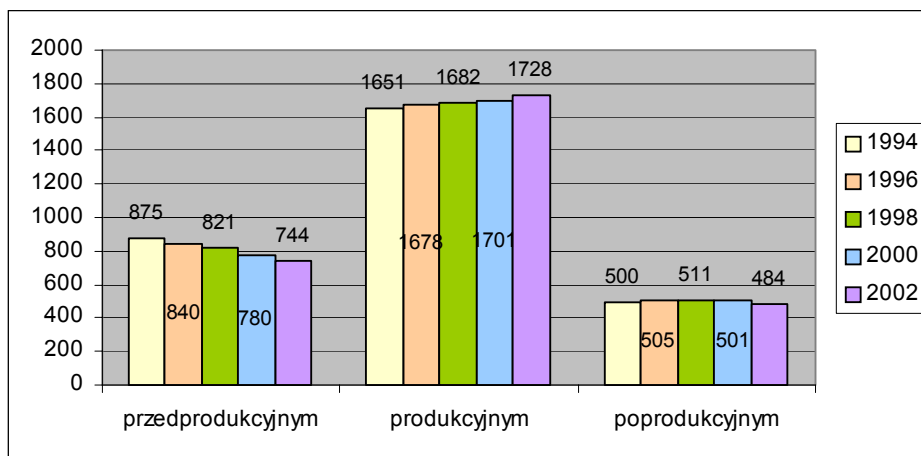
stosunkowo wysoki. Wynika to z większej dzietności kobiet na wsi i innego modelu rodziny. Ale różnica ta nie jest już tak duża. W porównaniu do powiatu jest to zaledwie pół punktu procentowego, a do całego kraju 2 punkty procentowe.

Wykres 15. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie Jordanów Śląski, w powiecie wrocławskim i województwie dolnośląskim w 2002 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, Wrocław 2003

Wykres 16. Struktura ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie Jordanów Śląski w latach 1994 -2002

źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, Wrocław 2003

Podsumowanie

Gmina Jordanów Śląski, podobnie jak inne gminy wiejskie, cechuje wyższa liczba urodzeń niż w mieście. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 osób według danych z rocznika statystycznego województwa dolnośląskiego wynosi $-0,7$. Dla porównania w powiecie ziemskim wrocławskim ten wskaźnik osiąga wartość $0,5$, we Wrocławiu $-2,4$, w województwie dolnośląskim $-1,1$. Z gmin wiejskich w powiecie wrocławskim tylko gmina Kobierzyce i gmina Długołęka osiągają dodatni przyrost naturalny.

Na wzrost liczby mieszkańców gminy przede wszystkim wpływa ruch naturalny ludności. Procesy migracyjne mają mniejsze znaczenie. Zjawiska starzenia się ludności gminy, stagnacji liczby ludności oraz wyludniania się wsi, dotyczą zwłaszcza południowej części gminy. Pomimo tego, że migracja ze wsi do miast jest obecnie znacznie trudniejsza ze względu na problemy ze znalezieniem pracy, stosunkowo wysokie ceny kupna i wynajmu mieszkań, nadal jest to ważne zjawisko dla kształtowania liczby mieszkańców gminy.

5.1.3. Zatrudnienie

Najnowsze dane, dotyczące zatrudnienia w gminie Jordanów Śl., pochodzą z rocznika statystycznego województwa dolnośląskiego z 2002 roku. Zestawiono je według sektorów w tabeli 15. Dane te nie są zadawalające, zwłaszcza w porównaniu do danych o bezrobociu. Dla porównania w sąsiedniej gminie, jaką są Kobierzyce, jest zatrudnionych 3335. Liczby zawarte w powyższej tabeli nie wyglądają zbyt optymistycznie, jednak nie należy zapominać, że jest też grupa osób, która dojeżdża do pracy do gmin sąsiednich, a także do Wrocławia.

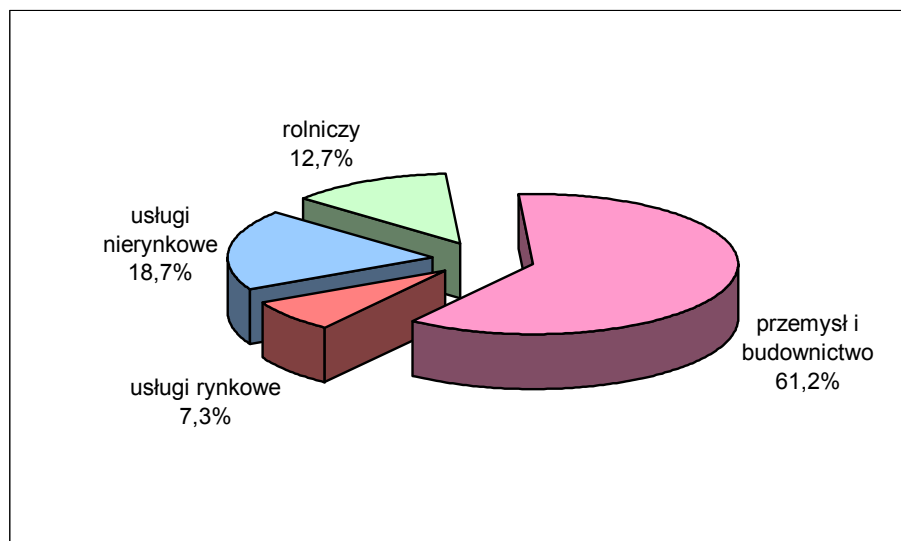
Tabela 15. Pracujący wg sektorów w gminie Jordanów Śl. na tle do powiatu wrocławskiego i województwa dolnośląskiego w 2002 r.

	Województwo dolnośląskie	Powiat wrocławski	Gmina Jordanów Śl	
			Liczba ogółem	% udział do pracujących w powiecie wrocławskim
ogółem	594805	14309	369	2,6
sektor publiczny	266099	4582	147	3,2
sektor prywatny	328706	9727	222	2,3
rolniczy	11105	1051	47	4,5
przemysł i budownictwo	230185	6545	226	3,5
usługi rynkowe	183309	3856	27	0,7
usługi nierynkowe	170206	2857	69	2,4
na 1000 ludności	205	148	125	-

źródło: Dane z publikacji GUS 2003 r.

W gminie Jordanów Śl. zatrudnionych jest 2,6 % pracujących z powiatu wrocławskiego, natomiast w sąsiedniej gminie Kobierzyce zatrudnienie znalazło przeszło 25% pracujących w powiecie wrocławskim (w tym 44,48% pracuje w usługach rynkowych). Na 1000 mieszkańców w gminie Jordanów Śl. pracuje tylko 125 osób, a dla porównania w powiecie wrocławskim 148 i w województwie dolnośląskim 205. Świadczy to słabo rozwiniętym rynku pracy w gminie.

Wykres 17 Udział procentowy pracujących wg sektorów w gminie Jordanów Śląski w 2002 r.

źródło: Dane z publikacji GUS 2003 r.

Wykres 17 przedstawia strukturę pracujących w głównych sektorach gospodarki z 2002 r. W przemyśle i budownictwie pracuje 61,2% zatrudnionych w gminie, w usługach nierynkowych 18,7%, natomiast w rolnictwie 12,7%, a tylko 7,3% w usługach rynkowych.

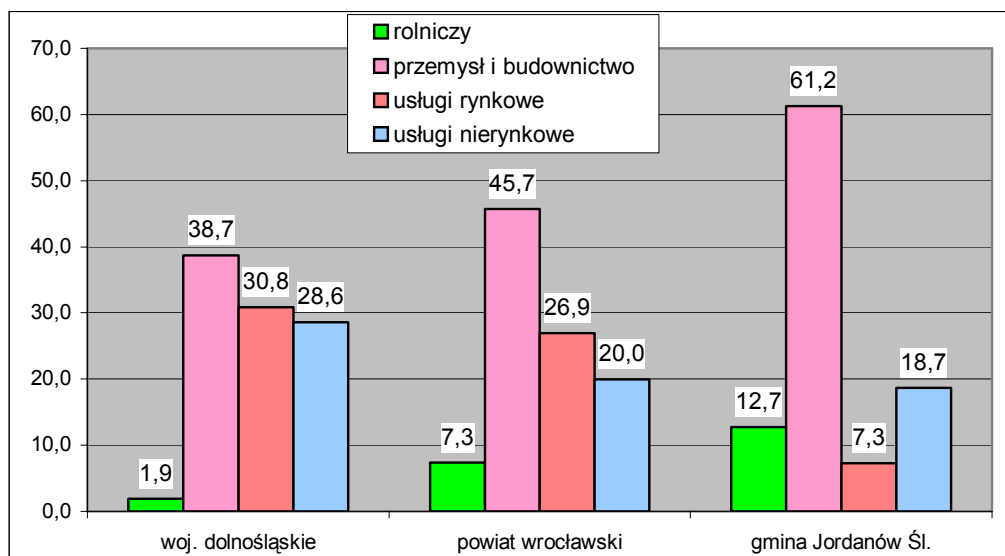
Wykres 18 przedstawia te dane na tle województwa i powiatu. W gminie Jordanów Śl. największy odsetek pracuje w przemyśle i budownictwie - 61,2%. Jest to znacznie więcej niż w powiecie (38,7%) i w województwie (45,7%).

Zdecydowanie najmniej osób pracuje w usługach rynkowych. Wskaźnik ten wynosi tylko 7,3%, podczas gdy w powiecie wrocławskim 26,9%, a w województwie dolnośląskim 30,8%.

Udział pracujących w rolnictwie w Jordanowie jest największy i osiąga 12,7% w porównaniu z powiatem wrocławskim 7,3% oraz z województwem dolnośląskim 1,9%. Jak na warunki rolniczej gminy, jaką jest Jordanów Śląski, są to wyjątkowe proporcje.

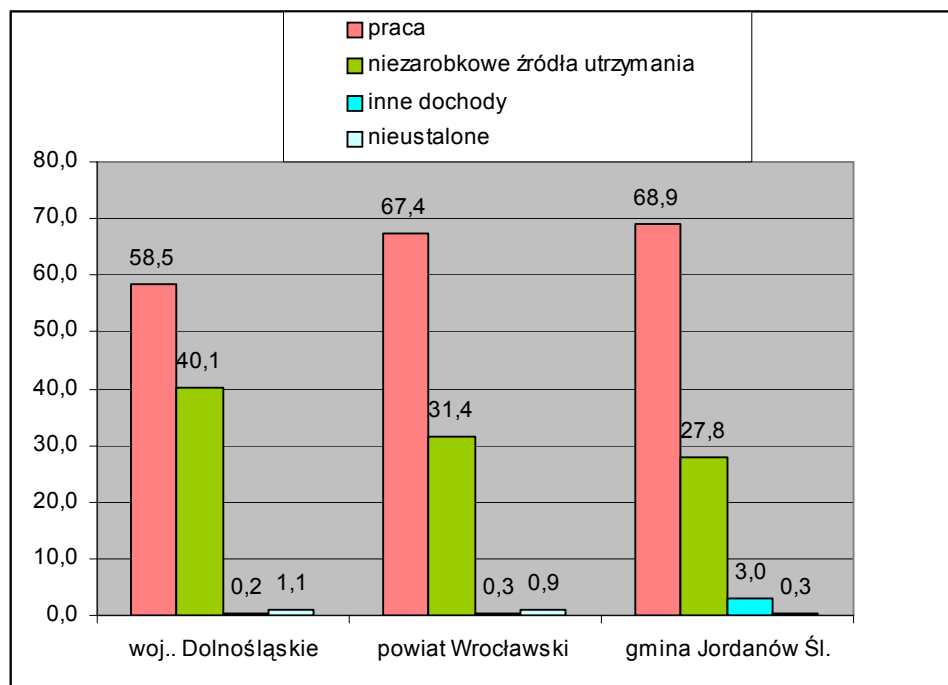
Powyższe zestawienia jednoznacznie ilustruje bardzo niski udział usług rynkowych w tworzeniu miejsc pracy w gminie Jordanów Śl.

Wykres 18. Udział procentowy pracujących wg sektorów w gminie Jordanów Śl. w 2002 r. na tle powiatu wrocławskiego, województwa dolnośląskiego i kraju

źródło: Dane z publikacji GUS 2003 r.

Wykres 19. Głównego źródła utrzymania ludności wg sektorów w gminie Jordanów Śl., w 2002r. na tle powiatu wrocławskiego, województwa dolnośląskiego i kraju

źródło: Dane z publikacji GUS 2003 r.

Wykres 19 obrazuje strukturę ludności gminy Jordanów Śląski według głównego źródła utrzymania na tle powiatu wrocławskiego i województwa dolnośląskiego. Największy procent ludności utrzymuje się tutaj z pracy i wynosi 68,9%, gdy w powiecie jest to 67,4%, a w województwie 58,5%. Jednocześnie najmniejszy procent ludności posiada pozazarobkowe źródła utrzymania, w tym renty, emerytury itd.). W 2002 roku udział ten wynosił 27,8%, w powiecie 31,4%, a w województwie aż 40,2%. Pozostałe marginalne wartości to dochody nieustalone.

Tabela 16 przedstawia te dane szczegółowo w postaci liczb. Ludność gminy Jordanów stanowi 3,1% ludności powiatu wrocławskiego. Z pracy utrzymuje się 2038 osób, co stanowi 3,15% pracujących w powiecie, natomiast z niezarobkowych źródeł utrzymania korzysta 906 osób tj. 3,0%. Zaś 1,1% ludności powiatu to mieszkańcy gminy Jordanów, którzy utrzymują z innych dochodów (w tym głównie z dochodów z własności).

Tabela 16. Ludność wg głównego źródła utrzymania gospodarstwa domowego w gminie Jordanów Śl. w porównaniu do powiatu wrocławskiego i województwa dolnośląskiego w 2002 r.

			woj. dolnośląskie	Powiat wrocławski	gmina Jordanów Śl.	
						% do powiatu
ogółem			2907212	95973	2956	3,1
Praca	razem		1702168	64748	2038	3,15
	praca poza rolnictwem	razem	1578368	53785	1160	2,16
		najemna	1380893	46020	1016	2,21
		Na własny rachunek	197475	7765	144	1,85
	praca w rolnictwie	razem	123800	10963	878	8,00
w tym w swoim gospodarstwie rol.		89323	8367	725	8,66	
Nie zarobkowe źródła utrzymania	razem		1165303	30127	906	3,0
	emerytura		494201	13096	464	3,5
	renta		275441	8435	305	3,6
	pozostałe		395661	8596	137	1,6
inne dochody	razem		6536	264	3	1,1
	w tym z dochodów z własności		4202	181	3	1,6
nieustalone			33205	834	9	1,1

źródło: Dane z publikacji GUS 2003 r.

Tabela 17. Udziały poszczególnych kategorii ludności wg głównego źródła utrzymania gospodarstwa domowego w gminie Jordanów Śl. w porównaniu do powiatu wrocławskiego i województwa dolnośląskiego w 2002 r.

			Województwo dolnośląskie		Powiat wrocławski		Gmina Jordanów Śl.		
ogółem			100%		100%		100%		
praca	razem		58,55	100%	67,46	100%	68,94	100%	
	praca poza rolnictwem	razem		92,73		83,07		56,91	
		najemna			87,5		85,56		87,58
		na własny rachunek			12,5		14,44		12,41
	praca w rolnictwie	razem		7,27		16,93		43,08	
w tym w swoim gospodarstwie rol.				72,2		76,3		82,57	
niezarobkowe źródła utrzymania	razem		40,08	100%	31,39	100%	30,65	100%	
		emerytura		42,41		43,47		51,22	
		renta		23,64		28,00		33,66	
		pozostałe		33,95		28,53		15,12	
inne dochody	razem		0,22		0,28		0,10		
		w tym z dochodów z własności		64,26		68,56		100,00	
nieustalone			1,14		0,87		0,30		

źródło: Dane z publikacji GUS 2003 r.

W tabeli 17 kategoria „ludność utrzymująca się z pracy” podzielona została na dwie: „praca w rolnictwie” i „poza rolnictwem”. W gminie Jordanów z pracy poza rolnictwem utrzymuje się 56,91% ludności. Jest to znacznie mniej niż w powiecie (83,07%) i mniej niż w województwie dolnośląskim (92,73%). Świadczy to o wybitnie rolniczym charakterze gminy. 82,57% pracujących w rolnictwie utrzymuje się z pracy we własnym gospodarstwie rolnym. Na własny rachunek w gminie pracuje 12,41%, w powiecie 14,44%, a w województwie dolnośląskim 12,5%.

Z pracy w rolnictwie utrzymuje się w gminie 43,08% osób. Jest to zdecydowanie największy odsetek w porównaniu z sytuacją w powiecie (16,93%) i w województwie dolnośląskim (7,27%).

5.1.4. Podsumowanie

W gminie Jordanów Śląski znajduje się niewiele miejsc pracy, które też nie zawsze są osiągalne dla mieszkańców gminy. Przyczyną jest brak odpowiednich kwalifikacji, wykształcenia i tradycji. Wynika to z charakteru oraz specyfiki gminy, która do lat 90-tych była gminą jednofunkcyjną rolniczą. Transformacja gospodarcza, likwidacje państwowych gospodarstw rolnych i przedsiębiorstw obsługi rolnictwa, to procesy i zjawiska, które zasadniczo zmniejszyły rynek pracy. Z początkiem lat 90-tych pojawiły się nowe miejsca pracy,

ale w przemyśle, handlu i usługach. Wymagało to szybkiego przekwalifikowania się i zmiany zawodu. Nie wszyscy mogli spełnić te nowe wysokie wymagania, często musieli zadowolić się niskopłatnymi pracami dla osób bez kwalifikacji. To powoduje, że wiele osób osiąga bardzo niskie dochody, co stawia je w trudnej ekonomicznie sytuacji.

Zgodnie z tendencjami w innych, wysoko rozwiniętych krajach, trzeba spodziewać się, że nadal będzie zmniejszała się ilość miejsc pracy w rolnictwie. W tej sytuacji należały część ludności przygotować do pracy w otoczeniu rolnictwa, w jego obsłudze oraz w przetwórstwie rolno - spożywczym. Z uwagi na charakter gminy powinny to być usługi związane z rolnictwem, a więc obsługa rolnictwa, mechanizacja, przechowalnia, chłodnie, sortownie, transport, dystrybucja i przetwórstwo rolno-spożywcze oraz szeroko rozumiany przemysł rolno - spożywczy.

Wiele osób musi znaleźć zatrudnienie w zawodach zupełnie nie związanych z rolnictwem, w usługach i przemyśle.

Należy także wykorzystać położenie Jordanowa, jego jest bliskie sąsiedztwo z aglomeracją wrocławską, która stanowi znaczący rynek zbytu dla płodów rolnych, a jednocześnie stanowi ogromny rynek popytu weekendowo – turystycznego na obszary cenne przyrodniczo i krajoznawczo np. okolice Śląskiego Parku Krajobrazowego.

5.1.5. Bezrobocie

W Polsce od chwili rozpoczęcia procesów transformacji gospodarki pojawiły się nowe zjawiska na rynku pracy. Rozwój gospodarki rynkowej, prywatyzacja zakładów pracy, często likwidacja wielu przedsiębiorstw, spowodowały zmianę wartości pracy. Przede wszystkim zmieniły się podaż i popyt na pracę oraz związane z tym dynamika i poziom bezrobocia.

Dla gmin takich jak Jordanów Śląski czynnikiem, który spowodował wzrost liczby bezrobotnych była w pierwszych latach transformacji likwidacja PGR-ów i Spółdzielni Kółek Rolniczych oraz Państwowego Ośrodka Maszynowego.

Mieszkańcy gminy dotychczas pracowali głównie w rolnictwie i w zawodach pokrewnych, związanych z obsługą rolnictwa. W nielicznych w gminie inwestycjach znalazło zatrudnienie niewielu mieszkańców. Brak kwalifikacji i wykształcenia utrudniał podjęcie pracy w nowo powstających firmach.

Pomimo tego wydaje się, że skala bezrobocia w gminie Jordanów Śląski jest nadal poniżej średnich wartości dla województwa i kraju. Według danych ze NSP w 2002 r. stopa bezrobocia dla kraju wynosiła 21,2% , dla województwa dolnośląskiego 25,6%, a dla powiatu wrocławskiego 19,4%, natomiast dla gminy Jordanów Śląski tylko 16,2%. (Zazwyczaj dla gmin nie jest obliczana stopa bezrobocia, mierzona jako stosunek liczby bezrobotnych do liczby aktywnych zawodowo). Porównując stopę bezrobocia w miastach w całym kraju 22,1% i na obszarach wiejskich 19,8%, gmina Jordanów Śląski prezentuje się korzystnie ze wskaźnikiem 16,2% bezrobotnych.

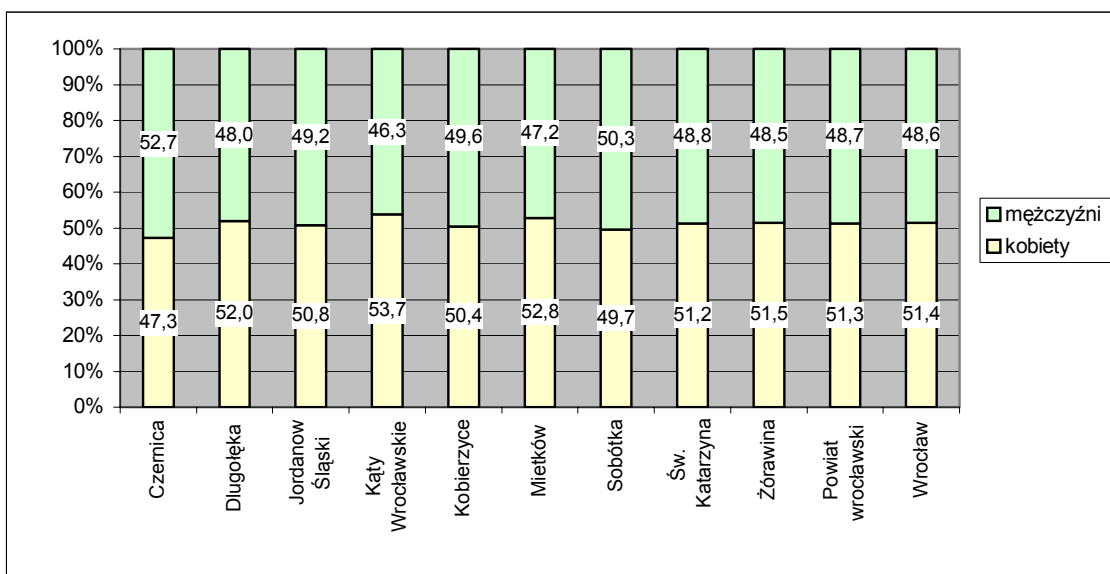
Według najnowszych danych z PUP (stan na koniec maja 2004 r.) w gminie jest zarejestrowanych 189 bezrobotnych (w tym 95 kobiet), 11 osób z prawem

do zasiłku, w tym 5 kobiet. Ponadto 11 osób posiada uprawnienia do pobierania zasiłku przedemerytalnego, w tym 3 kobiety. Ogółem gmina liczy 201 osób bezrobotnych, w tym pozostających w rejestrach PUP jest 189, uprawnionych do zasiłku lub świadczenia przedemerytalnego 11 i poszukujących pracy 1. W porównaniu do danych dla powiatu wrocławskiego jest to najniższa wartość.

Wśród bezrobotnych (stan na 31.05.2004 r.) najwięcej zarejestrowano osób o zawodach: sprzedawcy, robotnika gospodarczego, robotnika pomocniczego w przemyśle przetwórczym (po 9 osób), cukierników (5 osób), oraz ślusarzy, asystentów ekonomicznych, techników rolników (po 4 osoby).

Wśród bezrobotnych przeważają kobiety i jest to zjawisko ogólnopolskie. W przypadku gminy Jordanów odsetek kobiet wśród bezrobotnych jest nieco wyższy od średniej dla powiatu wrocławskiego.

Wykres 20. Bezrobotni wg płci w powiecie wrocławskim w 2003 r.

źródło: Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu – 2003 r.

5.2. WARUNKI MIESZKANIOWE

5.2.1. Zasoby mieszkaniowe

Gmina Jordanów Śląski jest gminą wiejską, stąd większość budynków mieszkalnych to obiekty wolnostojące i jednorodzinne.

Według spisu powszechnego z 2002 roku dominują budynki przedwojenne, w nich znajduje się 78,1% mieszkań (Wykres 23). Ruch budowlany na terenie gminy jest niewielki, pomiędzy kolejnymi NSP „Ludności i Mieszkań” powstało niewiele budynków. W latach 1945-1970 zbudowano 53 obiekty mieszkalne, w latach 1971 - 1978 18, w latach 1979 - 1988 49, natomiast w latach 1989 – 2002 38.

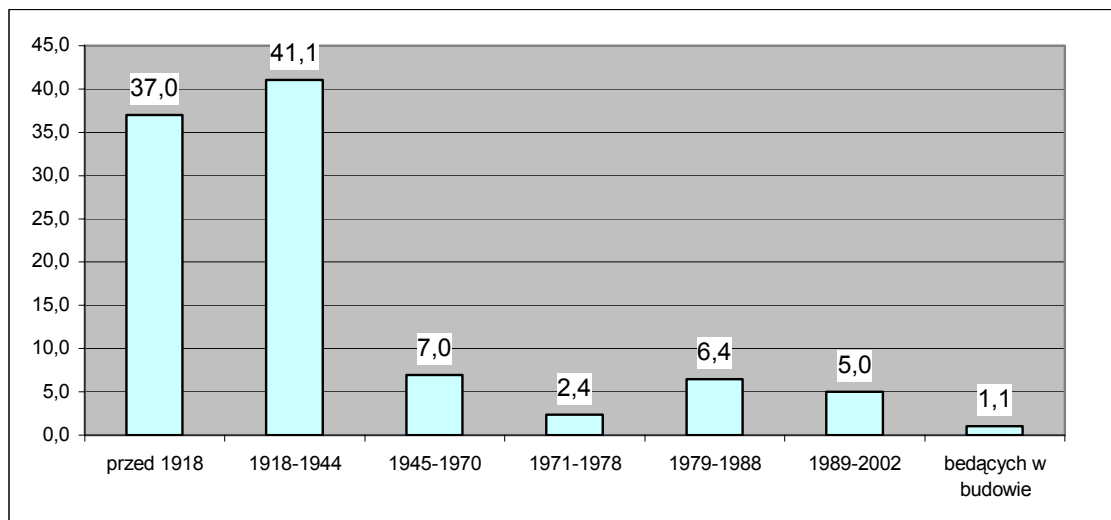
Tabela 18 zestawia dane dotyczące własności mieszkań i okresu budowy. Na terenie gminy nie ma mieszkań spółdzielczych, przeważają natomiast mieszkania będące własnością osób fizycznych, ogółem 95,8%. Pozostałe są głównie własnością gminy, Skarbu Państwa i zakładów pracy. Ponadto można zauważyć, że w kolejnych latach rośnie udział mieszkań, będących własnością osób prywatnych. Przed 1918 rokiem stanowiły one 86,9% wszystkich mieszkań, natomiast mieszkania zbudowane w latach 1989 - 2002 już w 99,8% należą do osób fizycznych. Budynki będące w budowie w 100% są własnością osób fizycznych.

Tabela 18. Mieszkania zamieszkane wg okresu budowy i rodzaju podmiotów będących właścicielami mieszkań. Dane z Narodowego Spisu Powszechnego – 2002 r.

	ogółem	W tym mieszkania stanowiące własność			
		osób fizycznych	gminy	Skarbu Państwa	Zakładów pracy
		%	%	%	%
Ogółem	760	95,8	1,7	1,3	1,1
w tym zamieszkane na stałe	753	96,0	1,8	1,1	1,1
przed 1918	281	92,2	3,6	3,2	0,7
1918-1944	312	96,8	1,0	0,3	1,9
1945-1970	53	100,0	0,0	0,0	0,0
1971-1978	18	100,0	0,0	0,0	0,0
1979-1988	49	100,0	0,0	0,0	0,0
1989-2002	38	100,0	0,0	0,0	0,0
w budowie	8	100,0	0,0	0,0	0,0

źródło: Wydawnictwa Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Wykres 21. Struktura zasobów mieszkaniowych wg okresu budowy budynku.
Dane z Narodowego Spisu Powszechnego – 2002 r.

źródło: Wydawnictwa Urzędu Statystycznego we Wrocławiu.

Poniższa tabela 19 zawiera porównanie podstawowych danych dotyczących stanu zasobów mieszkaniowych w gminie Jordanów Śląski w 1997 i 2002 roku. W tym czasie oddano do użytku tylko 4 mieszkania z 22 izbami w zabudowie indywidualnej.

Tabela 19. Zasoby mieszkaniowe gminy Jordanów Śląski w roku 1997 i 2002 r.

Lp.	Stan gospodarki mieszkaniowej	Ilość/Powierzchnia	
		1997	2002
1	Ludność mieszkająca w mieszkaniach	3042	2956
2	Liczba mieszkań	744	753
3	Liczba izb w mieszkaniach	2866	3325
4	Powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	58612	66972
5	Liczba mieszkań oddanych do użytku	-	4
6	Liczba izb w mieszkaniach oddanych do użytku	-	22
7	Powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytku [m ²]	-	585
8	Liczba mieszkań budowanych indywidualnie – oddanych do użytku	-	4

źródło: Rocznik za rok 1998 i 2002 Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Porównawcze dane dotyczące gospodarki mieszkaniowej dla gminy Jordanów Śląski, powiatu wrocławskiego ziemskiego, województwa dolnośląskiego i Polski w 2002 roku zestawiono w tabeli 20. Wartości podstawowych wskaźników opisujących warunki mieszkaniowe w gminie Jordanów Śląski, są korzystniejsze, niż na terenach wiejskich i nieco gorsze, niż na obszarach miejskich, zarówno w skali województwa dolnośląskiego, jak i całej Polski. W porównaniu do powiatu wrocławskiego są one niewiele gorsze. Wartości wszystkich tych wskaźników wskazują na bardzo duże zróżnicowanie warunków mieszkaniowych w gminie. Wiele mieszkań w starych budynkach jest

bardzo źle wyposażonych, wymaga remontów i modernizacji. Natomiast nowych jest niewiele, ale posiadają bardzo dobre wyposażenie.

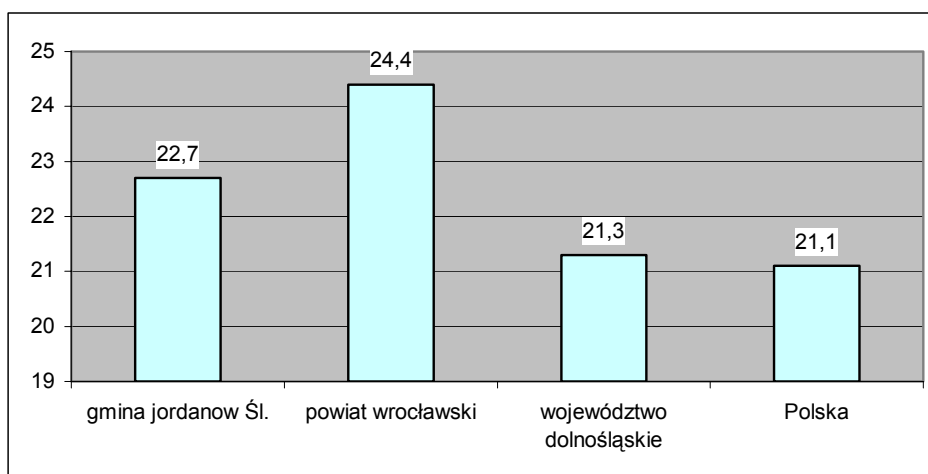
Tabela 20. Dane porównawcze dotyczące gospodarki mieszkaniowej dla gminy Jordanów Śląski, powiatu wrocławskiego, województwa dolnośląskiego i Polski w 2002 r.

		Przeciętna powierzchnia użytkowa		Przeciętna liczba		
		1 mieszkania w m ²	Na 1 osobę	Izb w 1 mieszkaniu	Osób w 1 mieszkaniu	Osób na 1 izbę
Jordanów Śl.		88,9	22,7	4,4	3,93	0,89
Powiat wrocławski		87,9	24,4	4,3	3,59	0,84
Województwo dolnośląskie	Miasto	60,2	20,7	3,4	2,89	0,84
	Wieś	82,5	22,8	4,2	3,61	0,87
Polska	Miasto	60,8	20,6	3,51	2,95	0,84
	Wieś	84,9	21,9	4,09	3,87	0,95

źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

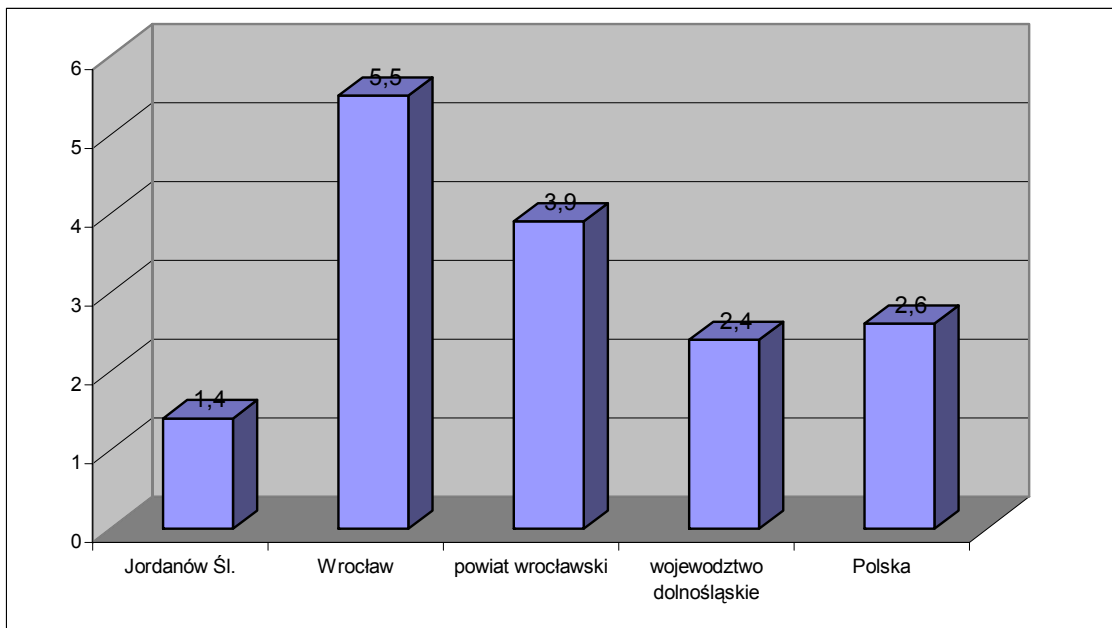
Wykres 22 obrazuje porównanie przeciętnej powierzchni użytkowej, przypadającej na 1 osobę w gminie Jordanów Śl., w powiecie wrocławskim, województwie dolnośląskim i Polsce według danych ze NSP w 2002 r. widać, że te wartości w gminie Jordanów Śl. bardziej zbliżają się do wartości charakteryzujących województwo dolnośląskie i Polskę, niż powiat wrocławski (z miastem Wrocławiem), co podkreśla wiejski charakter gminy.

Wykres 22. Porównanie przeciętnej powierzchni użytkowej przypadającej na 1 osobę w gminie Jordanów Śl., powiecie wrocławskim, województwie dolnośląskim i w Polsce. Dane z NSP 2002 r.

źródło: Wydawnictwa Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Wykres 23. Porównanie ilości mieszkań oddanych do użytku w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2002 r., w gminie Jordanów Śl., Wrocławiu, powiecie wrocławskim, woj. dolnośląskim i Polsce

źródło: Wydawnictwa Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Intensywność ruchu budowlanego na terenie gminy obrazuje wykres 23, przedstawiający ilość mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców w 2003 roku. W gminie Jordanów Śl. wartości tego wskaźnika wyraźnie odbiegają od jego wartości w powiecie wrocławskim i województwie dolnośląskim, a przede wszystkim we Wrocławiu. Ludność gminy mieszka w starych budynkach, koncentrując się głównie na remontach i unowocześnianiu istniejącej substancji mieszkaniowej. Zjawisko to spowodowane jest cechami demograficznymi i warunkami ekonomicznymi ludności gminy oraz położeniem gminy nieco dalej od Wrocławia.

W tej dziedzinie w gminie drzemią jeszcze duże możliwości z uwagi na jej atrakcyjność krajobrazową i turystyczną (Ślęzański Park Krajobrazowy) oraz bliskość Wrocławia. Istnieją możliwości wykorzystania trendu na osiedlanie się poza Wrocławiem, na wsi, a także posiadaniem drugiego domu za miastem.

W tabeli 21 zostały zestawione dane opisujące wyposażenie w instalacje mieszkań zamieszkałych w gminie Jordanów Śl., w powiecie wrocławskim i województwie dolnośląskim w roku 2002. Wynika z nich, że w gminie 98,1% mieszkań jest podłączonych do wodociągu, a 84,3 % mieszkań jest wyposażonych w ustęp spłukiwany (ścieki bytowe w całości odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych). W gminie Jordanów Śl. jest większy niż w powiecie wrocławskim i województwie dolnośląskim, udział mieszkań wyposażonych w łazienkę i ciepłą wodę.

Na terenie gminy nie ma sieci gazowych. Zaopatrzenie w gaz odbywa się tylko poprzez butle i w ten sposób zaopatrywanych jest 88,9% mieszkań

w gminie. Indywidualne centralne ogrzewanie na terenie gminy posiada 74,6% mieszkańców. Na terenie gminy nie występują zbiorcze systemy ogrzewania.

Tabela 21. Porównanie wyposażenia mieszkań zamieszkałych w instalacje w gminie Jordanów Śl., powiecie wrocławskim i województwie dolnośląskim w roku 2002

		gmina Jordanów Śl.		powiat wrocławski		woj. dolnośląskie	
			%	W tys.	%	W tys.	%
Ogółem		760	100	26,9	100	948,6	100
Wodociąg	razem	746	98,1	26	96,65	936,2	98,69
	w tym w sieci	719	94,6	23	85,50	872	91,92
Ustęp splukiwany	razem	641	84,3	23,2	86,25	839,4	88,49
	w tym z odprowadzeniem	0	0	7,9	29,37	647,3	68,24
łazienka		674	88,7	23,5	87,36	824,4	86,91
ciepła woda		661	87,0	21,4	79,55	772,3	81,41
Gaz	z sieci	0	0	6,3	23,42	646,1	68,11
	z butli	671	88,3	17	63,20	232,7	24,53
Centralne ogrzewanie	zbiorowe	0	0	2,3	8,55	376,5	39,69
	indywidualne	567	74,6	18,1	67,29	345	36,37

Źródło: Wydawnictwa Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Podsumowując można zauważyć, że wyposażenie mieszkań w instalacje w gminie Jordanów Śl. jest nieco gorsze na tle średnich wartości w powiecie wrocławskim i w województwie dolnośląskim. Niskie wskaźniki są spowodowane znaczną przewagą mieszkań powstałych przed 1945 rokiem (aż 78,1%) i niestety niewielkim ruchem budowlanym na terenie gminy. Niewielka ilość nowych mieszkań oraz stopniowe, częściowe remonty starej substancji mieszkaniowej nie są w stanie znacząco „podnieść” wartości tych wskaźników.

5.2.2. Budynki komunalne

Gmina Jordanów Śląski dysponuje zaledwie dwoma mieszkalnymi budynkami komunalnymi. Są to: budynek mieszkalno – usługowy w Jordanowie przy ul. Wrocławskiej 46 i budynek mieszkalny nr 26 w Piotrówku. Ponadto do gminy należą budynek Urzędu Gminy, budynek Ośrodka Zdrowia (obecnie Przychodnia Rodzinna), budynek szkoły i gimnazjum, hala sportowa oraz świetlice wiejskie.

5.3. EDUKACJA

Pod względem poziomu wykształcenia mieszkańców gminy Jordanów Śląski charakteryzują wskaźniki nieco niższe niż wartości średnie dla gmin wiejskich i powiatu wrocławskiego. Wykształcenie wyższe posiada zaledwie 3,01% mieszkańców gminy, co stanowi procent najniższy w porównywaniu ze wskaźnikami, zarówno dla obszarów wiejskich w Polsce jak i w powiecie wrocławskim. Podobnie wyglądają wskaźniki dotyczące wykształcenia policealnego i średniego. Zdecydowanie przeważa na terenie gminy ludność z wykształceniu podstawowym ukończonym 40,52%, jest to wartość najwyższa wśród porównywanych. Podobnie kształtują się wskaźniki wykształcenia podstawowego nieukończonego lub bez wykształcenia szkolnego.

Jest to wynikiem nie tylko struktury wiekowej ludności czy struktury zawodowej, ale przede wszystkim wpływ efektu migracyjnego. Osoby z wykształceniem średnim lub wyższym opuszczały gminę, poszukując pracy poza nią.

Tabela 22. Poziom wykształcenia mieszkańców gminy Jordanów Śląski w 2002 roku na tle wykształcenia mieszkańców Polski, powiatu wrocławskiego i województwa dolnośląskiego

		Dolnośląskie	Powiat Wrocławski	Jordanów Śląski	Polska	
		%	%	%	wieś	miasto
1.	wyższe	9,92	6,83	3,01	4,2	13,20
2.	policealne	3,40	2,39	1,24	1,9	3,90
3.	średnie	29,87	24,98	21,92	19,6	33,5
4.	zasad zawodowe	23,31	26,48	26,62	28	20,40
5.	podst. ukończone	28,68	33,65	40,52	39,7	23,90
6.	podst. nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	3,45	4,66	6,59	5,9	2,30
7.	nieustalone	1,36	1,02	0,08	0,7	2,80

źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2002 r.

Wychowanie przedszkolne oraz kształcenie na poziomie szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego w obecnie funkcjonującym systemie edukacyjnym należy do zadań własnych gminy.

5.3.1. Szkoła podstawowa i gimnazjum

Na terenie gminy w Jordanowie Śląskim funkcjonuje obecnie jedna szkoła podstawowa i gimnazjum. Liczba dzieci w wieku szkolnym stopniowo się zmniejsza ze względu na niż demograficzny. Szkoła podstawowa i gimnazjum mieści się w nowoczesnych kilkuletnich budynkach.

Tabela 23 Liczba uczniów w szkole w gminie Jordanowie w latach 2000-2004 r.

L.p.	Rodzaj placówki	2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	Nauczyciele
1.	szkoła podstawowa	345	281	252	221	206	12
2.	gimnazjum	110	151	140	131	147	
	W sumie	455	432	392	352	353	

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Jordanowie Śląskim

Zarówno szkoła podstawowa i gimnazjum są dobrze wyposażona w pomoce naukowe i dydaktyczne. Posiadają pracownie komputerowe i językowe, salę gimnastyczną oraz bibliotekę szkolną. Uczniowie z terenu całej gminy uczą się tam języka angielskiego.

5.3.2. Wychowanie przedszkolne

Na obszarach wiejskich tylko niewielka część populacji dzieci w wieku przedszkolnym ma możliwość uczęszczania do placówek przedszkolnych. Jest to spowodowane wysokim odsetkiem niepracujących kobiet, tradycyjnym podziałem ról w rodzinach i przede wszystkim niskimi dochodami gospodarstw domowych.

Na terenie gminy Jordanów Śląski nie ma placówki przedszkolnej, natomiast w szkole funkcjonuje oddział przedszkolny. W roku szkolnym 2003/2004 były dwie klasy, tzw. „0”, do których łącznie uczęszczało 38 dzieci.

5.4. KULTURA

We wsiach na terenie gminy Jordanów Śląski znajdują się obiekty kultury świeckiej (Gminny Ośrodek Kultury i świetlice wiejskie) oraz sakralnej (kościóły i kaplice).

W Jordanowie znajduje się dom kultury, przy którym funkcjonuje Gminne Centrum Informacji. Można tu uzyskać pomoc w zakresie aktywizacji zawodowej, wypożyczyć sprzęt sportowy, organizowane są gry i zabawy dla dzieci i młodzieży. Gminne Centrum Informacji zajmuje się także promocją gminy.

Ponadto w Jezierzycach Wielkich, Mlecznej, Janówku, Glinicy, Tomicach, Piotrówku i Wilczkowie działają świetlice wiejskie.

W gminie działa 1 biblioteka publiczna. Mieści się w budynku zespołu szkół. Posiada ponad 18 tysięcy woluminów. Średnio w ciągu roku jeden czytelnik wypożycza 13 pozycji. W bibliotece pracuje 2 pracowników.

Tabela 24. Podstawowe dane dotyczące funkcjonowania Biblioteki Publicznej w Jordanowie Śląskim w latach 2000-2003 r.

Rok	2000	2001	2002	2003
księgozbiór	18518	18071	18471	18732
Czytelnicy zarejestrowani w ciągu roku	647	642	646	635
- w tym uczniowie	533	517	521	497
Udostępnianie zbiorów				
- zewnętrzne	10375	9152	8949	9215
- na miejscu	5761	6323	5986	5769

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Biblioteki Publicznej w Jordanowie Śląskim.

Biblioteka w Jordanowie Śląskim ma duże znaczenie dla ludności gminy. Sukcesywnie rośnie liczba czytelników i wypożyczeń oraz powiększa się księgozbiór. Korzystają z jej usług nie tylko dzieci, ale i dorośli, nawet z terenu sąsiednich gmin (Sobótka i Łagiewnik). W bibliotece znajduje się jedno stanowisko komputerowe.

5.5. SPORT, REKREACJA I WYPOCZYNEK

W Jordanowie, Jezierzycach Wielkich, Mlecznej, Janówku, Glinicy, Piotrówku, Wilczkowie i Popowicach znajdują się boiska sportowe, a w Jordanowie także hala sportowa.

W Janówku i Jordanowie funkcjonują kluby sportowe.

Na terenie gminy nie ma ośrodków wypoczynkowych ani innej infrastruktury związanej z obsługą ruchu turystycznego.

Z Tomic przez Winną Górę biegnie niebieski szlak turystyczny w kierunku góry Gozdnik (315 m n.p.m.) i Przełęcz Słupickiej, znajdujących w masywie Wzgórz Oleszeńskich.

Gmina ma charakter typowo rolniczy, jednak walory krajobrazowe oraz położenie południowo – zachodniej części gminy w granicach Śląskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny powoduje, że mogą się tu rozwijać usługi turystyczne. Zwłaszcza okolice Karolina, Piotrówka, Tomic i Winnej Góry są predysponowane do pełnienia funkcji ośrodka obsługującego ruch turystyczny w gminie.

5.6. OCHRONA ZDROWIA

W gminie Jordanów Śląski system opieki zdrowotnej tworzy NZOZ „Przychodnia Rodzinna” oraz praktyka lekarza rodzinnego. Obie placówki znajdują się w miejscowości Jordanów Śl.

Przychodnia rodzinna zapewnia podstawową opiekę medyczną. Jest tam gabinet internistyczny, pediatryczny, stomatologiczny i ginekologiczny oraz laboratorium.

Leczenie specjalistyczne prowadzone jest w szpitalach we Wrocławiu. Pogotowie ratunkowe do mieszkańców gminy przyjeżdża ze stacji w Gniechowicach.

Jedyna w gminie apteka znajduje się w Jordanowie.

5.7. POMOC SPOŁECZNA

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej. W ośrodku zatrudnione w 2004 r. są 4 osoby, w tym kierownik, starszy pracownik socjalny, na pół etatu specjalista ds. świadczeń rodzinnych oraz główna księgową na ¼ etatu.

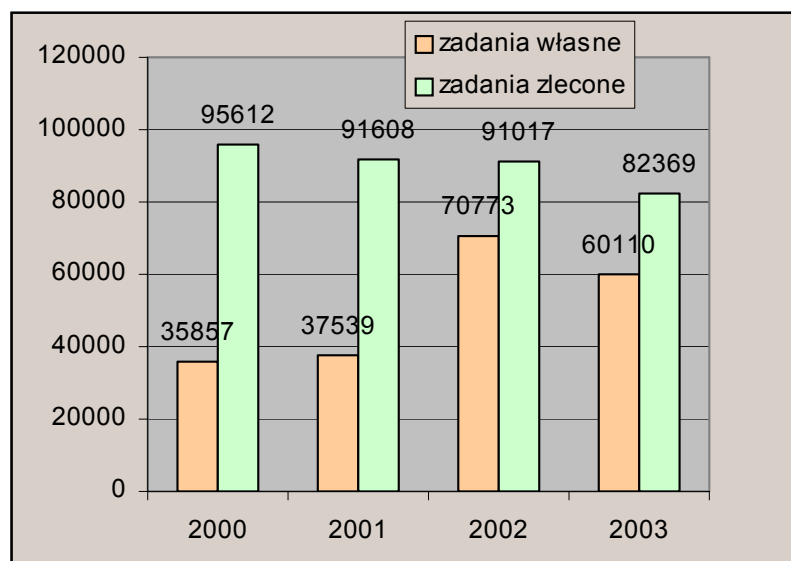
Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej gmina realizuje zadania zlecone gminie oraz zadania własne.

Tabela 25. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną przez GOPS w latach 2000 - 2003 ogółem i w ramach zadań własnych gminy.

	2000		2001		2002		2003	
	ogółem	w tym zadania własne	ogółem	w tym zadania własne	ogółem	w tym zadania własne	ogółem	w tym zadania własne
liczba rodzin	101	63	104	63	125	76	116	80
liczba osób w rodzinach ogółem	456	257	420	259	539	333	474	340

źródło: GOPS w Jordanowie Śląskim 2004 r.

Wykres 24 Kwoty świadczeń w zł udzielonych przez GOPS w Jordanowie Śląskim w podziale na zadania zlecone i własne w latach 1999-2003.

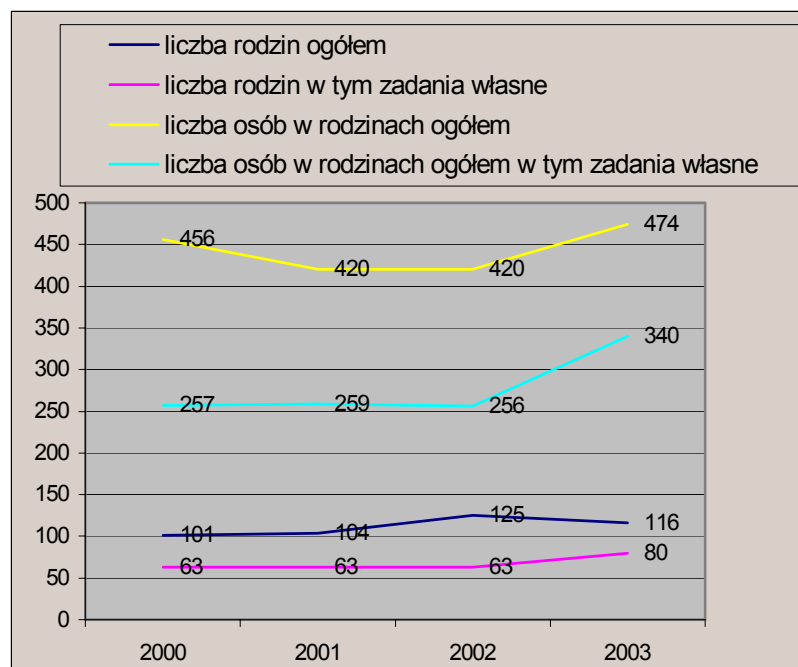
źródło: GOPS w Jordanowie Śląskim 2004 r.

Tabela 26. Pomoc społeczna udzielana przez GOPS w latach 1999-2003 wg powodów przyznania pomocy

	2000		2001		2002		2003	
		%		%		%		%
Ubóstwo	200	23,0	208	22,5	277	28,6	327	34,8
Bezrobocie	135	15,6	119	12,9	137	14,1	85	9,1
Niepełnosprawność	147	16,9	161	17,4	182	18,8	123	13,1
długa choroba	80	9,2	160	17,3	107	11,0	67	7,1
bezradność w sprawach opiek-wych.	136	15,7	116	12,5	156	16,1	135	14,4
Alkoholizm	87	10,0	75	8,1	65	6,7	102	10,9
potrzeba ochrony macierzyństwo	76	8,8	74	8,0	29	3,0	78	8,3
Narkomania	0	0,0	7	0,8	7	0,7	12	1,3
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	0,1	0	0,0	6	0,6	5	0,5
klęska żywiołowa	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Sieroctwo	3	0,3	4	0,4	4	0,4	2	0,2
Bezdomność	3	0,3	2	0,2	0	0,0	3	0,3
Razem	868	100	926	100	970	100	939	100

źródło: GOPS w Jordanowie Śląskim 2004

Wykres 25. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną przez GOPS w Jordanowie Śląskim w podziale na zadania zleczone i ogółem w latach 2000-2003.

źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOSPS w Jordanowie Śląskim 2004

Tabela 27. Pomoc udzielana przez GOPS w Jordanowie Śl. w latach 2000-2003 wg form pomocy

	2000		2001		2002		2003	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób
posiłek	6	47	11	68	32	119	28	152
ubranie	-	-	-	-	-	-	-	-
usługi opiekuńcze	2	2	1	1	1	2	1	2
pomoc finansowa na pokrycie na wydatków na świadczenia zdrowotne w publicznych ZOZ	-	-	-	-	-	-	-	-
zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	-	-	1	4	2	3	2	6
sprawienie pogrzebu	-	-	-	-	-	-	-	-
zasiłek w naturze (wyprawka)	7	33	4	18	-	-	-	-
inne zasiłki celowe i w naturze	53	257	62	258	77	300	80	304
poradnictwo specjalistyczne w szczególności prawne i psychologiczne	-	-	3	5	-	-	-	-
pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i innych	-	-	1	2	-	-	-	-
praca socjalna	-	-	25	88	-	-	-	-
razem	63	257	63	259	70	333	80	304

źródło: GOPS w Jordanowie Śląskim 2004

Od 1 października 2002 z zadań GOPS do zadań ZUS przeszły renty socjalne i składki zdrowotne oraz część zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych dotyczących tych rent. Jednocześnie w gestii Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej znalazły się dodatkowo składki emerytalno – rentowe, ubezpieczenia zdrowotne, zasiłki rodzinne ustawowe i pielęgnacyjne oraz dodatek mieszkaniowy, co spowodowało , że w 2003 r wzrosła liczba rodzin objętych pomocą tego ośrodka.

5.8. POZAROLNICZA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Na terenie gminy nie ma większych zakładów produkcyjnych. Dziedziny gospodarcze, nie związane z rolnictwem, stanowią głównie usługi handlu.

W większości wsi zlokalizowane są niewielkie punkty usługowe i handlowe.

Tabela 28. Pozarolnicza działalność gospodarcza w gminie Jordanów Śląski

Ip.	Miejscowość	Rodzaj zakładu	Liczba zakładów	Rodzaj działalności
1	Jordanów Śląski	Skład budowlany – handel hurtowy	1	Usługi
		Usługi handlu detalicznego	7	Usługi
		Usługi gastronomii	1	Usługi
		Stacja paliw	1	Usługi
		Zakład fryzjerski	1	Usługi
		Zakład produkcji wód i napojów	1	Produkcja
		Przetwórstwo rolno – spożywcze	2	Produkcja
		Producent lamp	1	Produkcja
		Usługi transportowe	1	Usługi
		Zakład szlifowania i polerowania metali	1	Produkcja, usługi
		Bank spółdzielczy	1	Usługi
		Ubezpieczenia	1	Usługi
		Usługi remontowo - budowlane	2	Usługi
2	Popowice	Handel detaliczny	1	Usługi
		Naprawa sprzętu RTV	1	Usługi
3	Dankowice	Punkt wymiany gazu	1	Usługi
		Handel detaliczny	1	Usługi
4	Piotrówek	Handel detaliczny	1	Usługi
5	Tomice	Handel detaliczny	1	Usługi
6	Glinice	Handel detaliczny	2	Usługi
7	Janówek	Handel detaliczny	1	Usługi
		Przetwórstwo rolno – spożywcze	1	Produkcja, usługi
8	Mleczna	Handel detaliczny	1	Usługi
		Warsztat samochodowy	1	Usługi
9	Karolin	Przetwórstwo rolno – spożywcze	1	Produkcja
10	Wilczkowice	Przetwórstwo rolno – spożywcze	1	Produkcja
		Handel detaliczny	1	Usługi
		Stacja paliw	1	Usługi
11	Pożarzyce	Warsztat samochodowy	1	Usługi
12	Jezierzyce Wielkie	Handel detaliczny	1	Usługi

źródło: opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji w czerwcu 2004 r.

6 ZAGROŻENIE BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

Głównym zagrożeniem dla bezpieczeństwa ludności i mienia jest zagrożenie powodziowe. Występuje ono głównie wzdłuż większych cieków wodnych, zwłaszcza Ślęzy, Oleszny i Cieniawy.

Zagrożenia bezpieczeństwa ludności wynikają także z niewłaściwych rozwiązań komunikacyjnych, zwłaszcza węzłów drogowych z drogą krajową nr 8. Węzły te, szczególnie skrzyżowanie z drogą do miejscowości Jordanów, powinny posiadać sygnalizację świetlną oraz długie pasy włączania do ruchu przyspieszonego.

Problem bezpieczeństwa mienia związany jest także z brakiem odpowiedniej ilości posterunków policji oraz środków finansowych. Zjawisko to jest powszechne niemal w całej Polsce.

7 POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

W gminie wyraźnie występuje tendencja do rozwijania funkcji jednego rodzaju – rolnictwa. Jest to niekorzystne z wielu powodów, głównie ze względu na sytuację społeczno – gospodarczą. Najkorzystniejszym było by wprowadzenie innych funkcji z naciskiem na rozwój usług i mieszkalnictwa. Oczywiście funkcją dominującą ze względu na uwarunkowania pozostanie rolnictwo.

Bariery i zagrożenia rozwoju stanowią istniejące uwarunkowania, przedstawione poniżej.

7.1. OGRANICZENIA I ZAGROŻENIA ROZWOJU GMINY

7.1.1. Ograniczenia pochodzenia naturalnego

- Lasy objęte ochroną, w szczególności lasy położone w obrębie Ślęzańskiego Parku Krajobrazowego i otuliny
- Obszary prawnie chronione – Ślęzański Park Krajobrazowy wraz z otuliną oraz teren Użytku Ekologicznego, chroniącego stanowisko paproci serpentynitowych
- Kompleksy gleb o wysokiej bonitacji klasy I – III na terenie całej gminy
- Tereny ekosystemów wodno – łąkowych, położonych wzdłuż cieków wodnych (Ślęza, Oleszna)
- Tereny zagrożone wodami powodziowymi wzdłuż większych cieków wodnych, zwłaszcza Ślęzy, Oleszny i Cieniawy; zakaz wykonywania robót ziemnych w międzywalu i strefie min. 50 m od istniejących obwałowań przeciwpowodziowych
- Tereny podmokłe o wodach gruntowych występujących na głębokości mniejszej niż 1 m
- Tereny zagrożone erozją wodną i wietrzną

7.1.2. Ograniczenia pochodzenia antropogenicznego

- Strefa zagrożenia wzdłuż gazociągu wysokiego ciśnienia Dn 300, przebiegającego przez środkową część gminy w okolicach Popowic, Jezierzyc i Pożarzyc, o zasięgu ustalonym zgodnie z obowiązującymi normami i przepisami szczegółowymi
- Strefy zagrożenia ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym wzdłuż linii średniego napięcia 15 – 40 kV, o zasięgu ustalonym zgodnie z obowiązującymi normami i przepisami szczegółowymi.

7.1.3. Główne źródła zagrożeń środowiska przyrodniczego i stanu sanitarnego

- Uciążliwości i zagrożenia związane z intensywnym ruchem komunikacyjnym na drodze krajowej nr 8 Wrocław – Kudowa i w mniejszym stopniu, na drogach powiatowych
- Lokalne kotłownie i skupiska emitorów z palenisk domowych, powodujące zanieczyszczenie powietrza we wszystkich miejscowościach gminy
- Dzikie wysypiska odpadów komunalnych, zwłaszcza w wyrobiskach poeksploatacyjnych w okolicach Jordanowa i Jezierzyc Wielkich
- Tereny zainwestowania nie posiadające kanalizacji sanitarnej, praktycznie wszystkie miejscowości w gminie
- Erozja powierzchniowa, występująca na stokach o nachyleniu powyżej 5% na skutek prawie całkowitego wylesienia terenu i braku zadrzewień.

7.1.4. Obszary szczególnej ochrony środowiska

- Ślązański Park Krajobrazowy (w granicach ustalonych Uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej we Wrocławiu nr XXIV/155/88 z dnia 8 czerwca 1988 roku, poszerzonych Rozporządzeniem nr 9 Wojewody Wrocławskiego z dnia 13 czerwca 1994 roku) wraz z otuliną
- Użytek Ekologiczny obejmujący stanowisko paproci serpentynitowej w Masywie Ślęży (na terenie wyznaczonym na mocy Rozporządzenia Wojewody Dolnośląskiego z dnia 12 grudnia 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego nr 236 z 2000 r., poz. 3828).

8 STAN PRAWNY GRUNTÓW

Stan prawny gruntów w gminie Jordanów Śląski przedstawiono na mapach własnościowych obejmujących obszar całej gminy w skali 1: 5 000. Podobnie, jak w sąsiednich gminach, przeważa własność prywatna. Są to głównie prywatne gospodarstwa rolne.

Istotne znaczenie w strukturze własności gruntów w gminie Jordanów Śląski mają grunty należące do Skarbu Państwa, a przede wszystkim do Agencji

Nieruchomości Rolnych. Przeważnie przejęto je po byłych państwowych gospodarstwach rolnych. Są to z reguły duże działki rolne.

Największe kompleksy należące do ANR występują w obrębach: Janówek, gdzie prawie cała powierzchnia obrębu jest własnością SP – ANR oraz Wilczkowice (większość powierzchni należy do SP- ANR); prócz tego własność taka znajduje się w Winnej Górze i Jordanowie. Na pozostałych arkuszach własność tego typu nie występuje lub występuje na niewielkiej powierzchni. Ponadto duży udział gruntów jest we władaniu Ślązkiego Parku Krajobrazowego - arkusz Winna Góra.

Gruntów należących do gminy jest niewiele i są to przeważnie niewielkie działki rozproszone na wielu arkuszach map własnościowych.

9 WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

W Gminie Jordanów Śląski nie ma obszarów chronionych poza terenami i obiektami chronionymi z punktu widzenia przepisów szczególnych omówionych w punkcie 3 i 4.

10 WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROZEŃ GEOLOGICZNYCH

Na terenie gminy nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych.

11 WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH

Na terenie gminy Jordanów Śląski występuje udokumentowane złożo surowców naturalnych - złożo serpenitów - Jordanów śl. Jest to złożo zaniechane o geologicznych zasobach bilansowych liczących 13 665 tys. t. (wg Bilansu Zasobów Kopaliny i Wód Podziemnych w Polsce wg stanu na 31 XII 2003r Państwowy Instytut Geologiczny – Warszawa 2004 r.).

Ujęcia wód podziemnych w gminie Jordanów Śląski to:

- Wodociągi Jordanów o zasobach 52,5 Q m²/h , trzy otwory, woda ujmowana z poziomu trzeciorzędowego,
- OSM Jordanów 10,0 Q m²/h , jeden otwór, woda ujmowana z poziomu czwartorzędowego,
- Rozlewnia wód PHU Inex Zakład Produkcyjny z Jordanowa 35 Q m²/h , woda ujmowana z poziomu trzeciorzędowego,

Źródło:

- Bilans zasobów kopaliny i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31 XII 2003r – Państwowy Instytut Geologiczny – Warszawa 2004 r.
- Dokumentacja Geologiczna złoża serpentynitów i występowania nefrytu Jordanów Śl. w kat. C₂+B, Zakład Projektowy i dokumentacji Geologicznej Wrocław czerwiec 1980, DUW Wydz. Geolog. Materiały Archiwalne.

12 WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH

Na terenie gminy Jordanów Śląski występuje teren górniczy związany ze złożem serpentynitów Nasławice I położonego na terenie gmina Sobótka. Złoże Nasławice I jest obecnie eksploatowane (geologiczne zasoby bilansowe wynoszą 10 006 tys. t. , przemysłowe 9 695 tys. t. a wydobyte 159 tys. t wg Bilansu Zasobów Kopalni i Wód Podziemnych w Polsce wg stanu na 31 XII 2003r Państwowy Instytut Geologiczny – Warszawa 2004 r.).

Wydobycie odbywa się w oparciu o koncesję nr 160/93 z dnia 27.08.1993r. wydanej przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa zmienioną decyzją z dnia 08.12.1998 r przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa udzielona Kopalniom odkrywkowym Surowców Drogowych sp. z o.o. we Wrocławiu. Obszar górniczy Nasławice I zajmuje powierzchnię 226 461 m². Teren górniczy ma nazwę Nasławice nr 1 nadany decyzją Ministra O. Ś. Z N i L. z dnia 08.12.1998 r.

Źródło:

- Bilans zasobów kopalni i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31 XII 2003r – Państwowy Instytut Geologiczny – Warszawa 2004 r.
- Dokumentacja Geologiczna złoża serpentynitów i występowania nefrytu Jordanów Śl. w kat. C₂+B, Zakład Projektowy i dokumentacji Geologicznej Wrocław czerwiec 1980, DUW Wydz. Geolog. Materiały Archiwalne.

13 STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPIEŃ UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI

13.1. STAN SYSTEMU KOMUNIKACJI

13.1.1. Komunikacja drogowa

W skład systemu drogowego na terenie gminy Jordanów Śląski wchodzi:

- a) droga krajowa nr 8 Wrocław – Kudowa Zdrój (przejście graniczne z Republiką Czeską) o parametrach drogi głównej G 1x2. Droga ta jest ważnym szlakiem tranzytowym, łączącym południową część Polski z przejściem granicznym w Kudowie Zdroju, a dalej z Pragą; wykorzystywana, jest zarówno przez przewoźników towarowych, jak i przez turystów kierujących się w stronę Kotliny Kłodzkiej i okolic,
- b) drogi powiatowe o parametrach dróg lokalnych L 1x2:
 - 1956D droga powiatowa pełniąca funkcje łącznika w Jordanowie Śląskim,
 - 1964D droga powiatowa z Popowic na północ przez Biskupice i dalej do gminy Kobierzyce,
 - 1966D droga powiatowa będąca połączeniem wsi Janówek z drogą krajową nr 8,
 - 1967D droga powiatowa pełniąca funkcje łącznika w Jordanowie Śląskim,
 - 1968D droga powiatowa biegnąca z Dankowic od drogi krajowej nr 8 przez Jezierzycy Wielkie, Pożarzyce I i II do gminy Łagiewniki,
 - 1969D droga powiatowa biegnąca z Jezierzycy Wielkich do gminy Kondratowice,
 - 1986D droga powiatowa pełniąca funkcje łącznika w Jordanowie Śląskim,

- 1987D droga powiatowa biegnąca od drogi krajowej nr 8 przez Wilczkowice do Nasławic (gm. Sobótka),
 - 1989D droga powiatowa biegnąca z Glinic przez Tomice, Piotrówek do gminy Łagiewniki,
 - 2075D droga powiatowa przecinająca gminę ze wschodu na zachód, biegnąca przez Popowice i Jordanów Śląski,
 - 3020D fragment drogi we wsi Piotrówek,
- c) drogi gminne, utwardzone, o parametrach dróg lokalnych i dojazdowych.
d) na terenie gminy nie występują drogi wojewódzkie.

Drogi publiczne w gminie Jordanów Śląski, które łączą poszczególne miejscowości, są w większości utwardzone, o nawierzchni asfaltowej i sporadycznie brukowanej. Cały system komunikacji tworzy układ koncentryczny. Podstawowe połączenia komunikacyjne przebiegają w kierunku północ - południe, włącznie z drogą krajową nr 8.

13.1.2. Obsługa komunikacji

Do najważniejszych obiektów obsługi komunikacji na terenie gminy należą:

- Stacja paliw przy drodze krajowej nr 8, wyposażona w bar, stację obsługi pojazdów i sklep. Jest to ważny punkt zlokalizowany na trasie krajowej nr 8 przy granicy z gminą Kobierzyce.
- Parking i punkt gastronomiczny przy drodze krajowej nr 8.

Najbliższe stacje paliw poza gminą Jordanów Śląski znajdują się na Bielanach Wrocławskich, we Wrocławiu, w Łagiewnikach, Strzelinie, Sobótce i Mirosławicach.

Obsługę serwisową pojazdów zapewniają prywatne warsztaty naprawcze, elektromechaniczne i lakiernicze, zlokalizowane na terenach zabudowy w poszczególnych wsiach. Największe skupisko warsztatów zlokalizowane jest w północnej części Jordanowa przy drodze krajowej nr 8. Najbliższe specjalistyczne ośrodki i stacje diagnostyczne znajdują się w Strzelinie, Dzierżoniowie i Wrocławiu.

13.1.3. Komunikacja kolejowa

Przez gminę Jordanów przebiega jedna linia kolejowa nr 320 relacji Wrocław - Kobierzyce – Piława Górna, wzdłuż drogi krajowej nr 8. Jest to linia jednotorowa, niezelektryfikowana, trzeciorzędna, o charakterze miejscowym. Jedynym przystankiem jest stacja kolejowa na terenie Jordanowa. Obecnie linia jest zawieszona. W przeszłości połączenie towarowe służyło do obsługi mleczarni w Jordanowie. Stacja kolejowa jest rozbudowana i przystosowana do obsługi towarowej. Jest ona obecnie nieużywana.

13.1.4. Ścieżki rowerowe

Na terenie gminy nie ma wytyczonych ścieżek rowerowych, ani innych terenów służących komunikacji rowerowej. Ruch rowerowy odbywa się po drogach publicznych wraz z ruchem pieszym i samochodowym. Na trasie krajowej nr 8 ruch rowerowy w połączeniu z szybkim ruchem samochodowym stwarza często zagrożenie życia i zdrowia użytkowników dróg.

13.2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

13.2.1. Zaopatrzenie w wodę

W gminie Jordanów Śląski wszystkie wsie posiadają dostęp do wody z sieci. Obecnie istnieją dwa ujęcia wody, które zasilają dwie odrębne sieci:

- Ujęcie w Jordanowie Śląskim o wydajności 715m³/dobę zasila wszystkie wsie na terenie gminy z wyjątkiem wsi Karolin.
- Ujęcie we wsi Karolin zasila jedynie budynki we wsi i ma charakter miejscowy. Wydajność tego źródła wynosi 29m³/dobę. Na rysunku studium oznaczono dwie strefy ochrony, pośrednią i bezpośrednią.

Ponadto w gminie znajdują się na terenie Jordanowa Śląskiego dwa niewielkie zakładowe ujęcia wody:

- w Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej,
- na terenie zakładu usługowo-handlowego - „Ineks”.

13.2.2. Gospodarka ściekowa

Na terenie gminy nie występują zbiorcze sieci kanalizacji sanitarnej. Na całym obszarze mieszkańcy indywidualnie odprowadzają ścieki bytowo - gospodarcze do przydomowych zbiorników, opróżnianych okresowo. Nieczystości ze zbiorników transportowane są samochodami ciężarowymi do punktów zlewnych, znajdujących się na terenie Sobótki i Łagiewnik.

W Jordanowie istnieje biologiczna oczyszczalnia ścieków obsługująca mleczarnię.

Obecnie realizowana jest gminna oczyszczalnia ścieków w Jordanowie, kolejno przewiduje się budowę sieci kanalizacji sanitarnej.

13.2.3. Kanalizacja deszczowa

Na większości terenów zabudowanych nie występują systemy kanalizacji deszczowej. Lokalne wody powierzchniowe spływają grawitacyjnie do rowów melioracyjnych oraz okresowych cieków wodnych i dalej do zlewni rzeki Ślęzy. Przebieg rowów jest zgodny z przebiegiem ulic i dróg polnych.

13.2.4. Gospodarka odpadami

Każda wieś w gminie zaopatrzona jest w zbiorniki na odpady stałe, rozstawione przy posesjach. Wywóz odpadów odbywa się przy pomocy specjalistycznych środków transportu na gminne wysypisko śmieci, zlokalizowane w Dankowicach.

Na terenie gminy istnieje kilka dzikich składowisk odpadów, zlokalizowanych głównie w starych wyrobiskach w południowej części gminy. Pomiędzy wsiami Dankowice i Mleczna znajduje się tymczasowe gminne składowisko odpadów, które jest obecnie użytkowane.

13.2.5. Zaopatrzenie w gaz

Gmina Jordanów Śląski nie posiada sieci gazowej. Część gospodarstw używa przenośnych butli napełnianych gazem propan-butan, wykorzystywanych do zasilania kuchni. Nieznaczna część gospodarstw posiada stałe zbiorniki z gazem propan – butan, zlokalizowane na posesji, napełniane okresowo. Zbiorniki służą do ogrzewania prywatnych domów, jednak znaczna część domostw ogrzewanych jest paliwami stałymi typu węgiel, koks i drewno.

Przez wschodnią część gminy przebiega gazociąg tranzytowy wysokiego ciśnienia DN 300 relacji Wrocław – Ząbkowice. Wzdłuż linii gazociągu obowiązuje strefa ochronna o szerokości 100 m.

13.2.6. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Wszystkie obiekty na terenie gminy Jordanów Śląski są zelektryfikowane. Na całym obszarze sieć jest w pełni sprawna i w zadowalającym stanie. Przez obszar gminy nie przebiegają linie wysokiego napięcia. Podstawową siecią zasilającą poszczególne miejscowości są napowietrzne linie średniego napięcia o wartości 20 kV. W każdej wsi istnieją stacje transformatorowe, z których prąd dostarczany jest do poszczególnych gospodarstw przez linie niskiego napięcia, napowietrzne i kablowe.

Energia elektryczna dostarczana jest przez Zakład Energetyczny w Strzelinie.

13.2.7. Telekomunikacja

Cały obszar gminy Jordanów Śląski jest objęty siecią telekomunikacyjną.

Na terenie gminy zlokalizowane są dwa maszty radiotelekomunikacyjne:

- w Jordanowie Śl. na kominie lokalnej młeczarni,
- na wschód o drogi krajowej nr 8, przy granicy obrębów Jordanów Śląski i Wilczkowice.

Maszty te służą do przesyłania sygnałów dla sieci komórkowych. Obiekty nie stwarzają zagrożenia dla okolicznych mieszkańców i środowiska przyrodniczego.

Ponadto przez teren gminy przebiegają dwa pasma radiowe na znacznej wysokości:

- RTCN Ślęza – SLR Czarna Góra
- RTCN Ślęza – SLR Góra Św. Anny

Linie nie stwarzają zagrożenia dla mieszkańców oraz środowiska przyrodniczego.

13.2.8. Gospodarka cieplna

W żadnej miejscowości nie ma zbiorczej sieci grzewczej. Domy mieszkalne i budynki publiczne ogrzewane są za pomocą indywidualnych kotłowni grzewczych, zasilanych paliwami stałymi (węgiel, koks, drewno). Ponadto istnieją kotłownie zasilane paliwami płynnymi (gaz, olej opałowy) ze stałych zbiorników zlokalizowanych na prywatnych posesjach.

14 ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

W gminie Jordanowie Śląskim główną inwestycją celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym jest :

- w zakresie komunikacji:

- budowa drogi ekspresowej (S-5) Poznań – Wrocław – Brno – Wiedeń, ujęta w Planie Rozwoju Województwa Dolnośląskiego,
- modernizacja drogi nr 8 do klasy GP;

- w zakresie infrastruktury:

- przewiduje się kompleksowe i równoczesne rozwiązania problemu zaopatrzenia w wodę i oczyszczania ścieków,
- w zakresie gospodarki odpadami, zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego województwa przewiduje się budowę całościowego systemu gospodarki odpadami;

- w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego:

- wszelkie działania na terenie Ślezańskiego Parku Krajobrazowego powinny przebiegać zgodnie z wymogami prawa o ochronie środowiska,
- w studium określono problematykę zagrożenia powodziowego poprzez budowę zbiorników retencyjnych z określeniem strefy zasięgu wód powodziowych 1%,
- ponadto studium określa granice dopuszczalnych stref wydobycia surowców mineralnych.

Za inwestycję celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym można uznać także działania wskazane w Planie Ochrony Ślezańskiego Parku Krajobrazowego.

CZĘŚĆ B

KIERUNKI

UWAGA : Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 w sprawie zakresu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego § 4 ust. 2 w projekcie określono wpływ uwarunkowań, o których mowa w art. Ust. 1 ustawy, na ustalenie kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego gminy, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy.

I STRUKTURA HIERARCHICZNA CELÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY JORDANÓW ŚLĄSKI: MISJA, STRATEGICZNE, GŁÓWNE I UZUPEŁNIAJĄCE CELE ROZWOJU (ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE)

Określenie ustawowych kierunków rozwoju przestrzennego gminy wymaga w pierwszej kolejności opracowania strategii rozwoju przestrzenno – gospodarczego. Strategia taka pozwoli z kolei na opracowanie kierunków i polityki zagospodarowania gminy.

Zarówno ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 7 lipca 1994 roku, jak i obecnie obowiązująca ustawa z dnia 27 marca 2003 r., nie wprowadzają obligatoryjnie konieczności wykonywania strategii (ani jej elementów) przestrzenno – gospodarczego rozwoju, stanowiącej podstawę do wykonywania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Na potrzebę wykonywania takich prac wskazuje poradnik "Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy", opracowany w 1995 na zlecenie Ministerstwa Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa przez Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej, oddział w Krakowie (zbiór pod red. prof. dr hab. inż. arch. Zygmunta Ziobrowskiego).

Poradnik ten nie posiada charakteru dokumentu prawnego, nie mniej jednak zawarto w nim wskazówki niezbędne do sformułowania podstawowych kierunków i polityki przestrzennej gminy.

Wskazówki te dotyczą konieczności określenia:

- „głównego celu rozwoju gminy, sformułowanego często jako współczesne hasło rozwojowe (misja), syntetycznie wyrażające pomysł na rozwój gminy”,
- „pożądanego”, docelowego obrazu gminy,
- „sposobu osiągnięcia pożądanego celu przy uwzględnieniu:
 - dalekiego horyzontu czasowego,
 - skupienia się na zagadnieniach podstawowych,
 - koncentracji środków zwiększających efektywność podejmowanych działań,
 - ciągłości planowania, polegającego na weryfikacji ustaleń w miarę zmieniających się warunków zewnętrznych i lokalnych”.

Wyżej wymieniony poradnik określa również główne zadania studium, do których należą:

- rozpoznanie aktualnej sytuacji gminy,
- sformułowanie kierunków i zasad rozwoju,
- stworzenie podstawy do koordynacji planów miejscowych,
- promocja rozwoju gminy.

Założenia metodologiczne, przyjęte w wyżej wymienionym poradniku, są zbliżone do wcześniejszych opracowań, wykonywanych w 1991 r. przez R. Pustelnika z zespołem Biura Pełnomocnika Rządu do spraw Restrukturyzacji Regionu Wałbrzyskiego, w których zwrócono uwagę na interdyscyplinarne podejście do programów rozwoju w nowych uwarunkowaniach politycznych Polski po roku 1990 oraz hierarchii celów dla realizacji przyjętej strategii rozwoju (por.: R. Pustelnik,

Ogólne założenia metodologiczne procesu restrukturyzacji na przykładzie Regionu Wałbrzyskiego, [w:] Restrukturyzacja starych okręgów przemysłowych – doświadczenia zachodnie a sytuacja w Polsce, CUP Friedrich Ebert Stiftung, Urząd Wojewódzki w Łodzi, Warszawa 1991, s. 76-83.)

1 MISJA

Określenie kierunków przeobrażeń przestrzenno – gospodarczych gminy Jordanów Śląski, wobec braku od kilkunastu lat jednoznacznej polityki rolnej oraz polityki gospodarczej kraju i województwa dolnośląskiego opierać się może na przyjęciu założeń rozwojowych na podstawie analogii do przemian wsi w Europie, szczególnie, iż Polska jest od 1 maja 2004 r. członkiem Unii Europejskiej.

Analiza literatury przedmiotu, zarówno europejskiej jak i krajowej oraz badania własne, są podstawą kreowania misji rozwoju przestrzenno – gospodarczej na terenach wiejskich.

1.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA STANU I TENDENCJI PRZEMIAN WSI I ROLNICTWA W POLSCE I W EUROPIE

Przeobrażenia wsi w Polsce zmiernają w kierunkach znanych od kilku dziesięcioleci w uprzemysłowionych krajach zachodnich. Najbardziej charakterystycznymi cechami tego procesu jest urbanizacja i uprzemysłowienie obszarów wiejskich, zmiany w tradycyjnej strukturze społeczno – zawodowej ludności wiejskiej, marginalizacji rolnictwa, migracje ludzi do miast i starzenie się wsi, częste zjawiska degradacji środowiska przyrodniczego, kulturowego i społecznego.

Na wsi polskiej w okresie po II wojnie światowej przez pół wieku dokonywał się również stopniowo ten charakterystyczny proces przemian, ale stałe wysokie zapotrzebowanie miasta, zarówno na produkty rolne, jak i na siłę roboczą ze wsi, powodowało, że ludność wiejska w okresie gospodarki centralnie sterowanej żyła w poczuciu względnego bezpieczeństwa socjalnego i w przekonaniu o realnych możliwościach awansu społecznego (różnorodnie pojmowanego).

Obecnie w dobie przeobrażeń systemowych pewna dotychczasowa równowaga wzajemnych potrzeb i oczekiwań między miastem a wsią sprzed 1989 r. przestała funkcjonować. Zapotrzebowanie na produkty rolne jest ograniczone na wolnym rynku przez bardzo skuteczną konkurencję produktów importowanych, często atrakcyjniejszych, tańszych i lepiej reklamowanych, niż rodzime. Wynika to z zacofania naszego rolnictwa, które posiada 2,5 raza niższą wydajność, niż inne działy gospodarki w kraju, np. jeden zatrudniony w rolnictwie wytwarza żywność dla 8,6 osób, gdy dla porównania w krajach Unii Europejskiej jeden zatrudniony w rolnictwie wytwarza żywność dla 50 osób¹. Poprawa tego stanu rzeczy może nastąpić poprzez zdecydowany wzrost wydajności pracy, a to jest uzależnione od wzrostu poziomu produkcji i poprawy struktury obszarowej gospodarstw. Proces ten jest jednak u nas hamowany przez nadmierne zatrudnienie w gospodarstwach rodzinnych, które związane jest z tzw. utajonym bezrobociem. Dopóki ta zbędna siła robocza na wsi nie

¹ Marek Kłodziński: Wielofunkcyjność warunkiem aktywizacji gospodarczo – społecznej obszarów wiejskich, w: Wieś i rolnictwo. Księga Jubileuszowa IRWiR PAN, lata 1971 – 1996, pod redakcją naukową Mikołaja Kozakiewicza, Warszawa 1996, s. 156

znajdzie innego zatrudnienia, dopóty proces modernizacji polskiego rolnictwa będzie blokowany.

Zapotrzebowanie miasta na siłę roboczą ze wsi jest również znikome w warunkach wysokiego bezrobocia w całym kraju. O pracę konkuruje się poziomem wykształcenia, operatywnością, dostępem do szybkiej i szerokiej informacji, zamieszkiwaniem w dostępnej odległości, możliwościami elastycznego doksztalcania się wraz ze zmieniającym się rynkiem pracy itp. Ludność wiejska w dużo mniejszym zakresie może wykorzystać te atuty. Równocześnie dotychczasowe podstawowe źródła pracy zarobkowej ludności wiejskiej, PGR-y, spółdzielnie, wiele państwowych zakładów przemysłowych bazujących na niskokwalifikowanej sile roboczej (tzw. chłoporobotnikach), w większości przestały funkcjonować. Współcześnie miasto nie jest w stanie rozwiązać problemu bezrobocia na wsi. Wieś musi znaleźć własne źródła utrzymania. Jest to nie tylko w interesie ludności wiejskiej, ale i miejskiej. Problem jest tym trudniejszy, że trwa kryzys w rolnictwie, którego nie można przeczeakać. Nie jest to stan przejściowy, ale spektakularny wyraz dokonujących się zmian, odchodzenia w przeszłość, również w Polsce, tradycyjnego, niewyspecjalizowanego rolnictwa. Wspólna polityka rolna w ramach Unii Europejskiej i przyznane Polsce fundusze strukturalne dla rolnictwa powinny stopniowo zmienić obraz polskiej wsi w kierunku modelu zachonio - europejskiego.

1.2. WSPÓŁCZESNE STRATEGIE ROZWOJU WSI I ROLNICTWA. WIELOFUNKCYJNOŚĆ OBSZARÓW WIEJSKICH, STAN ISTNIEJĄCY I KIERUNKI ROZWOJU

W dokumentach rządowych „Strategia dla Polski” z 1994 roku, a także w „Założeniach polityki społeczno – gospodarczej dla wsi, rolnictwa i gospodarki żywnościowej do roku 2000” wskazuje się na funkcjonowanie w Polsce trzech grup gospodarstw rolnych, z których praktycznie liczyć się może w przyszłości tylko grupa gospodarstw tzw. rozwojowych, wysokoefektywnych, silnych ekonomicznie, dostarczających na rynek ponad połowę podaży surowców żywnościowych. Grupa ta wyraźnie wyodrębnia się na tle gospodarstw stagnacyjnych i słabych. Według „Strategii dla Polski” państwo chce „wspierać przyspieszenie pozytywnych tendencji potęgujących przemiany strukturalne w rolnictwie i na obszarach wiejskich”.

Celem rozwoju obszarów wiejskich jest w pierwszym punkcie „odnowa wsi”, rozumiana jako „wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, tworzenie na wsi nowych szans – modernizacja i poprawa struktury rolnictwa, tworzenie miejsc pracy w przetwórstwie, przemyśle, usługach, handlu, w gałęziach związanych z otoczeniem rolnictwa i walorami wsi”.²

Te założenia polityczne wskazują wyraźnie na preferowane kierunki przemian w polskim rolnictwie, a to spowoduje wzrost liczby ludności poszukującej pozarolniczych źródeł utrzymania do około 2,0 milionów osób do 2015 roku.³

Obecnie na wsi w Polsce żyje blisko połowa rodzin nierolniczych (w 1992 r. 45%), ale występują zróżnicowania regionalne. Odsetek ten jest wyższy w regionach uprzemysłowionych, w których od dawna następował proces alokacji

² Strategia dla Polski, Warszawa, czerwiec 1994 r. w: Katarzyna Duczkowska-Małysz: Rozwój obszarów wiejskich. Raport, Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, Warszawa 1996, s. 18

³ Waldemar Michna: Bezrobocie na wsi, Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, Warszawa 1996, s. 235

zatrudnienia za sprawą chłonnych pozarolniczych rynków pracy, np. w makroregionie południowo – zachodnim.⁴

Dotychczasowa tendencja powiększania się odsetka rodzin nierolniczych na wsi będzie się w najbliższym czasie umacniać w związku z eliminacją z rynku najslabszych gospodarstw, ujawniania się tzw. utajonego bezrobocia, a także wraz ze wzrostem przyrostu naturalnego ludności w wieku produkcyjnym. Równocześnie nie istnieje możliwość pełnego wchłonięcia wiejskich nadwyżek potencjału pracy przez miasto, jak za czasów przyspieszonej industrializacji np. w latach pięćdziesiątych w Polsce. Kryzys lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych zamroził dotychczasową migrację ludności wiejskiej do miast i stan ten prawdopodobnie nie ulegnie już radykalnej zmianie. Alina Sikorska uważa, iż pozostawanie rodzin nierolniczych na wsi stanowi „element stymulujący rozwój miejscowości wiejskich, czego najprostszym wyrazem jest nie tylko przeciwdziałanie takim zjawiskom, jak wyludnianie się wsi, ale wręcz powiększanie się liczby ich mieszkańców”.⁵

Większość badaczy procesów funkcjonowania wsi i rolnictwa w Polsce w związku z tym postuluje rozwój obszarów wiejskich w oparciu o rozszerzenie zróżnicowanie charakteru wsi o funkcje pozarolnicze.⁶ Waldemar Michna w pracy poświęconej bezrobociu na wsi, opartej na badaniach przeprowadzonych w 1995 roku wyraża pogląd, że „wielofunkcyjność wsi może się urzeczywistnić tylko przez industrializację i urbanizację wsi”⁷, przy czym industrializacja rozumiana jest jako tworzenie miejsc pracy poza rolnictwem. Autor pisze, że brakuje współcześnie wizji polskiej industrializacji, również na wsi; wskazuje z jednej strony na bariery, np. brak gwarancji kredytowych na inwestycje na wsi i w rolnictwie, z drugiej strony na podstawie badań stwierdza powszechne poparcie ludności wiejskiej dla tworzenia nowych zakładów pracy na wsi. Poszerzanie funkcji wsi i stwarzanie tam nowych miejsc pracy stanowi zatem akceptowaną społecznie tendencję, korzystną dla gospodarki kraju, która ogranicza niekontrolowany i nieekonomiczny rozwój ośrodków miejskich i stwarza szanse rozwoju obszarom wiejskim w Polsce.

W krajach zachodnich, w których proces ograniczenia zatrudnienia w rolnictwie jest znacznie bardziej zaawansowany, niż w Polsce, stwierdzono prawidłowość, że tendencja wyludniania się wsi uległa zahamowaniu w sytuacji, gdy wzrastał odsetek ludności wiejskiej nierolniczej. Pozostawanie ludności nierolniczej na wsi umożliwia funkcjonowanie wsi jako jednostki osadniczej, wyposażonej w podstawowe elementy nowoczesnej infrastruktury cywilizacyjno – technicznej, komunikacyjnej, usługowej, socjalnej. I odwrotnie, tam gdzie ludność pozarolnicza wyemigrowała, wsie wyludniają się całkowicie, ponieważ nie są w stanie spełnić minimalnych wymogów cywilizacyjnych.⁸

W oparciu o te doświadczenia należy również w Polsce umożliwić wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, szczególnie w obliczu wielomilionowego bezrobocia na wsi, zarówno obecnie, jak i w dłuższej perspektywie, np. kilkunastu lat.

W literaturze naukowej, poświęconej nowym funkcjom wsi oraz modernizacji polskiego rolnictwa, często poruszany jest problem przedsiębiorczości

⁴ Alina Sikorska: Przemiany społeczno – ekonomiczne struktury niechłopskiej ludności wiejskiej, Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, „Studia i Monografie” nr 73, Warszawa 1995, s. 32-33

⁵ j.w., s. 90

⁶ Materiały z sesji naukowej pt.: Wielofunkcyjny rozwój wsi w aspekcie przewyższania przeludnienia agrarnego, Kraków 8-9. 12. 1994, Zeszyty Naukowe Akademii Rolniczej im. H. Kołłątaja w Krakowie, nr 295, „Sesja Naukowa” z. 43

⁷ Waldemar Michna: Bezrobocie na wsi, poz. cyt., s.91

⁸ j.w., s. 234; por. też: Socjologia wsi w Austrii, pod redakcją A. Kalety, Toruń 1994, Socjologia wsi w Republice Federalnej Niemiec, pod red. A. Kalety, Toruń 1992, Socjologia wsi we Francji, pod. red. P. Rambaud i Z. T. Wierzbickiego, Toruń 1994

w społecznościach wiejskich.⁹ Z badań nad kierunkiem i skalą pozarolniczej działalności gospodarczej, przeprowadzonych w gminach na terenie całego kraju, wynika, że dla ponad 80% gmin bezrobocie stanowi bardzo poważny problem; większość dotychczasowych zakładów pracy (zakłady państwowe, spółdzielcze) drastycznie ograniczyło zapotrzebowanie na pracowników lub uległo likwidacji. Rozwija się sektor prywatny, w około 40% gmin powstało do pięćdziesięciu nowych miejsc pracy, a w 11% gmin – do pięciuset (dane z 1995 roku).

Wśród dziedzin, które stwarzają szanse rozwoju wielofunkcyjnego obszarów wiejskich wymienia się najczęściej obsługę rolnictwa, przetwórstwo rolno - spożywcze, eksploatację oraz przetwórstwo miejscowych surowców, zasobów i produktów pochodzenia rolnego, transport, handel i usługi bytowe, rzemiosło artystyczne, oparte o miejscowe tradycje i surowce, a także tzw. „czyste” branże przemysłu lekkiego, usługi rekreacyjno – turystyczne oraz przedsięwzięcia proekologiczne.¹⁰

Druga grupa dziedzin stwarzających szanse wzrostu zatrudnienia na wsi to inwestycje związane z infrastrukturą techniczną (budowa sieci wodno – kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków, telekomunikacja, budowa dróg itp.), budownictwo, a także rozwój wiejskich placówek usługowych różnego typu. Należy w tym miejscu podkreślić poważne znaczenie, jakie dla rozwoju obszarów wiejskich posiada wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną.¹¹ Właśnie braki w tym zakresie stanowią często podstawową barierę dla inwestorów w lokalizacji przedsięwzięć na obszarach wiejskich, a także zniechęcają ambitną, lepiej wykształconą młodzież do pozostawania na wsi.¹²

Na podstawie badań stwierdzono, że aktualnie głównymi kierunkami zajęć zarobkowych poza rolnictwem są: chałupnictwo, drobne zakłady przemysłu terenowego na bazie miejscowych surowców (tartaki, zakłady materiałów budowlanych), kooperacja z zakładami przetwórstwa rolno - spożywczego oraz drobne usługi, zwłaszcza handel detaliczny.

Zdecydowanie przeważają drobne zakłady. Ich właściciele najczęściej angażują własne środki finansowe, połowa korzysta z kredytów bankowych. Oceniając dotychczasowy rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich w Polsce, autorki omawianych badań stwierdzają, że przy zastrzeżeniu, iż stopień zaawansowania stosunków rynkowych i rozwoju społeczno - gospodarczego jest bardzo zróżnicowany przestrzennie, "wszystko jednak przemawia za tym, iż nowa fala uprzemysłowienia polskiej wsi i urbanizacja terenów wiejskich będzie dokonywać się w małych formach, rodzinnych i indywidualnych firmach, głównie dzięki inicjatywie osób prywatnych i przez zaangażowanie ich środków finansowych. (...) Obszary wiejskie, w których dobrze prosperują nowoczesne, silne ekonomicznie firmy, mające szanse na stałe utrzymać się na rynku i dające pracę znacznej części ludności rolniczej w mikroregionie, należą do wyjątków".¹³

⁹ Katarzyna Duczkowska-Małysz, Małgorzata Duczkowska-Piasecka: Przedsiębiorczość lokalna jako droga łagodzenia bezrobocia na obszarach wiejskich, Zeszyty Naukowe Akademii Rolniczej im. H. Kołłątaja w Krakowie, nr 295, 1995 r., „Sesja Naukowa”, z. 43, s.61-67

¹⁰ np.: Alicja Barłatowska-Łapka, Lidia Kaliszczak: Agroturystyka w aktywizacji regionu, Zeszyty Naukowe Akademii Rolniczej im. H. Kołłątaja w Krakowie, nr 295, 1995, Sesja Naukowa z. 43, s. 175-179; tamże: Tadeusz Bujak: Przedsięwzięcia proekologiczne również narzędziem łagodzenia bezrobocia na wsi, s. 169-173; tamże: Teodor Nietupski, Barbara Kutkowska: Działalności alternatywne do produkcji rolniczej jako sposób zagospodarowania nadmiaru siły roboczej na przykładzie rejonu sudeckiego, s. 239-247

¹¹ M. Kłodziński: Wielofunkcyjność warunkiem aktywizacji, poz. cyt., s. 167, por. też: W. Michna: Bezrobocie na wsi, poz. cyt., s. 234

¹² Izabella Bukraba-Rylska: Polska lokalna w oczach młodzieży, w: Wieś i rolnictwo w badaniach społeczno – ekonomicznych. Księga Jubileuszowa IRWiR PWN, Warszawa 1996, s. 163-264

¹³ K. Duczkowska-Małysz, M.Duczkowska-Piasecka: Przedsiębiorczość lokalna jako droga łagodzenia bezrobocia na obszarach wiejskich, poz. cyt., s. 66

Taki obraz przedsiębiorczości na obszarach wiejskich ulegnie istotnym zmianom wraz z pojawieniem się dotacji unijnych dla polskiego rolnictwa oraz likwidacją barier celnych na polską żywność, co w obszarach przygranicznych może pobudzić produkcję rolną oraz inne dziedziny przedsiębiorczości. Obecność Polski w Unii Europejskiej i objęcie naszej gospodarki oddziaływaniem polityki gospodarczej wspólnoty stanowi bardzo istotną szansę dla przyspieszenia rozwoju polskich obszarów wiejskich, w tym również dla przyspieszenia rozwoju gminy Jordanów.

1.3. NOWE KONCEPCJE ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

W krajach zachodnich, jak również w Polsce, pojawiły się nowe koncepcje odnoszone do rozwoju obszarów wiejskich (tylko lub między innymi). Wymienić tu można takie idee, jak odnowa wsi, ład przestrzenny, ekorozwój, rewaloryzacja i rewitalizacja środowiska kulturowego, koncepcja aktywizacji i rozwoju społeczności lokalnych. Są one popularyzowane przez naukowców, polityków, działaczy lokalnych, a także instytucje oraz ruchy społeczne i polityczne.¹⁴ Mogą stanowić istotny czynnik towarzyszący i wspomagający proces tworzenia nowoczesnych obszarów wiejskich, rozszerzający gospodarczy aspekt transformacji wsi o jej funkcje społeczne, psychokulturowe, ekologiczne, rekreacyjne a nawet estetyczne.

Ujmowanie programów przeobrażeń na wsi w takich kierunkach wiąże się z pewnym, zróżnicowanym zresztą, ruchem w społeczeństwach uprzemysłowionych, wyrażającym tęsknotę za przyrodą, ciszą, przestrzenią, bezpośrednim i osobistym kontaktem z ludźmi, za wysiłkiem pracy fizycznej, zdrową żywnością, prostym życiem i szacunkiem dla tradycji. Te współczesne ucieczki do natury ludzi zmęczonych tempem, instytucjami i atrakcjami miasta, tworzą korzystny klimat społeczny wokół problematyki przeobrażeń obszarów wiejskich, sprzyjając odbudowie poczucia tożsamości kulturowej i patriotyzmu lokalnego mieszkańców wsi. Posiadają również swoje społeczno-ekonomiczne znaczenie, odpowiadając na oczekiwania młodego pokolenia na wsi oraz przyjezdnych na stałe i okresowo - przedsiębiorców, inteligencji wiejskiej, turystów, emerytów.

Może to stanowić dodatkowy impuls rozwojowy dla wielu obszarów, szczególnie takich, które dotknął proces degradacji. Realizacja idei rewaloryzacji środowiska kulturowego i przyrodniczego wsi, ładu przestrzennego, ożywienia społecznego, kulturalnego a także gospodarczego, przy respektowaniu zasad równowagi ekologicznej i otwarciu na branże innowacyjne, jest na razie dla większości wsi bardziej hasłem niż praktyką, ale istnieją przykłady obszarów wiejskich, na których taki proces już trwa.¹⁵ Podejmowane są także próby, eksperymenty na niewielkich obszarach,¹⁶ które mogą się upowszechnić w przyszłości, pod warunkiem jednak, że będzie się z nimi utożsamiała społeczność lokalna. Teoretycy oraz praktycy

¹⁴ Andrzej Kaleta (przy współpracy Bogdana Chmielewskiego i innych): Rewitalizacja obszarów rustykalnych Europy, t. I, Społeczność wiejska (na przykładzie wsi Lucim), Wrocław, Warszawa, Kraków 1996, s.12-27; Janusz L. Siemiński: Koncepcje rozwoju obszarów wiejskich w procesie transformacji ustrojowej Polski lat dziewięćdziesiątych. W: Wieś i rolnictwo w badaniach społeczno-ekonomicznych. Księga jubileuszowa IRWiR PAN, poz. cyt., s.126-153

¹⁵ W Polsce takie zjawiska można zaobserwować np. na Opolszczyźnie, w Wielkopolsce, na Podhalu.

¹⁶ A. Kaleta...: Rewitalizacja obszarów rustykalnych, poz. cyt.: Podstawowe założenia programu rewitalizacji Lucimia, Projekt badawczo-rozwojowy, s. 63-141; por. też: Socjologia wsi w Republice Federalnej Niemiec, poz. cyt., zwłaszcza artykuły Ulricha Plancka i Gerharda Henkla, a także: Socjologia wsi w Austrii, poz. cyt., artykuły Janusza Karasza, Johanna Millendorfera, Rudolfa Niesslera i Wernem Pevetza

planowania i sterowania procesami społecznymi podkreślają konieczność budowania różnych programów, wizji czy strategii rozwoju nawet na niewielką skalę we współpracy i przy stałym uwzględnianiu dążeń ludzi, do których adresowana jest dana koncepcja.¹⁷

1.4. OGÓLNE ZAŁOŻENIA DO KREOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNO – GOSPODARCZEGO OBSZARÓW WIEJSKICH

Na podstawie przedstawionej ogólnej charakterystyki sytuacji polskiej wsi i rolnictwa, przewidywanych i preferowanych kierunków ich dalszego rozwoju w porównaniu z tendencjami w rolnictwie i na obszarach wiejskich w krajach Europy Zachodniej, wyłaniają się następujące wnioski, które powinny stanowić wstępne założenia do koncepcji aktywizacji przestrzenno-gospodarczej gmin wiejskich, np. gminy wiejskiej Jordanów Śląski:

- Przeobrażenia strukturalne w polskim rolnictwie są nieuniknione; będą postępować zmiany związane z własnością ziemi, z wielkością gospodarstw, ze strukturą produkcji.
- Muszą rozwijać się alternatywne źródła utrzymania dla ludności nierolniczej, zamieszkującej na wsiach, a to spowoduje rozwój nowych funkcji wsi.
- Obszary wiejskie muszą liczyć przede wszystkim na własne siły, rozwijając funkcje nierolnicze; do tej pory przedsiębiorczość wiejska głównie opiera się na małych, rodzinnych firmach, angażujących prywatny kapitał, elastycznie dostosowujących się do rynku zbytu. Obecnie proces ten powinien ulec przyspieszeniu w związku z członkostwem w Unii Europejskiej i środkiem pomocowym.
- Dziedziny gospodarczej działalności pozarolniczej na wsi związane są przede wszystkim z cechami przyrodniczo - geograficznymi i położeniem terenu, z lokalnymi surowcami, a także tradycjami, strukturą zawodową, typami szkół oraz przedsiębiorczością władz lokalnych.

Należy szukać szans rozwoju przedsiębiorczości głównie w oparciu o własny potencjał przyrodniczy, kulturowy i społeczny.

- Konieczne są działania na rzecz podniesienia jakości życia na wsi, zwłaszcza poziomu wyposażenia w infrastrukturę techniczną, co ma silny związek z rozwojem przedsiębiorczości. Na jakość życia składa się również stan środowiska przyrodniczego i środowiska antropogenicznego wsi. Społeczne oczekiwania są związane z respektowaniem zasad ekorozwoju na obszarach wiejskich oraz ze stworzeniem atrakcyjnego image wsi poprzez rewaloryzację i rewitalizację.
- Warunkiem niezbędnym skuteczności wszelkich koncepcji zmian

¹⁷ Por. np. Janosz Karasz: Socjokulturowe aspekty odnowy wsi, w: Socjologia wsi w Austrii, poz. cyt., s. 101-117, Janusz Oleszek: Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich - wybrane aspekty badawcze i planistyczne, w: Zeszyty Naukowe Akademii Rolniczej im. H. Kołłątaja w Krakowie nr 295, 1995, s. 327-335

rozwojowych na wsi jest współdziałanie jej mieszkańców w dziele tworzenia tych koncepcji i akceptacja ich założeń.

Uwzględnienie wymienionych prawidłowości rozwoju współczesnych obszarów wiejskich w kreowaniu misji przeobrażeń gmin jest niezbędnym warunkiem określenia prawidłowych, prorozwojowych kierunków i polityki zagospodarowania przestrzennego.

1.5. OKREŚLENIE „MISJI” ROZWOJU GMINY JORDANÓW ŚLĄSKI

Analiza uwarunkowań, przygotowana w części A „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jordanów Śląski” oraz analiza zawarta w powyższych punktach od 1.1 do 1.4, pozwoliły na określenie „misji” wyrażonej jako:

realizacja polityki rozwoju poprzez kreowanie wielofunkcyjnej struktury przestrzenno – gospodarczej gminy Jordanów Śląski

2. STRATEGICZNE CELE ROZWOJU PRZESTRZENNO – GOSPODARCZEGO GMINY JORDANÓW ŚLĄSKI

Kreowaniu wielofunkcyjnej struktury przestrzenno – gospodarczej gminy Jordanów Śląski wymaga realizacji przyjętych celów strategicznych. Jest to rozwój:

- usług i przetwórstwa,
- dużych gospodarstw rolnych,
- małych wyspecjalizowanych gospodarstw rolnych i mieszkalnictwa zagrodowego,
- mieszkalnictwa rekreacyjnego i pobytowego nie związanego z rolnictwem,
- terenów zieleni wysokiej (leśnych i urządzonych),
- terenów wód otwartych (zbiorniki retencyjne z funkcją turystyczno – rekreacyjną),
- infrastruktury (budowa i remonty dróg, kanalizacji, sieci gazowej itp.),
- prac nad rewitalizacją wartości historyczno – kulturowych (zachowanie tożsamości miejsca).

Rozwój usług i przetwórstwa przewiduje się w każdym sołectwie gminy Jordanów Śląski. Usługi handlowe często stanowiąc mogą tzw. usługi wbudowane w parterach budynków mieszkalnych, jak i na działkach wydzielonych. Nieuciążliwe zakłady przetwórstwa rolno – spożywczego lokalizowane są głównie na terenach byłych PGR-ów. W gminie przewiduje się znaczne tereny dla tzw. strefy aktywizacji gospodarczej wzdłuż drogi krajowej nr 8. Usługi oświaty dotyczą jedynie Jordanowa, gdzie zlokalizowana jest szkoła podstawowa i gimnazjum.

Szczególnie ważnym strategicznym celem gminy jest rozwój terenów pod budownictwo rekreacyjno – pobytowe na najbardziej atrakcyjnych obszarach o południowym nachyleniu stoków w otoczeniu zbiorników wodnych, stanowiących system retencyjno – przeciwpowodziowy oraz w otoczeniu istniejącej i projektowanej zieleni wysokiej leśnej oraz urządzonej, parkowej.

Podobnie ważnym celem strategicznym dla gminy jest kompleksowa rewitalizacja obiektów historycznych i obiektów budowanych przed drugą wojną światową. Rewaloryzacja tych obiektów oraz ich otoczenia ma podstawowe znaczenie dla pokreślenia korzystnego wizerunku gminy, który jest istotny dla zainteresowania i przyciągnięcia inwestorów.

Realizacja wymienionych kolejno strategicznych celów rozwoju przestrzenno – gospodarczego gminy Jordanów Śląski pociąga za sobą potrzebę określenia bardziej szczegółowych działań.

3 GŁÓWNE CELE ROZWOJU PRZESTRZENNO – GOSPODARCZEGO GMINY JORDANÓW ŚLĄSKI

Główne cele rozwoju stanowią pochodną celów strategicznych.

W dziedzinie usług i przetwórstwa główne cele rozwoju obejmują:

- wzrost ilości usług handlu hurtowego i detalicznego oraz usług pokrewnych,
- wzrost i rozwój nieuciążliwego przemysłu przetwórczego i drobnej wytwórczości,
- wzrost ilości drobnej wytwórczości i usług zlokalizowanych w budynkach mieszkalnych tzw. usług wbudowanych.

W dziedzinie rolnictwa wielkoobszarowego główne cele rozwoju obejmują reaktywowanie dużych gospodarstw rolnych, zarówno prywatnych, jak i w innych formach własności.

Rolnictwo o mniejszych arealach wymaga specjalistycznych upraw i rewitalizacji zabudowy tzw. zagrodowej.

W dziedzinie mieszkalnictwa głównym celem rozwoju jest budowa osiedli i budynków o charakterze rekreacyjno – pobytowym, zarówno na dużych działkach powyżej 1 500 m², jak i na mniejszych.

Głównymi celami rozwoju jest także zagospodarowanie terenów zieleni poprzez dolesienia i zakładanie terenów parkowych, a także zakładanie terenów zieleni wysokiej izolacyjnej i śródpolnej, chroniącej obszary rolne przed degradacją.

W dziedzinie tworzenia ekosystemów zieleni i wód otwartych główne cele rozwoju stanowi budowa dużych, średnich i małych zbiorników wodnych, które odgrywają bardzo ważną prorozwojową rolę w budownictwie rekreacyjno – pobytowym. Zbiorniki te, oprócz funkcji rekreacyjnej, podnoszącej walory otoczenia i wartość terenów, pełnią rolę zbiorników retencyjnych i co najważniejsze, rolę ochrony przeciwpowodziowej dla ograniczenia tzw. pierwszej fali.

W dziedzinie infrastruktury główne cele stanowi budowa i remonty dróg oraz budowa systemu ciągów konno – rowerowych i pieszych. Niezbędny jest także rozwój infrastruktury technicznej, dotyczący głównie gospodarki ściekowej oraz gazownictwa, szczególnie dla celów grzewczych w celu ograniczenia zanieczyszczenia atmosfery, zwłaszcza na terenach chronionych w rejonie Ślęzy.

W odniesieniu do rewitalizacji i rewaloryzacji wartości historyczno – kulturowych gminy Jordanów Śląski, główne działania będą polegać na zachowaniu układów urbanistycznych, zabytkowych obiektów sakralnych i innych.

4 UZUPEŁNIAJĄCE CELE ROZWOJU PRZESTRZENNO – GOSPODARCZEGO GMINY JORDANÓW ŚLĄSKI

Uzupełniającymi celami rozwoju są różnorodne działania, dotyczące utrzymania istniejącej infrastruktury technicznej gminy oraz obiektów. Działania te odnoszą się również do sektora usług oświaty, handlu, rzemiosła itp.

Przy bardzo niskich budżetach gmin i na tle istniejących potrzeb, większość środków finansowych przeznaczana się na tzw. cele uzupełniające, najczęściej takie, jak: niezbędne remonty dróg, mostów i innych obiektów. W związku z tym realizacja celów uzupełniających gmin powoduje ograniczanie możliwości rozwoju głównych i strategicznych celów rozwoju gminy.

Wzajemna strukturę powiązań celów rozwoju przedstawiono w schemacie blokowym ryc. 1.

II. KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO ZGODNIE Z WYMOGAMI USTAWY O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM

W Ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r., w Art. 10, ust. 2, określone są wymogi dotyczące kierunków zagospodarowania przestrzennego. Są to następujące zadania:

- określenie kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów;
- określenie kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym terenów wyłączonych spod zabudowy;
- określenie obszarów oraz zasad ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;
- określenie obszarów i zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- określenie kierunków rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
- wskazanie obszarów, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym;
- wskazanie obszarów, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1;
- wskazanie obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2 000 m² oraz obszarów przestrzeni publicznej;
- wskazanie obszarów, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszarów wymagających zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- określenie kierunków i zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;
- określenie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych;
- wskazanie obiektów lub obszarów, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny;
- wskazanie obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji.

Zgodnie z obowiązującą ustawą Studium jest jedynym dokumentem planistycznym, sporządzanym dla całego obszaru gminy. Dokument ten nie jest przepisem gminnym i nie stanowi podstawy do wydawania decyzji o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu.

W rozdziale II części B Studium przedstawia się kierunki rozwoju gminy Jordanów Śląski zgodnie z wymogami ustawy z dnia 27 marca 2003 r.

Kierunki te są pochodną wykreowanej struktury hierarchicznej celów rozwoju, przedstawionej w rozdziale I części B.

1 KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW

Ze względu na istniejące uwarunkowania dominującą funkcją w gminie pozostaje rolnictwo. Charakter typowo rolniczy zostaje utrzymany w większości miejscowości.

Jedynie południowo - zachodnia część omawianego obszaru, leżąca w granicach Ślązkiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny oraz tereny w jego bezpośrednim sąsiedztwie, zmienia swój tradycyjny charakter w kierunku funkcji zabudowy rezydencjonalnej i letniskowej o wysokim standardzie z zielenią i zbiornikami wodnymi. Funkcją uzupełniającą pozostaje tu nadal rolnictwo.

Na terenach osiedleńczych zostają wprowadzone nowe standardy zagospodarowania, także poza obszarem zabudowy rezydencjonalnej. Należy zwiększać powierzchnie działek pod zabudowę. Preferuje się działki o powierzchni powyżej 1500 m². Między zabudową mieszkaniową i zagrodową wprowadza się tereny zieleni wysokiej jako izolację ze względu na uciążliwości, jakie mogących powstawać na obszarach gospodarstw, a także ze względów estetycznych i dla poprawy mikroklimatu.

Na terenie gminy należy dążyć do osiągnięcia wielofunkcyjnej struktury przestrzenno – gospodarczej wsi.

Postuluje się podjęcie działań zmierzających do zmiany charakteru zagospodarowania Jordanowa Śląskiego. Należy dążyć do nadania tej miejscowości charakteru zbliżonego do małego miasteczka. W tym celu poprzez sposób zagospodarowania należy podkreślić jakość przestrzeni publicznej oraz detal urbanistyczny i architektoniczny w centrum miejscowości. Konieczna jest również poprawa jakości przestrzeni publicznej poza centrum, w tym szczególnie modernizacja nawierzchni dróg i chodników, uporządkowanie terenów zielonych i wprowadzenie elementów małej architektury. Należy także propagować rozwój pozarolniczych dziedzin działalności gospodarczej.

W celu realizacji postulatu kreowania wielofunkcyjnej struktury gminy wprowadza się strefy aktywizacji gospodarczej w Jordanowie i Wilczkowicach.

Na terenie gminy projektuje się ponadto system zbiorników małej retencji wodnej, pełniących również funkcję rekreacyjną oraz system terenów zielonych. System ten będzie pełnił rolę ochrony przeciwpowodziowej i przeciwerozynnej.

2 KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY

Przyjmuje się generalne zasady kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów w odniesieniu do istniejącej i nowoprojektowanej zabudowy. Są to wstępne wytyczne i postulaty do uściślenia na etapie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów.

Zasady kształtowania zabudowy i zagospodarowania obszarów leżących w granicach Ślązańskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny zostały przedstawione w punkcie 3.3.

2.1. Tereny zurbanizowane

2.1.1. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (MN)

Przeznaczeniem podstawowym terenu jest zabudowa jednorodzinna niskiej intensywności z towarzyszącymi usługami o nieuciążliwym charakterze (w zakresie hałasu, wibracji, promieniowania, emisji szkodliwych substancji, ścieków i odpadów oraz wielotonażowego transportu).

Wizerunek terenów zabudowy mieszkaniowej będzie kształtowany w zależności od ich położenia i charakteru. W miejscowościach atrakcyjnych krajobrazowo na terenach o spadkach południowych, przy ciekach i zbiornikach wodnych, zwłaszcza w Karolinie, Tomicach, Piotrówku, Winnej Górze i Glinicy, będzie się rozwijać zabudowa mieszkaniowa ekstensywna, rezydencjonalna o charakterze rekreacyjnym, oddalona od zabudowy zagrodowej i odizolowana zielenią.

W miejscowościach o mniejszych walorach krajobrazowych będzie się rozwijać zabudowa ekstensywna, jednorodzinna na działkach powyżej 1500 m², oddalona od zabudowy zagrodowej oraz na działkach poniżej 1500 m² jednorodzinna i bliźniacza. Niska intensywność zabudowy zmniejszy liczbę mieszkańców, co dodatkowo wpłynie na ochronę środowiska przyrodniczego tych terenów

Architektura nowo realizowanej zabudowy oraz modernizacje obiektów istniejących powinny nawiązywać do otaczającej zabudowy i harmonijnie komponować się z krajobrazem.

Wysokość nowo realizowanej zabudowy oraz budynków modernizowanych nie powinna przekraczać dwóch kondygnacji nadziemnych oraz musi nawiązywać do zabudowy sąsiadującej.

Na terenach objętych ochroną konserwatorską oraz leżących w granicach Ślązańskiego Parku Krajobrazowego należy uzgadniać projekty z właściwymi służbami.

Dopuszcza się adaptacje zabudowy zagrodowej na funkcje mieszkaniowe, mieszkaniowo – usługowe i usługowe o nieuciążliwym charakterze.

Nie zezwala się na lokalizację obiektów hodowlanych oraz obiektów usługowych i produkcyjnych o dużej uciążliwości, stwarzających zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi, generujących intensywny ruch pojazdów dostawczych.

2.1.2. Tereny zabudowy zagrodowej (MZ)

Przeznaczeniem podstawowym terenu jest zabudowa mieszkaniowa zagrodowa (zespoły budynków mieszkalnych i gospodarczych, służących produkcji rolnej), powiązana z produkcją rolniczą o niskiej intensywności.

Architektura nowo realizowanej zabudowy i modernizacje obiektów istniejących powinny nawiązywać do otaczającej zabudowy i harmonijnie komponować się z krajobrazem.

Wysokość nowo realizowanej zabudowy oraz budynków modernizowanych nie powinna przekraczać dwóch kondygnacji nadziemnych oraz nawiązywać do zabudowy sąsiadującej.

Na terenach objętych ochroną konserwatorską oraz leżących w granicach Śląskiego Parku Krajobrazowego należy uzgadniać projekty z właściwymi służbami.

Dopuszcza się adaptacje zabudowy zagrodowej na funkcje mieszkaniowe, mieszkaniowo – usługowe i usługowe o nieuciążliwym charakterze.

Nie zezwala się na lokalizację obiektów usługowych i produkcyjnych o dużej uciążliwości, stwarzających zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi, generujących intensywny ruch pojazdów dostawczych oraz wielkotonowych obiektów hodowlanych (o obsadzie powyżej 40 DJP).

2.1.3. Tereny zabudowy mieszkaniowo – usługowej (MU)

Tereny należy przeznaczać pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną niskiej intensywności z dopuszczeniem wbudowanych usług nieuciążliwych oraz na usługi nieuciążliwe na wydzielonych działkach.

Forma architektoniczna nowo realizowanej zabudowy i modernizacje obiektów istniejących powinny nawiązywać do otaczającej zabudowy i harmonijnie komponować się z krajobrazem.

Wysokość nowo realizowanej zabudowy oraz budynków modernizowanych nie powinna przekraczać dwóch kondygnacji nadziemnych oraz nawiązywać do zabudowy sąsiadującej.

Na terenach objętych ochroną konserwatorską oraz leżących w granicach Śląskiego Parku Krajobrazowego należy uzgadniać projekty z właściwymi służbami.

Nie zezwala się na lokalizację obiektów usługowych i produkcyjnych o dużej uciążliwości stwarzających zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi oraz obiektów hodowlanych.

2.1.4. Tereny zabudowy usługowej (U)

Dopuszcza się lokalizację zabudowy usługowej na wydzielonych działkach w takich dziedzinach, jak handel detaliczny i hurtowy, gastronomia, rzemiosło usługowe, usługi turystyczne, obsługa komunikacji, obsługa podróżnych, usługi specjalistyczne oraz inne. Należy ograniczyć uciążliwości inwestycji do granic terenu działki lub własności inwestora.

Dopuszcza się na terenach usługowych mieszkania funkcyjne, związane z prowadzoną działalnością. Wymaga się wprowadzenia stref zieleni izolacyjnej.

2.1.5. Tereny aktywizacji gospodarczej oraz tereny magazynowo – składowe (P)

Na terenach tych zezwala się na lokalizację inwestycji o charakterze produkcyjnym, w tym przetwórstwa, magazynowo – składowym, np. hurtowni, baz sprzętowych, składów materiałów budowlanych oraz usług wielkopowierzchniowych i usług specjalistycznych, wymagających dużych terenów. Należy ograniczyć uciążliwość inwestycji do granic terenu działki lub własności inwestora. Należy wprowadzić strefy zieleni wysokiej i izolacyjnej.

2.2. Tereny niezabudowane

Większość terenów niezabudowanych na obszarze gminy Jordanów Śląski to użytki rolnicze o wysokich klasach bonitacyjnych. Lasy stanowią jedynie niewielki procent terenu gminy. Ze względu na powyższe uwarunkowania niezbędne jest świadome gospodarowanie na tych terenach.

2.1.1. Tereny użytkowane rolniczo i lasy

Podstawowa działalność na tych terenach to produkcja rolnicza i gospodarka leśna.

Dopuszcza się rekultywację terenów zdegradowanych i nieużytków – rekultywację zagłębień poeksploatacyjnych w kierunku rolnym bądź leśnym.

Postuluje się wprowadzanie systemów zadrzewień śródpolnych, zalesianie terenów łąk i pastwisk o bonitacji poniżej III klasy, wprowadzanie pasów zieleni wzdłuż cieków i zbiorników wodnych oraz dróg polnych.

Proponuje się realizację zbiorników wodnych w celu poprawy retencji wodnej i ochrony przeciwpowodziowej.

Dopuszcza się lokalizację i realizację urządzeń ochrony przeciwpowodziowej.

Na terenach rolnych klas I - III dopuszcza się lokalizację zabudowy o charakterze zagrodowym, w tym budynków gospodarczych, urządzeń i obiektów służących produkcji rolnej i obiektów przetwórstwa rolno – spożywczego oraz budynków mieszkalnych tylko w przypadku posiadania przez inwestora areалу użytków rolnych o powierzchni przekraczającej średnią powierzchnię gospodarstwa rolnego w gminie Jordanów, położonego przynajmniej w części na terenie tej gminy, przy czym część ta nie może być mniejsza niż 1 ha.

Ponadto inwestor musi spełnić następujące warunki:

- na własny koszt doprowadzić do siedliska drogę oraz niezbędną infrastrukturę techniczną,
- zapewnić warunki prowadzenia działalności rolniczej w sposób nie powodujący zagrożenia dla środowiska przyrodniczego.

Na pozostałych terenach dopuszcza się tzw. zabudowę siedliskową na zasadach określonych przez obowiązujące przepisy.

Zezwala się na lokalizację urządzeń infrastruktury technicznej, w tym sieci przesyłowych, ujęć wody, stacji uzdatniania itp.

Dopuszcza się wyznaczanie ścieżek turystycznych pieszych, rowerowych i konnych drogami polnymi i duktami leśnymi w porozumieniu z zarządzającym terenem.

Zakazuje się prowadzenia działalności rolniczej, w szczególności hodowlanej, w sposób zagrażający środowisku naturalnemu oraz zdrowiu i życiu ludzi oraz wprowadzania nieoczyszczonych ścieków do gleby, wód powierzchniowych i podziemnych.

3 OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I UZDROWISK

Znaczna część powierzchni gminy Jordanów Śl. leży w granicach Ślązańskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny. Bogactwem naturalnym, podlegającym ochronie są tu także gleby o wysokich klasach bonitacyjnych. Niezmiernie ważne jest znalezienie kompromisu pomiędzy potrzebami społeczno - ekonomicznymi mieszkańców gminy a wymogami ochrony środowiska przyrodniczego.

3.1. OBSZARY I OBIEKTY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO OBJĘTE OCHRONĄ PRAWNĄ

Na terenie gminy znajduje się część **Ślązańskiego Parku Krajobrazowego**, utworzonego Uchwałą nr XXIV/153/88 Wojewódzkiej Rady Narodowej z dnia 8 czerwca 1988 r. (Dz. Urz. Woj. Wrocław. nr 13 z 1988 r., poz. 185 z późniejszymi zmianami) i powiększonego na mocy Rozporządzenia nr 19 Woj. Wrocław. z dnia 13 czerwca 1994 r. (Dz. Urz. Woj. Wrocław. nr 7 z 1994 r., poz. 40). Wraz z otuliną obejmuje Masywy Góry Ślęży i Góry Raduni, pasma Wzgórz Oleszeńskich i Wzgórz Kielczyńskich, a także Jańską Górę. Całkowita powierzchnia obszaru chronionego wynosi obecnie 15 640 ha, w tym park zajmuje 8 190 ha, a otulina 7 450 ha.

Na terenie Parku Krajobrazowego w granicach gminy na mocy Rozporządzenia Woj. Dolnośląskiego z dnia 12 grudnia 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Doln. nr 236 z 2000 r., poz. 3828) został utworzony **Użytek Ekologiczny** w celu ochrony stanowiska paproci serpentynitowych w Masywie Ślęży.

W granicach opracowania występują następujące **pomniki przyrody** ożywionej: w Piotrówku - jesion wyniosły, lipa szerokolistna i buk zwyczajny, w Winnej Górze - dąb szypułkowy, w Tomicach - dąb szypułkowy a w Karolinie dwa dęby szypułkowe.

Na terenie gminy występują rośliny i zwierzęta objęte ochroną gatunkową na podstawie obowiązujących przepisów (por.: pkt 3.3.1 i 3.3.2, rozdz. II, cz. A.). Postuluje się tworzenie nowych użytków ekologicznych według potrzeb.

3.2. ZASADY I KIERUNKI KSZTAŁTOWANIA I OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO NA TERENIE ŚLĘŻAŃSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO I JEGO OTULINY

Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody na terenie Ślężańskiego Parku Krajobrazowego obowiązują zasady kształtowania krajobrazu, zawarte w „Planie Ochrony ŚPK”.

W związku z powyższym na tym obszarze zabrania się:

- lokalizacji i rozbudowy przedsiębiorstw, zakładów, spółdzielni oraz ferm hodowlanych, których funkcjonowanie może spowodować przekroczenie dopuszczalnych norm czystości składników środowiska,
- realizacji przedsięwzięć mogących zniszczyć lub niekorzystnie zmienić krajobraz przyrodniczy i kulturowy,
- prowadzenia gospodarki leśnej w sposób mogący zniszczyć lub zdegradować lasy,
- prowadzenia robót melioracyjnych, powodujących niekorzystne zmiany warunków wodnych,
- stosowania środków ochrony roślin o wysokiej toksyczności,
- prowadzenia polowań w dni wolne od pracy i w okresie wzmożonego ruchu turystycznego,
- przeprowadzania napowietrznych linii energetycznych,
- prowadzenia wszelkich prac niezgodnych z planem ochrony ŚPK.

Ponadto postuluje się:

- ograniczenie nadmiernego rozwoju budownictwa, tras komunikacyjnych i infrastrukturalnych,
- ograniczenie rozpraszania zabudowy dla zachowania i ochrony ekosystemów łąkowo – rolno - leśnych poprzez preferowanie zabudowy odtworzeniowej i uzupełniającej w istniejących jednostkach osadniczych oraz poprzez modernizację i adaptację siedlisk istniejących,
- ograniczenie obudowy ciągów komunikacyjnych, powodującej powstawanie barier ekologicznych i niszczenie walorów widokowych,
- kształtowanie fizjonomii krajobrazu terenów osadniczych poprzez:
 - preferowanie nowej zabudowy nawiązującej do regionalnej tradycji i otaczającego krajobrazu,
 - utrzymanie historycznej i regionalnej skali struktury jednostek osadniczych,
 - wykluczenie obiektów agresywnych krajobrazowo,
 - tonowanie obiektów dysharmonijnych,
- kształtowanie zieleni zarówno ogólnie dostępnej, jak również towarzyszącej i izolacyjnej,

- kadrowanie (kształtowanie) zabudowy i zieleni w miejscach występowania stref ochrony i ekspozycji – osi i ciągów widokowych,
- objęcie ochroną przyrodniczą wartościowych okazów drzew wskazanych w inwentaryzacji przyrodniczej gminy Jordanów Śląski i w Planie Ochrony ŚPK,
- ochronę wszystkich dotychczasowych gatunków roślin i zwierząt,
- w sąsiedztwie występowania stanowisk roślin i zwierząt chronionych ograniczanie stosowania chemicznych środków ochrony roślin i intensywnego stosowania nawozów sztucznych,
- ograniczanie przekształceń naturalnych łąk i pastwisk w grunty orne,
- ograniczanie dostępu ludzi i zwierząt gospodarskich do miejsc lęgowych ptaków,
- rekultywację gruntów zdegradowanych i nieużytków w kierunku leśnym,
- ochronę terenów leśnych poprzez zachowanie niezabudowanej strefy buforowej o szerokości minimalnej 100 m,
- tworzenie nowych, dbanie o istniejące zadrzewienia śródpolne,
- podjęcie biologicznej odbudowy cieków wodnych,
- ograniczenie zbyt intensywnej nowej zabudowy letniskowej,
- eliminowanie spod zabudowy obszarów cennych przyrodniczo oraz terenów bezpośrednio z nimi związanych,
- ochronę charakterystycznych panoram krajobrazu,
- objęcie ochroną prawną muraw kserotermicznych u podnóża Jańskiej Góry (obr. Janówek),
- zapobieganie nadmiernej intensyfikacji indywidualnego mieszkalnictwa rekreacyjnego poprzez zwiększenie powierzchni działek do co najmniej 1500 m² i grupowanie ich w małych enklawach oddzielonych zielenią wysoką.

3.3. ZASADY I KIERUNKI KSZTAŁTOWANIA I OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO POZA GRANICAMI ŚLĘŻAŃSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO

Przy kształtowaniu przestrzeni na terenie gminy Jordanów Śląski należy uwzględnić następujące zasady dotyczące ochrony przyrody:

- ochrona wszystkich dotychczasowych gatunków roślin i zwierząt występujących na terenie gminy,
- objęcie ochroną proponowanych drzew jako pomników przyrody (wg inwentaryzacji przyrodniczej dla gminy Jordanów Śląski),
- ochrona ekosystemów wodno – łąkowo - leśnych, tworzenie powiązań ekologicznych dolin rzecznych z uwzględnieniem wymagań w zakresie ochrony przeciwpowodziowej,
- zwiększanie retencji dla rolnictwa i zapewnienie ochrony przeciwpowodziowej poprzez budowę zbiorników małej retencji na terenie całej gminy,
- porządkowanie gospodarki ściekowej poprzez budowę systemu zbiorczej kanalizacji ściekowej z oczyszczalniami ścieków,

- prowadzenie na terenie gminy segregacji odpadów i uporządkowanej gospodarki odpadami,
- ochrona gruntów I - III klas bonitacyjnych przed nieuzasadnionym przekształceniem na cele nierolnicze,
- tworzenie nowych i dbanie o istniejące zadrzewienia śródpolne,
- tworzenie korytarzy ekologicznych, łączących większe kompleksy leśne.

3.4. LOKALNE WARTOŚCI ZASOBÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKOWE

Spośród lokalnych wartości zasobów środowiska przyrodniczego gminy Jordanów Śląski największe znaczenie mają:

- gleby,
- wody,
- krajobraz,
- lasy i zadrzewienia.

Wszystkie te elementy zostały już szczegółowo omówione w dziale „Uwarunkowania przyrodnicze”, jednak warto podkreślić ich ogromne znaczenie dla rozwoju gminy. Szczególnie ważna jest na obszarze gminy gospodarka wodna. Prawidłowe gospodarowanie wodą istotne jest zarówno z uwagi na występowanie powodzi, jak i w celu podniesienia atrakcyjności terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową. Na terenie gminy występuje pilna potrzeba retencji wody. Gospodarka wodna powinna być ponadto tak ukierunkowana, aby przywrócić rzekom pierwszą klasę czystości.

Zagrożenia dla wód to:

- przemysł,
- gospodarka wodno – ściekowa,
- nieuregulowana gospodarka odpadami,
- rolnictwo.

Równoległe z wodami bardzo ważną rolę dla środowiska przyrodniczego odgrywa zieleń. Lasy i zadrzewienia są nieodłącznym elementem zbiorników wodnych. Upiększają teren i odgrywają istotną rolę dla klimatu, ponadto są siedliskiem wielu roślin i zwierząt. Ich rola jest więc bardzo duża a zagrożeniem są:

- intensywna produkcja rolnicza
- nielegalna wycinka drzew,
- zanieczyszczenia powietrza.

Na terenie gminy bardzo ważne jest przeprowadzenie programu dolesień. Należy powiększyć ilość lasów, a także wzbogacić drzewostan o gatunki naturalnie występujące na tym obszarze, lecz wyeliminowane poprzez nieprawidłową gospodarkę.

Zagrożeniem klimatu jest również nieprawidłowa gospodarka cieplna. Na terenie gminy proponuje się ogrzewanie gazowe bądź olejowe.

Lokalną wartość stanowi na terenie gminy krajobraz. Ten specyficzny krajobraz przedgórski najczęściej jest zakłócany przez:

- dominanty architektoniczne nieprawidłowo wkomponowane,
- oraz komunikację pozbawioną pasów zieleni.

4 OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Gmina Jordanów Śląski posiada wiele zabytkowych układów urbanistycznych, założeń podworskich, folwarcznych i parkowych oraz zabytkowych alei, cmentarzy i obiektów objętych strefami ochrony konserwatorskiej. Obszar jest także bardzo atrakcyjny pod względem archeologii. Ze względu na ich zły stan zachowania, niezbędne jest podjęcie odpowiednich działań zmierzających do ich rewaloryzacji.

4.1. Obszary i obiekty środowiska kulturowego objęte ochroną prawną

Obszary i obiekty środowiska kulturowego, objęte ochroną prawną, zostały omówione w rozdziale uwarunkowań kulturowych. Zagadnienie dziedzictwa kulturowego regulują umowy i konwencje międzynarodowe oraz Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. Stan techniczny obiektów zabytkowych jest niezadowolający. Celowym kierunkiem działania powinno być włączenie zabytków w sferę zainteresowań krajoznawczych, a także wykorzystanie ich jako obiektów pełniących funkcje usług turystycznych i kulturalnych.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami bezwzględną ochroną należy objąć:

- zabytki architektury i budownictwa w postaci obiektów uznanych za szczególnie cenne wartości dziedzictwa kulturowego,
- zabytkowe parki dworskie,
- zabytkowe założenia urbanistyczne,
- krajobraz kulturowy zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi,
- krajobraz kulturowy w formie ustanowionych stref ochrony konserwatorskiej.

Na terenie gminy wyznaczono strefy ochrony konserwatorskiej, w tym ścisłej ochrony, obejmujące zespoły podworskie, obiekty sakralne, w których wszelkie zmiany użytkowania, modernizacji lub przebudowy muszą być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Nowopowstające zespoły urbanistyczne należy harmonijnie komponować się z otaczającym krajobrazem, a jeśli znajdować się będą w sąsiedztwie stref ochrony konserwatorskiej, nie powinny kolidować z historycznym układem zabudowy. Kształtowanie zabudowy i jej otoczenia dla poszczególnych stref ochrony A,B,E,K,W,OW, podlega następującym ustaleniom:

- należy zachować istniejący historyczny układ dróg, linii zabudowy oraz kompozycji zespołów urbanistycznych i kompozycji zieleni urządzonej (dotyczy strefy A),

- chronić ciągi i osie widokowe poprzez odpowiednie kształtowanie zabudowy; kadrowanie widoków poprzez zabudowę, ukształtowanie linii i płaszczyzny zieleni oraz alei,
- dostosować skalę zabudowy do otoczenia, ukształtowania wnętrza urbanistycznych i otwarc kierunkowych,
- należy dostosować nowoprojektowaną zabudowę do historycznych układów w zakresie sytuacji, bryły, skali, podziałów architektonicznych: w strefie A - poprzez nawiązanie formami współczesnymi do lokalnej architektury; w strefie B należy harmonijnie połączyć elementy zabudowy współczesnej z historyczną,
- dla zabudowy zagrodowej preferuje się zwarty układ wzdłuż dróg niższych klas z powiązaniem z polami,
- na terenie Ślężańskiego Parku Krajobrazowego zgodnie z Planem Ochrony Ślężańskiego Parku Krajobrazowego należy lokalizować działki o powierzchni co najmniej 1500 m² w celu poprawienia bilansu zabudowy do terenów wolnych,
- dopuszcza się tworzenie małych enklaw indywidualnej zabudowy rezydencjonalno – rekreacyjnej,
- należy wprowadzić w nowopowstających zespołach urbanistycznych przestrzenie ogólnodostępne, zielenią urządzone, wysoką i niską oraz ścieżki dla pieszych,
- zabudowania zagrodowe należy projektować jako zagrody wielobudynkowe, zgodnie z historyczną zasadą kształtowania tych obiektów,
- należy ograniczać obudowę ciągów komunikacyjnych, powodującą powstawanie barier ekologicznych oraz zakłócanie ciągów widokowych,
- należy unikać sytuowania obiektów budowlanych zbyt agresywnie wpisujących się w otoczenie i harmonizować już istniejące tego typu obiekty.

5 KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Modernizacja i rozbudowa systemu komunikacji na terenie gminy powinna zmierzać do uporządkowania jego układu hierarchicznego, a także do poprawy bezpieczeństwa i jakości ruchu.

Głównym zadaniem dotyczącym rozwoju infrastruktury technicznej w gminie jest budowa systemu kanalizacji obejmującego wszystkie tereny zainwestowane.

5.1. KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI

5.1.1. Komunikacja drogowa

Komunikacja na terenie gminy jest stosunkowo dobrze rozwinięta. Aby usprawnić i podnieść płynność ruchu ponadlokalnego i lokalnego oraz poprawić bezpieczeństwo, należy dążyć do modernizowania i rozbudowy istniejącego systemu komunikacji kołowej. Ważnym elementem jest osiągnięcie odpowiednich parametrów technicznych dróg, gdyż obecnie większość z nich nie spełnia w całości wymagań postawionych przez rozporządzenie MTIGM z dnia 2 marca 1999 r.

Do priorytetowych zadań na terenie gminy Jordanów Śląski należą:

- Droga krajowa nr 8 – modernizacja drogi do uzyskania parametrów drogi głównej, przyspieszonej klasy GP 2x2 z ograniczoną dostępnością (docelowa prędkość projektowa ok. 100 km/h), na całej długości odcinka przebiegającego przez gminę. Celem prac jest osiągnięcie odpowiedniej przepustowości i bezpieczeństwa ruchu, zarówno kołowego, jak i rowerowego oraz pieszego. Podstawowe prace to poszerzanie i utwardzanie poboczy, budowa wydzielonych chodników dla ruchu pieszego i ścieżek rowerowych na terenach zabudowanych, budowa dodatkowych pasów ruchu na odcinkach ograniczonej widoczności i przy skrzyżowaniach oraz pasów zieleni izolacyjnej. Obejście Jordanowa usprawnia przejazd przez gminę, ale występują na terenie gminy niebezpieczne miejsca, w których należy prowadzić prace modernizacyjne. Podstawowy problem stanowią skrzyżowania z drogami niskich klas, które nie są dostosowane do klasy drogi krajowej. Największe zagrożenie występuje na skrzyżowaniu z drogą powiatową o numerze 2075D, dlatego należy przebudować to skrzyżowanie w pierwszej kolejności. Postuluje się budowę w jego obrębie dodatkowych pasów ruchu dla skręcających, poszerzenie chodników, bezpiecznych przejść dla pieszych i sygnalizacji świetlnej.

Obsługa terenów przyległych do trasy powinna następować przez skrzyżowania główne z drogami powiatowymi. Bezpośredni dostęp do drogi z terenów przylegających będzie ograniczony i możliwy tylko za pośrednictwem dróg powiatowych. Najlepszym

rozwiązaniem dla obsługi terenów przyległych jest tworzenie dróg równoległych, połączonych z układem lokalnym, który przez drogę powiatową łączy się z drogą krajową nr 8.

Ponadto zaleca się ustanowienie strefy ochronnej dla nowej zabudowy. Strefa ograniczonego użytkowania od drogi krajowej będzie wynosić:

- ◆ 50 m dla zabudowy o niskiej intensywności,
- ◆ 70 m dla zabudowy o wysokiej intensywności.

Zgodnie z rozporządzeniem MTIGM z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich sytuowanie (Dz. U. Nr 43 poz. 430), szerokość drogi krajowej nr 8 o klasie GP (1x2) w liniach rozgraniczających nie powinna być mniejsza niż:

- ◆ 30 m na terenie zabudowanym,
- ◆ 25 m poza terenem zabudowanym.

- Dla projektowanej drogi ekspresowej S-5 należy zostawić odpowiednią rezerwę terenu. Pas drogowy w liniach rozgraniczających nie powinien być węższy niż 40 m. Droga nie będzie przebiegać przez tereny zabudowane.

Na terenie gminy przewiduje się jeden węzeł komunikacyjny, obsługujący całą gminę i okoliczne miejscowości z sąsiednich gmin. W ramach połączenia drogi ekspresowej S-5 z komunikacją lokalną należy przewidzieć rezerwę terenową pod węzeł komunikacyjny, który będzie zlokalizowany na przecięciu dróg powiatowych o numerach 2075D i 1989D.

- Droga powiatowa o numerze ewidencyjnym 2075D, przebiegająca przez wsie Popowice i Jordanów Śląski w stronę miejscowości Świątniki, na całej długości w gminie – modernizacja drogi do uzyskania parametrów drogi klasy Z (1x2), polegająca na poszerzeniu jezdni, utwardzaniu poboczy, korekcie geometrii zakrętów, budowie chodników i ścieżek rowerowych, pasów zieleni izolacyjnej oraz dodatkowych pasów ruchu przy szczególnie niebezpiecznych skrzyżowaniach (droga krajowa nr 8). Minimalna szerokość w liniach rozgraniczających, wg odpowiednich przepisów wynosi 20 m. W miarę potrzeb i w zależności od wyposażenia drogi w chodniki, ścieżki rowerowe i dodatkowe pasy ruchu szerokość drogi powinna być zwiększona.
- Droga powiatowa o numerze ewidencyjnym 1989D przebiegająca przez wsie Glinice, Tomice, i Piotrówek w stronę miejscowości Oleszna - modernizacja drogi do uzyskania parametrów drogi klasy Z (1x2) polegająca na poszerzeniu jezdni, utwardzaniu poboczy, korekcie geometrii zakrętów, budowie chodników i ścieżek rowerowych, pasów zieleni izolacyjnej oraz dodatkowych pasów ruchu przy szczególnie niebezpiecznych skrzyżowaniach. Minimalna szerokość w liniach rozgraniczających wg odpowiednich przepisów wynosi 20 m. W miarę potrzeb i w zależności od wyposażenia drogi w chodniki, ścieżki rowerowe i dodatkowe pasy ruchu, szerokość drogi powinna być zwiększona.

- Droga powiatowa o numerze ewidencyjnym 1968D, biegnąca przez wsie Dankowice, Jezierzycy Wielkie, Pożarzyce I i Pożarzyce II - modernizacja drogi do uzyskania parametrów drogi klasy Z (1x2) polegająca na poszerzeniu jezdni, utwardzeniu poboczy, korekcie geometrii zakrętów, budowie chodników i ścieżek rowerowych, pasów zieleni izolacyjnej oraz dodatkowych pasów ruchu przy szczególnie niebezpiecznych skrzyżowaniach (droga krajowa nr 8). Minimalna szerokość w liniach rozgraniczających wg odpowiednich przepisów wynosi 20 m. W miarę potrzeb i w zależności od wyposażenia drogi w chodniki, ścieżki rowerowe i dodatkowe pasy ruchu, szerokość drogi powinna być zwiększona.
- Drogi powiatowe o numerach ewidencyjnych 1964D, 1987D, 1969D, 3020D, 1966D, 1965D, 1986D, 1967D na terenie całej gminy Jordanów Śląski - modernizacja dróg do uzyskania parametrów dróg klasy L, polegająca na poszerzeniu jezdni, budowie chodników i ścieżek rowerowych, pasów zieleni izolacyjnej. Minimalna szerokość w liniach rozgraniczających wg odpowiednich przepisów wynosi:
 - ◆ 12 m na terenie zabudowanym,
 - ◆ 15 m poza terenem zabudowanym.W miarę potrzeb i w zależności od wyposażenia drogi w chodniki, ścieżki rowerowe i dodatkowe pasy ruchu, szerokość drogi powinna być zwiększona.
- Pozostałe drogi gminne o parametrach dróg lokalnych L i dojazdowych D. Należy tak kształtować system komunikacji lokalnej, aby stwarzał dobre warunki do obsługi poszczególnych posesji, osiedli mieszkaniowych, terenów przemysłowych i rolniczych oraz pozostałych obszarów wymagających obsługi komunikacyjnej.
Linie rozgraniczające istniejących i projektowanych odcinków dróg powinny osiągać co najmniej minimalne szerokości, określone w rozporządzeniu MTIGM z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie wynikające z ich klasy technicznej:
 - ◆ Drogi lokalne L:
 - 12 m na terenie zabudowanym,
 - 15 m poza terenem zabudowanym;
 - ◆ Drogi dojazdowe D:
 - 10 m na terenie zabudowanym,
 - 15 m poza terenem zabudowanym.

W wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych trudnymi warunkami terenowymi lub istniejącym zagospodarowaniem, dopuszcza się przyjęcie mniejszych szerokości ulic niż podane dla wszystkich klas technicznych. Przyjęcie mniejszej szerokości ulicy w liniach rozgraniczających wymaga przeprowadzenia analizy obejmującej:

- wzajemne rozmieszczenie jej elementów oraz urządzeń infrastruktury technicznej, w charakterystycznych przekrojach poprzecznych,
- sposób etapowego i docelowego odwodnienia,

- sposób wysokościowego rozwiązania ulicy,
- wpływ istniejącego wartościowego zadrzewienia
- podstawowe uwarunkowania hydrogeologiczne i geotechniczne, a w szczególności występowanie gruntów o małej nośności oraz terenów zalewowych,
- podstawowe uwarunkowania ochrony środowiska, a w szczególności sposoby ochrony przed nadmiernym hałasem, wibracjami i zanieczyszczeniami powietrza.

5.1.2. Obsługa komunikacji

W ramach obsługi komunikacyjnej przewiduje się modernizację istniejących punktów obsługi podróży:

- stacja benzynowa na skrzyżowaniu drogi krajowej nr 8 i drogi powiatowej o nr ewidencyjnym 1989D – planuje się rozszerzenie działalności o warsztat samochodowy,
- przydrożny bar i parking położony przy drodze krajowej nr 8 na wysokości Jordanowa Śląskiego – zaleca się podniesienie jakości obiektu usługowego.

5.1.3. Komunikacja kolejowa

Nie przewiduje się rozbudowy sieci kolejowej na terenie gminy Jordanów Śląski. Pomimo zawieszenia linii nr 310 należy ją traktować jako linię czynną. Lokalizacja przyszłych inwestycji w sąsiedztwie terenów PKP musi zapewnić sprawny i bezpieczny ruch pociągów na linii oraz w momencie jej modernizacji.

Przy projektowaniu nowych obszarów w sąsiedztwie terenów kolejowych obowiązują następujące zasady:

- funkcja terenów przemysłowych, magazynowych i składowych nie może być związana z produkcją i obrotem substancjami łatwopalnymi, wybuchowymi, żrącymi, pyłącymi, które stanowią zagrożenie dla ruchu kolejowego,
- wszystkie tereny zielone, projektowane w okolicy drogi żelaznej, nie mogą stwarzać zagrożenia dla ruchu kolejowego. W związku z tym zadrzewiać i zakrzewiać można w odległości nie mniejszej niż 15 m od osi skrajnego toru kolejowego,
- w strefie terenów kolejowych proponuje się lokalizować tereny zieleni niskiej i wysokiej, spełniające rolę bufora,
- nie zaleca się lokalizowania zabudowy mieszkaniowej w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowych,
- nie dopuszcza się wykorzystania rowów odwadniających tereny kolejowe dla użytkowników spoza PKP,
- wszystkie skrzyżowania dróg i linii kolejowych w jednym poziomie wymagają zachowania parametrów trójkąta widoczności,
- nie dopuszcza się prowadzenia magistrali wodociągowych większych niż 1620 mm wzdłuż linii kolejowych.

5.1.4. Ścieżki rowerowe

Na terenie gminy Jordanów Śląski istnieją dobre warunki do rozwoju sieci dróg rowerowych, dlatego w miarę tworzenia nowych terenów o funkcji mieszkaniowej postuluje się budowę nowych ciągów pieszo - rowerowych. Ponadto proponuje się stworzenie sieci dróg rowerowych na terenie całej gminy, biegnących wzdłuż atrakcyjnych terenów o wysokich walorach przyrodniczych, cieków wodnych, historycznych alei i obecnych szlaków turystycznych. Nie zaleca się lokalizowania dróg rowerowych bezpośrednio przylegających do głównych tras komunikacji kołowej, a w szczególności w sąsiedztwie drogi krajowej nr 8. Jeżeli zaistnieje taka konieczność, ścieżkę rowerową należy oddzielić pasem zieleni izolacyjnej.

Ze względu na wyjątkowe walory przyrodniczo - kulturowe na terenie Ślązańskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny postuluje się, aby zagęścić sieć dróg rowerowych i połączyć je z ciągami pieszo - konnymi. To przyczyni się do aktywizacji turystyki na terenie ŚPK i korzystnie wpłynie na rozwój bazy turystycznej i noclegowej.

5.2. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Ustalenia studium nie określają szczegółowych rozwiązań technicznych systemów inżynierskich i szczegółowego przebiegu sieci infrastruktury. Wszelkie planowane projekty i wdrażane programy wymagają specjalistycznych opracowań, dla których ustalenia studium należy traktować jako warunki wyjściowe.

5.2.1. Zaopatrzenie w wodę

Przewiduje się połączenie sieci wodociągowej z fragmentem sieci lokalnej w Karolinie w jedną całość. Na obszarach obecnie zagospodarowanych planuje się rozbudowę sieci w miarę powstawania nowej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej. Ponadto przy planowaniu nowych zespołów zabudowy należy wziąć pod uwagę lokalizowanie sieci wzdłuż projektowanego układu komunikacyjnego. Zaleca się, aby sieć wodociągowa osiągnęła formę układu pierścieniowego, to umożliwi nieprzerwaną dostawę wody, nawet w przypadku awarii.

5.2.2. Oczyszczanie ścieków

Skanalizowanie całej gminy jest kosztownym i czasochłonnym przedsięwzięciem dlatego przewiduje się etapowanie prac związanych z wykonaniem kanalizacji. Do tej pory zostały przeprowadzone prace wstępne i koncepcyjne, dotyczące kanalizacji w gminie Jordanów Śląski. Postuluje się, aby w pierwszej kolejności wybudować oczyszczalnię ścieków i sieć kanalizacyjną w Jordanowie Śląskim. Pierwszy etap prac do 2005 roku obejmie

wykonanie sieci kanalizacyjnej w Jordanowie Śląskim i Dankowicach oraz podłączenie jej do oczyszczalni ścieków w Jordanowie Śląskim.

Kolejnym etapem wynikającym z konieczności ochrony środowiska na obszarach chronionych, jest budowa systemu kanalizacyjnego we wsiach położonych na terenie i w okolicy Ślęzańskiego Parku Krajobrazowego, tj. we wsiach Karolin, Winna Góra, Piotrówek, Tomice i Janówek.

W pozostałych wsiach gospodarka ściekowa będzie oparta na indywidualnych przydomowych zbiornikach bezodpływowych i, w miarę możliwości, będzie zastępowana przez sieć kanalizacyjną. Alternatywnym rozwiązaniem dla systemu kanalizacyjnego w małych wsiach jest stosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków, które w pełni spełniają wymagania przepisów szczególnych w zakresie stopnia oczyszczania ścieków. Ich lokalizacja będzie uzależniona od odpowiednich warunków gruntowo - wodnych.

Postuluje się rozbudowę lub budowę nowej sieci kanalizacji deszczowej na terenach projektowanej i istniejącej zabudowy, w szczególności na terenach lokalnych podtopień. Kanały sieci deszczowej będą odprowadzać wodę do pobliskich rowów melioracyjnych lub cieków wodnych. Planowana sieć zbiorników małej retencji, leżących na niemal wszystkich ciekach wodnych na terenie gminy, może gromadzić wodę deszczową. Zabiegi te poprawią stosunki wodne i zapobiegną lokalnym podtopieniom w czasie gwałtownych ulew.

5.2.3. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Nie przewiduje się większych modernizacji istniejącej sieci energetycznej na terenie gminy Jordanów Śląski. W miarę możliwości finansowych postuluje się przełożenie sieci napowietrznych pod ziemię na terenach Ślęzańskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny.

Rozbudowa sieci energetyczne będzie uzależniona od zapotrzebowania na nowe przyłącza na terenach projektowanej zabudowy.

Wprowadza się zakaz lokalizowania nowych napowietrznych linii na terenie Ślęzańskiego Parku Krajobrazowego.

Wprowadza się zakaz lokalizowania nowych napowietrznych linii na terenie otuliny Ślęzańskiego Parku Krajobrazowego z wyjątkiem koniecznych połączeń i spieć już istniejącej sieci.

5.2.4. Zaopatrzenie w gaz

Zgodnie z koncepcją gazyfikacji gminy, opracowaną przez „Gazoprojekt” – Wrocław, przewiduje się zasilanie mieszkańców gminy gazem średnioprężnym przez podłączenie do gazociągu wysokoprężnego Wrocław - Ołtaszyn – Ząbkowice Śląskie. Miejscowości będą zasilane gazociągiem niskiego ciśnienia przez sieć stacji red.-pom. II stopnia rozmieszczonych na terenie całej gminy.

Wariantowo dopuszcza się zaopatrzenie w gaz średniego napięcia z reduktorami w poszczególnych domach.

5.2.5. Ciepłownictwo

Głównym źródłem energii cieplnej w gminie pozostaną indywidualne kotłownie. Zaleca się stopniową wymianę pieców z zasilanych na paliwa stałe na piece bardziej ekologiczne i oszczędne na paliwa płynne, tj. olej opałowy i gaz propan - butan. Dodatkowo należy propagować zastosowanie specjalistycznych i ekologicznych kotłowni zasilanych paliwami będącymi produktami odpadowymi takimi, jak trociny, wierzba energetyczna, słoma.

5.2.6. Telekomunikacja

Rozwój sieci telekomunikacyjnej jest uzależniony od rozbudowy planowanych obszarów mieszkaniowych, usługowych i form aktywności gospodarczej. Na terenach istniejącej zabudowy sieć będzie uzupełniana w miarę potrzeb.

5.2.7. Gospodarka odpadami

Przewiduje się dalszą eksploatację składowiska odpadów na terenie wsi Dankowice, aż do momentu całkowitego wypełnienia. Zaleca się prowadzenie okresowego monitoringu oddziaływania wysypiska na środowisko przyrodnicze. Po zakończeniu eksploatacji należy podjąć działania mająca na celu rekultywację terenu.

Ponadto postuluje się, aby na terenie gminy Jordanów Śląski stworzyć system zorganizowanej zbiórki odpadów, segregacji i recyklingu. Należy zwrócić uwagę na to, aby segregacja odpadów odbywała się już w początkowej fazie, czyli w poszczególnych miejscowościach (osobne zbiorniki, rozstawione na terenie wsi).

6 OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym, przewidziane do realizacji w gminie, to przede wszystkim:

- budowa nowych i modernizacja istniejących dróg gminnych,
- budowa i modernizacja systemów infrastruktury technicznej, w tym w szczególności kanalizacji i oczyszczalni ścieków oraz wysypiska śmieci,
- utrzymanie i modernizacja obiektów, których właścicielem jest gmina, w tym szkoły, obiektów administracji, budynków komunalnych,
- realizacja proponowanego w studium systemu małej retencji wodnej,
- uzupełnienie i modernizacja wałów wzdłuż odcinków rzek przebiegających przez tereny zabudowane lub przewidziane do zainwestowania,
- ochrona i rewaloryzacja obiektów i obszarów o wysokich walorach historycznych,
- ochrona zagrożonych gatunków zwierząt i roślin, w tym pomników przyrody.

7 OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM, ZGODNIE Z USTALENIAMI PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA I USTALENIAMI PROGRAMÓW ZAWIERAJACYCH ZADANIA RZĄDOWE

W gminie Jordanowie Śląskim główną inwestycją celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

w zakresie komunikacji

- jest budowa drogi ekspresowej (S-5) Poznań – Wrocław – Brno – Wiedeń, ujęta w Planie Rozwoju Województwa Dolnośląskiego,
- oraz modernizacja drogi nr 8 do klasy GP;

w zakresie infrastruktury

- przewiduje się kompleksowe i równoczesne rozwiązanie problemu zaopatrzenia w wodę i oczyszczania ścieków,
- w zakresie gospodarki odpadami, zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego województwa, przewiduje się budowę całościowego systemu gospodarki odpadami;

w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego

- wszelkie działania na terenie Ślązańskiego Parku Krajobrazowego powinny przebiegać zgodnie z wymogami ochrony środowiska,
- w studium określono problematykę zagrożenia powodziowego poprzez budowę zbiorników retencyjnych z określeniem strefy zasięgu wód powodziowych 1%,
- ponadto studium określa granice dopuszczalnych stref wydobycia surowców mineralnych.

8 OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY ROZMIESZCZENIA OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2000 M² ORAZ OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Zgodnie z Ustawą Prawo geologiczne i górnicze obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów górniczych. Na rysunku studium jest to obszar oznaczony numerem IX.

Na terenie gminy Jordanów Śląski nie występują obszary wymagające scaleń i podziału nieruchomości oraz obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

9 OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE

Należy sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla terenów i miejscowości oznaczonych na rysunku Studium następującymi symbolami:

- I. Tereny położone wzdłuż rzeki Oleszna w tym miejscowości Piotrówek, Tomice, Janówek i Glinice.
- II. Tereny położone w granicach Parku Krajobrazowego lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie, w tym miejscowości Winna Góra.
- III. Pożarzyce
- IV. Jezierzyce Wielkie
- V. Mleczna
- VI. Jordanów Śląski wraz z Popowicami i Dankowicami
- VII. Wilczkowice wraz ze strefą aktywizacji gospodarczej
- VIII. Biskupice

Proponuje się zachowanie przedstawionej hierarchii realizacji planów, jednakże w uzasadnionych przypadkach dopuszcza się odejście od etapowania.

10 WARUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

Najważniejsze kierunki przemian w rolnictwie to:

- stworzenie mechanizmów umożliwiających powstawanie dużych silnych gospodarstw indywidualnych,
- działania w kierunku podniesienia kwalifikacji i aktywności zawodowej ludności wiejskiej,
- działania w kierunku tworzenia miejsc pracy na wsi poza rolnictwem,
- propagowanie działalności agroturystycznej,
- wprowadzanie rolnictwa ekologicznego i innych niekonwencjonalnych kierunków produkcji rolniczej, zwłaszcza na terenie Ślęzańskiego Parku Krajobrazowego i otuliny.

Na większości terenów gminy zalegają głównie gleby klas I - III, objęte ochroną na podstawie przepisów szczególnych. Na tych obszarach zakazuje się wprowadzania inwestycji o charakterze nierolniczym poza terenami wskazanymi w rysunku Studium pod rozwój takich funkcji.

Z uwagi na warunki glebowo – klimatyczne na terenie gminy preferuje się intensywną produkcję zbóż i upraw przemysłowych. W obrębie Ślęzańskiego Parku Krajobrazowego i otuliny należy promować gospodarstwa o proekologicznej technologii produkcji rolnej oraz gospodarstwa agroturystyczne.

W celu ochrony rolnych gruntów ornych przed postępującą erozją gleb należy ograniczać orkę do terenów o nachyleniu do 15%, należy także stosować:

przemienne pasy użytków zielonych i gruntów ornych, wykonywanie orki w poprzek stoku, wprowadzanie zadarnień i zakrzewień na skarpach.

Większość łąk i pastwisk klas IV i niższych proponuje się zalesić z uwagi na zbyt małą powierzchnię lasów na terenie gminy.

Obsługę rolnictwa w zakresie usług agrotechnicznych, handlu nawozami, środkami ochrony roślin, materiałem siewnym, magazynowania produktów rolnych i przetwórstwa rolnego zapewnią istniejące obiekty i bazy lub nowe, lokalizowane w granicach terenów, wskazanych na rysunku Studium.

11 OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

Tereny narażone na niebezpieczeństwo powodzi występują wzdłuż większych cieków wodnych, głównie wzdłuż Ślęzy, Oleszny i Cieniawy.

W celu ograniczenia zagrożenia powodzią należy wprowadzić obwałowania tych cieków wzdłuż odcinków przebiegających przez tereny zainwestowane.

Na terenach zagrożonych należy ograniczyć zabudowę. Ewentualne zabudowania powinny mieć tzw. wysoki parter.

Zagrożenie powodziowe powinno zostać częściowo ograniczone po oddaniu do użytku zbiornika w Jordanowie oraz po realizacji systemu małej retencji.

Projektuje się sieć zbiorników małej retencji, które równocześnie mają znaczenie turystyczno – rekreacyjne.

12 OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

Na terenie gminy nie występują takie obiekty i obszary.

13 OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIĄZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Na terenie gminy nie występują obszary pomników zagłady.

14 OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI

Wskazanie obszarów do przekształceń i rehabilitacji jest jednym z zadań Studium. Na terenie gminy istnieje szereg obiektów zabytkowych, które popadają w ruinę. Są to między innymi zespoły pałacowo – parkowe, w których przez wiele lat istniały PGR-y. Te obszary wymagają podjęcia natychmiastowych prac rewaloryzacyjnych.

Do rehabilitacji i przekształceń proponuje się przeznaczyć:

- tereny starej zabudowy o wysokich walorach architektonicznych,
- tereny zabytkowych parków i cmentarzy,
- tereny zabudowy przemysłowej,
- tereny kolejowe, zabytkowy zespół kolejowy.

14.1 TERENY STAREJ ZABUDOWY O WYSOKICH WALORACH ARCHITEKTONICZNYCH, KTÓRE WYMAGAJĄ REWALORYZACJI

Są to przede wszystkim założenia pałacowe, dworskie i zespoły folwarczne, które są zaniedbane lub popadają w ruinę, często są także niewłaściwie użytkowane.

Znajdują się one w następujących miejscowościach:

- Biskupice,
- Dankowice,
- Janówek,
- Jezierzycy Wielkie,
- Jordanów Śląski,
- Karolin,
- Mleczna,
- Piotrówek,
- Tomice.

Tereny zabytkowej zabudowy o wysokich walorach architektonicznych to także budynki mieszkaniowe i zespoły zabudowy zagrodowej, które znajdują się prawie w każdej miejscowości w gminie (wszystkie obiekty są wyszczególnione w wykazie zabytków architektury w cz. A, rozdz. II: Uwarunkowania – rozdział, pkt 4).

14.2 TERENY ZABYTKOWYCH PARKÓW I CMENTARZY

Tereny zabytkowych parków i cmentarzy występują w Dankowicach, Glinicy, Janówku, Jezierzycach Wielkich, Jordanowie Śląskim, Piotrówku, Tomicach i Wilczkowicach.

Na terenie zabytkowych parków zabrania się wprowadzania funkcji niezgodnych w wymogami ochrony zieleni, prowadzenia inwestycji i robót mogących prowadzić do jej zniszczenia, cięcia i uszkodzenia drzewostanu.

14.3 TERENY ZABYTKOWEJ ZABUDOWY PRZEMYSŁOWEJ

W gminie Jordanów są to: zespół fabryczki z przełomu XIX i XX, młyn parowy z przełomu XIX i XX i zespół mleczarni z 1910 r. w Jordanowie.

14.4 ZABYTKOWE STACJE KOLEJOWE

Zespół stacji kolejowej PKP z początku XX w. w Jordanowie, w skład którego wchodzi: budynek stacji, wieża ciśnień, magazynek dróżnika i wc.

15 GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH

Na terenie gminy nie występują tereny zamknięte.

17 INNE OBSZARY PROBLEMOWE

Na terenie gminy nie występują.

CZĘŚĆ C

1. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ PLANU STUDIUM

Rozwiązania programowo-projektowe oparto o studia własne, klasyfikujące gminy na przyległe do dużych aglomeracji lub wchodzące w ich skład oraz gminy znacznie odległe od dużych miast¹⁸.

Drugim elementem kreującym rozwiązania projektowo-badawcze było dążenie do osiągnięcia wielofunkcyjności terenów wiejskich w oparciu o badania literaturowe oraz badania własne Ewy i Romualda Pustelnika przeprowadzone w Akademii Rolniczej we Wrocławiu i na Politechnice Wrocławskiej w latach 1994 -2004.

W przyjętych rozwiązaniach wzięto pod uwagę walory przestrzeni przyrodniczej oraz przestrzeni kulturowej, a także uwarunkowania sfery społecznej gminy Jordanów Śląski. Analiza szeroko pojętych uwarunkowań wewnętrznych oraz zewnętrznych pozwoliła na opracowanie koncepcji zagospodarowania przestrzennego, która opiera się na utworzeniu znacznej ilości atrakcyjnych zespołów mieszkaniowych. Są one przeznaczone zarówno dla mieszkańców gminy Jordanów Śląski jak i dla zainteresowanych mieszkańców Wrocławia, którzy decydują się na miejsce zamieszkania w odległości 30-40 minutowej izochrony czasowej (czas przejazdu samochodu) od miejsca pracy w centrum Wrocławia.

Nowe atrakcyjne miejsca zamieszkania są zaprojektowane w otoczeniu zieleni wysokiej (parkowej) oraz przylegają do projektowanych zbiorników retencyjno - rekreacyjnych (między innymi największy zbiornik w Jordanowie Śląskim został wybudowany w trakcie wykonywania projektu studium).

Oprócz terenów mieszkaniowych projekt studium przewiduje zwiększenie terenów usługowych w każdej z miejscowości gminy Jordanów Śl.

Wzdłuż dawnej drogi Kłodzko – Wrocław, w północnej części gminy, projektuje się funkcje związane z jej aktywizacją gospodarczą. Tereny te będą ważnym miejscem pracy dla mieszkańców gminy.

Projekt zakłada, że wiodącą funkcję w gminie będzie nadal pełnić rolnictwo, które wraz z zabudową zagrodową, nie będzie kolidowało z nowymi funkcjami mieszkaniowo - usługowymi.

¹⁸ Por.: Romuald Pustelnik, Warsztaty projektowo-badawcze. Raport Wydziału Architektury Politechniki Wrocławskiej 2004 r.

Ustalenia projektu studium zakładają widoczną aktywizację gospodarczą w oparciu o realne możliwości rozwoju, które tkwią w przestrzeni przyrodniczej, kulturowej oraz w sferze społecznej gminy Jordanów Śl.